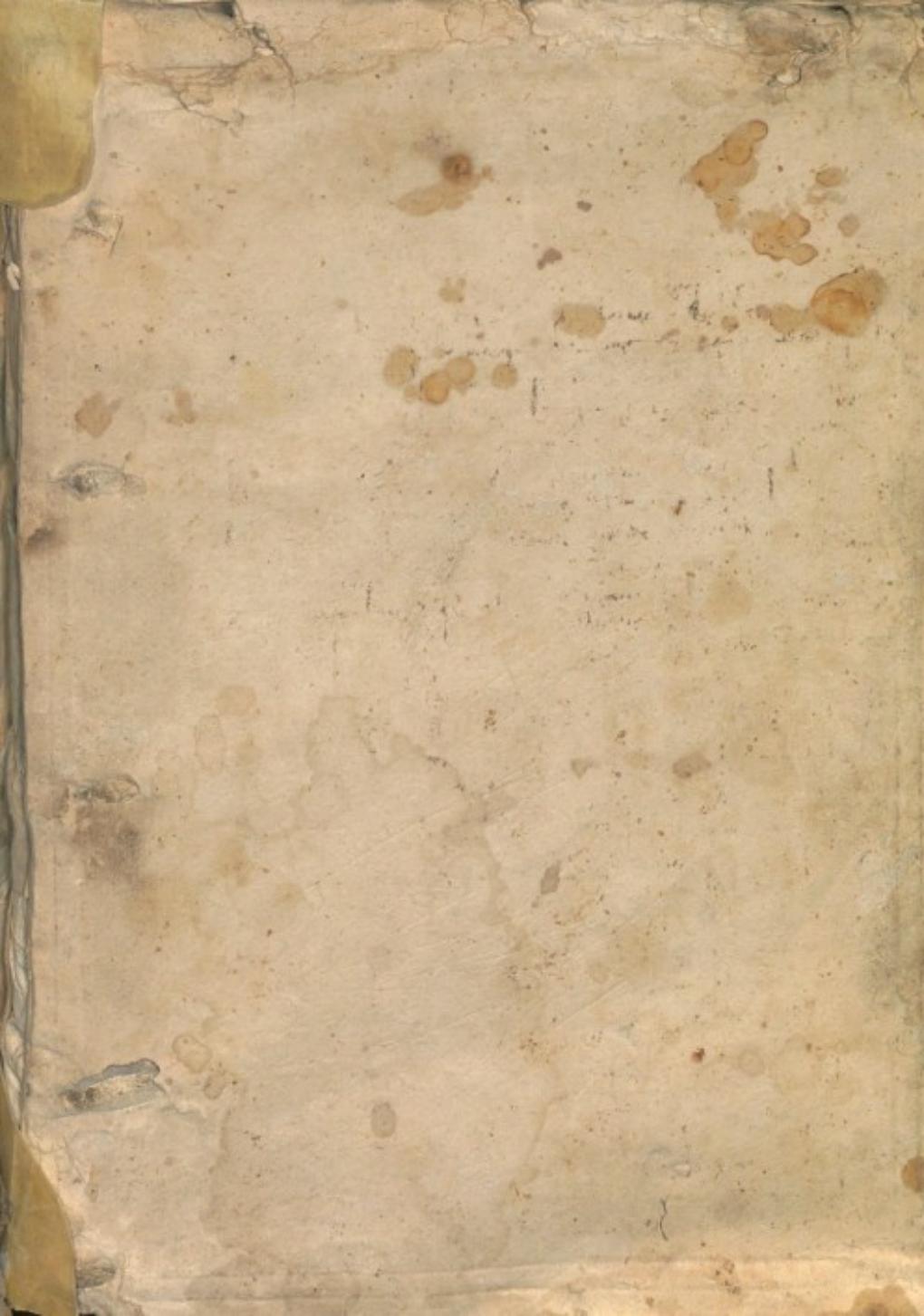

1. In 1475, King Edward IV of England
and his Queen Elizabeth Woodville
had a son, Edward, Prince of Wales.
The King was very fond of his son
and gave him many gifts and rewards.
He also sent him to the best schools
in Europe to be educated.
The King's wife, Queen Elizabeth,
was very jealous of her son's success
and often tried to stop him from
attending school. She believed
that he would be better off staying
at home and learning from his
parents. She also thought that
he should be taught by private
tutors instead of going to school.
However, the King insisted that
his son should receive a good
education and sent him to the
best schools in Europe. He
spent most of his time in
France, where he studied
French, Latin, and
Mathematics. He also
learned to play
the harp and
the organ.
When he returned
to England, he
became a
famous
poet and
writer. He
wrote many
books and
poems, which
are still
read today.
He died in
1491 at
the age of
only 26
years old.

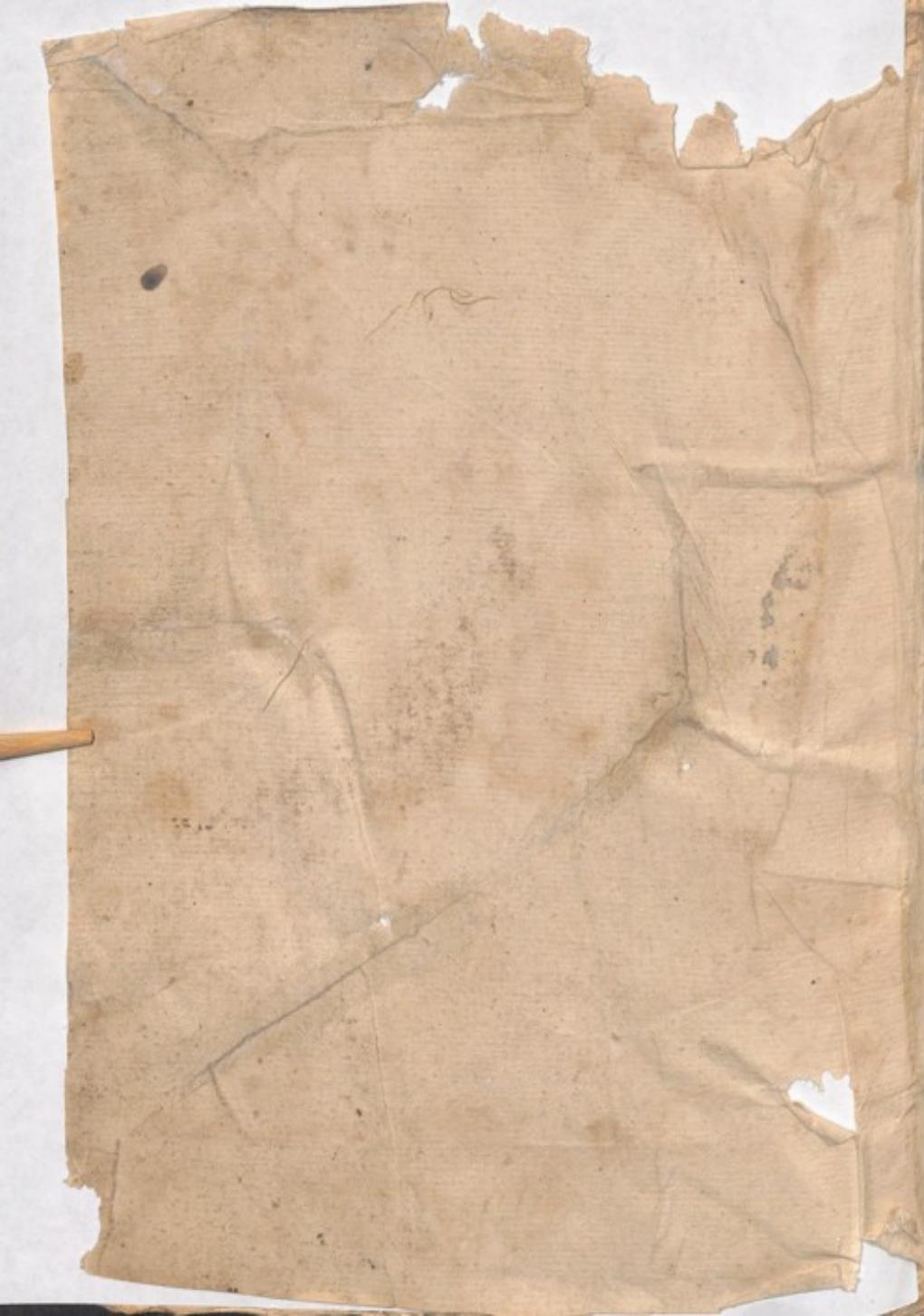

folio 22

93715

d-1

{ 18

[1690]

medieval

James Colhoun.
propriæ Exaruit
Dextræ.

In Insula Rhana Anno Domini
mille sixcentesimo quinquagesimo secundo.

John Colhoun.

1690
1692
1692

De Melancholia Morbo.

2

Vix difficilis hic morbus natura, rauta et curatione, quip
super alios omnes maxime exercet Medicis ingenium et
meritum. Vulgo solet definiri, Delirium sine febre cum melo-
et mestitia (quibusdam) circa unam rem obhaerens;
qua omnia cui uera sunt nec us, particulariter expendamus.
Delirium certe uidetur esse; qua tales mepta cogitant, et
magis in cogitationibus uarianti ipsam in verbis aut acti-
onibus, quamquam et circa hoc uerbius quandeque contingat.
Sine febre] hinc pars non usquequam uita est, nam et melan-
cholia f. tristia aliqd. Deprehensa sunt, qd affectus de ma-
gnum gradum perniciem, eaq; febris uistar histeres est, sive ille
ordine aut rhythmo intermissionis sua aliqd. felius etiam est
continua, et deinceps melius definiendo est sui mentione febris;
cum melo et mestitia] affectiones hie o. st perpetuae, neque
cum cum miscet, primo, neque cum ad maiorem uiget melan-
choliaj addit mela et mestitia; nam si posteriori ca-
sa cuiuslibet manifestum manutinetur, aut qui statim talis
fatuus est, non de hunc dura mastum. Circa unam rem
obhaerens] neg; hoc est perpetuum. Exemplo potest ex mulier
quidam Loreda que semper diebat se in operi handicraft ma-
rituram (sciat a Melancholica) cui ex aucta morte conting-
it 24000 Floronum, quo relieta pueri quietula, ut
pot est satis fuit factum, eredit protinus in alienum,
dictatq; se de honestamento fari toti familiis. Delirium
hoc vniq; ueniat hoc cum his labore. Hinc quod fu-
mus

multus schismi paret, si ipsa natura et nos tenet. Longiorum
metantheliorum magnopere de memoria infirmitate, que tales tam
est, nisi informam dictas illas que nequeat nullius millionis specie
quod fuit ipsa obversantur debet retinere. prout etiam ploramus
unigenitos et cogitamus ut Deum ex Tyrannum et opusmodi, sive quis
erat qui ibi loqueretur: Desperant de salute eterna: oia parva
magis astimant, cum si quid ingrum est, prolatum diabolum, de cunctis
patentib; aliisque monstris mortis, vel uana et aegritata imaginantur:
ut is qui granum hordei se ex patenti uoluntate in conspectum gallinarum
nuncio ut ab ipsis veneratur. In hisce seu solum se uolant et con-
queruntur: 1. ut fortunas perdant. 2. ut de honoris erident. 3. ut mactum
amittant. 4. ut in alterium damnentur. Causa hujus affectus in 2bus res-
sistit potissimum: in parte n. resipiente vel in specie recepta. Vitium in
parte recipiente est intemperie non fugida, qua fugiunt non adeo uehementer
meuant ut accedit in manuacis qua impetuosa et magna vi meuant.
non humida, quia sic aderit corpori et sonde loca, rufes contractum est
in hisce qui per dant id est uigilant. Intemperie a vita fessa est, cui
ploramus comes est calor. Quod fessa ipsiusmodi sunt vel inde uidetur
quia ualentia formae et testis apparent, et etiam ex quod tubus maximi
humidi faciuntur ut Cassia. Vitium in specie recepta est duplex: vel est
ipsius species uitium est modij per quod uenit specie. Haec specie uitium est
quando pectus nimis est illustris: hoc a. acc. et vel quia approbundatur
pates cum animi affectu, qui affectus facit ut sapientis speciem apud nos cognoscimus;
vel quia specie est noua; hinc est quod monstrorum non sunt obliuiscuntur, vel
quando specie est frequenter cogitata ut Mortator de mortatura. Et haec
modij est uitium in ipsis spiritibus mobilitas se et densitas que addit ad re-
bus motis, quod inde est in metantheliorum et manuacis. Et densitas etiam
confert ad beatitudinem cogitationis quia ex ita facile dissipantur ab eo phre-
nitatis, quia in hisce est spirituum temeritas et preuido in auctor ipsorum dissis-
picio. Ex motu et spirituum rebibi vel ipsis exercito ut patet in studiis sui
nominis Student. Unde a. metus et metuenda porro magis. Hoc mobilitas
est diffusilimum vitia. Contingit a. sit spirituosa vel ex oblecto rauca testi
pudicis et plenis: quid sebi magis astimant, vel testi ex sentient quamvis ex
se tale uolent, et hoc ex Galois sententia fit, quia ipsi operatus sunt hui-

lumbrosi, et lundi; id est species tumefactae faciunt que per ipsos intrant, et
hoc non induit. vero absimile, nam post idem fabarum triste fere somnium quā
est corarium non sit affectione motus etiam contingat ex constictione cordis et hinc
est causa peccissima, quia nullus conformatio melancholica est qui non est aut su-
perius orificium ventriculi non sentient aliquam constictionem aut angustiam;
et non nostra querimus taliter constictio et una morsus est, et non est
melancholica est, et qui non habet, non est. Et implastrum quod atomi de-
rebus sentiat, et tunc affectione sentiat, aut si exhibuerit nimis melancholico-
genitus vel in centro vel in lato corpore: prius rarus est, posteriorus frequen-
tius malum. a lato corpore propagatus deinde per arterias ex lata massa
sanguinea; nam constitutio sanguinis melancholicorum. Ita diversa ab aliis
sanguinis. Si e. in nos effundatur, in fundo nigrum major consupitur, nigris-
do a. in aliorum sanguinis exquisitus toti permiscitur: Strid sanguinis que
in sanguine rubent, in melancholico resplendent. Sanguis porro melancholi-
corum arteria globuli innatae sic quando in nos resipitur, non ut in a-
liorum sanguine contingat. Vena porro melancholica habet quasdam ni-
gras fauillas in fundo. Sed quae venae et quales sit illa sanguis melancholicorum
qui melancholica rara est. Et talon hominum videt, hoc opus hic
labor. Et dicunt alii, præstidam vel genitum est somniorum, melancholiam
in hepatis operari, et corporis summa et sanguinis somniorum ab hepatis n.
rectorem, sed rara non meatur in hepatis, quia trahit ipsum transit, et
s. pax non habet contactus quia ipsum respicit. Melancholica quando
propter unum in corpore ex superfluitate nigra excedente aliud in quibusdam
sed de rebus hic nobis forma est. mel melancholica rara est pars sanguinis he-
patico: post coctionem cordes relata, sed quo loco non sanguinis pars
tobis morsus deo possit, hebrei symptoma producunt. Considerandum e. in
hoc tertio modus sanguinis: tartaro et amara et inesse, serum se subtem et
spiritu raro ut ex sanguinis distillatio patet. Tercia uero factus motus quia
nimis rara est ut sit motus: profundus motus aut operacum que sunt a me
lambentes et rara mel melancholica sunt lapidantes meque sunt ignari. Sal non
sunt mel melancholica, quia calentur, ex parte non sunt mel melancholica. Et tunc
et i. certus aerat, non reverberat nobiliter aut rares aeris. Tercia
e. serum motum et symptomatum est spiritus ardenti, et quando nihil
adhesivum aut subtiliter operationem aut remittit existet quo
pertinet aero operari. Vnde a. est hoc ardore in sanguine
et a mitio rara vel effusione vel rara que rara est rara

composita et afflentia ut omnia. sed impossibilitatem non habet. sed
mox resipie et impossibilitas existit vel que non sicut debet est vel
est. Ita ergo quoniam preceps et fuit spiritualiter vel
ante hanc non sit que pro inducere ab igne domino aut factus ambo
spiritus vellet et faceret. si usque hunc inducere vellet
fuit que ambo spiritibus erunt hinc prius. Vnde omnino
gratus talis non cum se impeditum togatum possum non impossibilitas et
impossibilitas debita est cum inducatur non impossibilitas. Et secundum
excedens et impossibilitas talis ratione et modicis (cum talis non
potest quidem ducere sed agere regere tamen) talis natus impossibilis
et impossibilitas spiritualis qui impossibilitas existit in meo carnamento
ut fuit albo, genere horum scilicet ubi spiritus me exiret quod
venire facit melanoleuca et nigrum et impossibilitas sibi exire
est in carnamento nigrum utrumque impossibilem. Tertium
fuerit melanoleuca et ultimum est impossibilitas cordi debiti natus; quia
tunc sicut sic natus ob subtilitas permeantur et formantur. Huius
impossibilitas et sequitur malum remissio. huius impossibilitas est quia ante
et assumitur vel quia ardorem et congelegationem ut in obstruere
lumen vel quia condensatio non ob angustiam circum unde metu
et oblitio non impossibilem impedit ut quod afferat inservit et operatur
in nata ex qua evaporant et hoc evanescit in cordis nimirum non
stanchetur ut si pectus nimis fuscatur in particulari potest non impossibilis
ad 24 annos post semper fuit melanoleuca ob angustiam et ob
fugacit et lumen. Tali exempla impossibilitas sunt in multitudine
et impossibiliter.

Mons. melanoleuca primo mense ageruntur deinceps
poter solitudo quareunt, mox quoniam uiuant. deinceps
deinceps se optare mori; a poter deinceps et rube abstinent
deinceps manus sibi concurrit in ferre. Vigilijs et nocte rebatur
et constructionem circa Cor late corporis dorso. Solet fieri
affactus deinceps bis in anno vero scilicet autumno; quibus nigrum
est. nigrum poter optime. Si affactus primarius erit

st, tum dolor aut propositus sed hoc affectus raro. 4
Solutio p[ro]l[ongata] p[er]lunga d[omi]ni: q[uod] ad salutem tendit solutio
angustia circa cor non est modo inserviet.

Cravis molam h[ab]eb[us] produnt fortissimam qui a iuxta angustiarum
et fit fulcitur pulmonum qui a stagnat illis locis sanguis
Tenunt nonnunquam hydrospicil quia serum sanguinum non
benignus primis citius quia crassus est abusus ob defunctionem
hemoris atri et spirituum.

Sig[na] sunt obvia. Constrictionis circa cor causam
q[ui]d scroti in r[espiratori] sp[iritu] ab abs. erant in dia
phragma sic in testicula idem spiritus fluerat per
venas ad cor illiusque constringunt.

Curo melanfolia plenaria ad hoc inventa est
Paroxysmum in secundum remittunt sed videt morbus. Eo
qua urgent morbus, causa vel symptoma non; Ex
his symptomata magis iuxta a. sunt delirium mactitia
et mitis. Corrigimus dolorem forti in contrarium pro-
sulatione vel matutino motu. diffusa sternitur curatur
tunc non asserimus quod illi sic hoc non semper succedit
cum de melanolia inveniunt prius remedium ualeat
Metum tollent Secunda sp[iritu]sque lucidos parentia
et corallina perlata cornu etiam vel unum aromata
præbentia uero cinnamonum et cerasus. iuncte odorez ambra
et incensum. Corallum quidem forma pulchra et tabellatum
vel atro in omni forma, Vinum potenter hoc effect.
Crocus ad 9p. Aquae cinnamoni 3j. si melanolichii sint
cubidi emuntur o[ste]no et aromatis h[ab]ent enim p[er]fumum
marinari fiant; Alias sp[iritu]s uini in quo Juniperi succo

fumigatae

infusio, ualeat. Multo et plurimum ambra fuit non
moschum. ambris gr. ij. manu. et uoppi; moschi tandem. poter-
tissimum est opium in theria et milordatio non adeo ualent
absynthium rad. cor. et cunctorum.

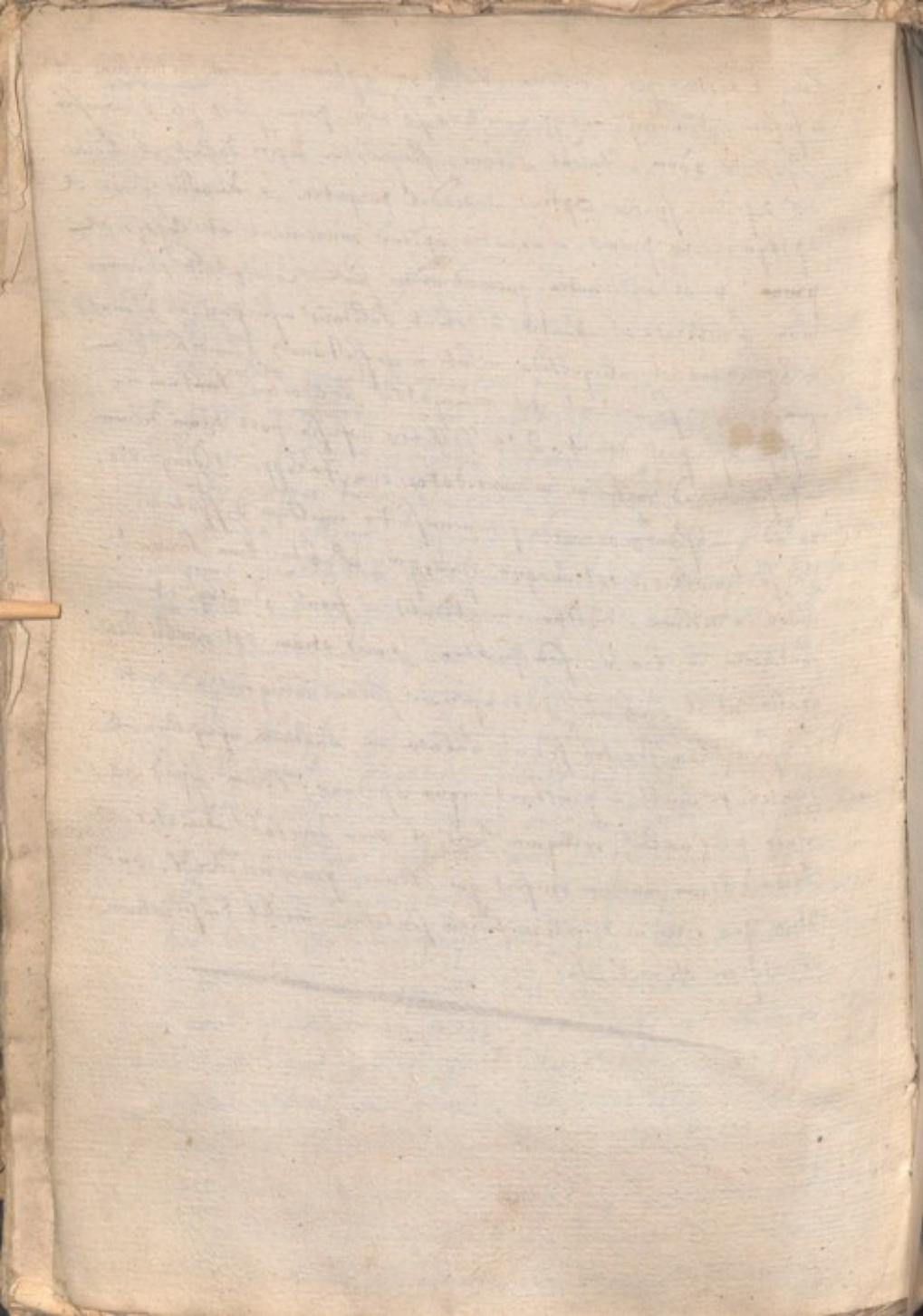
Syphilita curando curamus et rausat que spirituum est don-
sitas in molanthelia primaria uerbis angel.
Materie conditae ex fraganda et curando. calofacientium item et
humectandum.

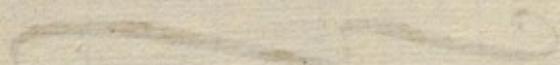
In alijs morbis purgatis preparationes praeemittimus. In molanthelia
uero purgatis minime non seruus habet. Preparationes sunt attenuantiae
ut borago, buglossum molle, Eupatorium aquat. ~~et~~ siccata
het radic. capparis taenialis, chalybs, antiperbutica et arctus
sollio minima alium. apertivata et constricta ex ijs finit. Corolla
baraginis praestantiae est folior. derecto. derectum Eupatorium
canabini, rad. Capparis chalybs magnopere estimantur, ab eo
tumori uirini quoniam uigilant humores quos putator expungant.

Chalybs utriusque chalybs infusio circuifera. Exempli
gratia Chalybis zii iudicatur potio laeta et in circufo pa-
dies 2 horas, hoc optime humores diffundit. Flora carduus
benedictus, absynthium, rentaur. min. in derecto. antiperbutica
non ita praeuallunt; optimum tampon est castum aquatum.
alium optime Lacte preparatur derogaturque ad diuidias per
huc horas. An inter preparationia accidit locus datur? Est.
Si molanthelia calida est, aridis locis est. et quam in frigido
si parvo quantitate infusione. Accidit usus est. Et D. Walter
ut sunt Spirit. nitri, sulfuris, vitrioli, salis. omnibus praestat
spiritus sulfuris; illi secundus est nitri; reliqui e ista commodi
preparato corporis educimus humeros vel venos perstringit vel
purgationes; prius auxilium non ualeat nisi in natura rebuonib;
sed posterius optimum est et omni tempore. Institutio a cui
ratio per os vel per anum; illa per uomitionem aut. sedem / capi
Rist

haec Chystes per secessum. Vomitum optimo momentu tritichum ut
 in infusum antimoniij, usq; non ita sedatus paroxysmus per 6 mons. p.
 Chystes 2da uultur serum; frequenter injici debent ut his ad
 di' 24 die. spacio. Optime succedit purgatio et diuonisima et
 epulchymo cum prunis. Laxantia optimo conuenient ut Cassia et
 pruna ut et bellaria quemadmodum sive Colocynthia et canino-
 nium bellborus. Laxantia o' debent solitariae a suspensi in admixtis
 uellentibus ut colocynthio uiluti in refectione formid. Ea
 que recte fermentant ut colocynthia bellborus tantum in
 infuso suspensi debent. 2da bellorii infusio post hunc diuum
 infusionem ad coquib; in uine datur cum Faloppo et diaquadio.
 An ad qualitercum commoda sit non est multum disputatur.
 In fontanellis o' est magno spiss; quo Laborum humor li-
 uior ex uirina. Quidam encubitalis in fronte utantur et
 fontanella in brachio sed fustra. Inani etiam est circub; li-
 beratio ut et erikina. Intemporem suam corrigentia sunt
 ex aqua, humerantia sc. ut calvina ex lactura myrrhae et
 similibus. multum praestant aqua spadana. Virum apud istas
 aquas plus ualent colliguria Iocis et ruminis novitatis admixtis.
 Somnus etiam multum confort qui therioid provocari debet. Du-
 ratione quo circa ventriculi orificium sentitur molle emplosthum
 ex styx et mili cato.

st. st.

James Colchonius.
anagr.

Hui! noces? Lino, Sano.

Lens Hui! sanone Noces? non. Sanog, Lino.
Non sanos sanans est medicina nocens.

De febribus liber Unicus

Auctore D.D. J. Walæd.

Caput primum

De febribus in genere.

Febris potissimum
cognoscitur ex
colorate pulsso

Febris cognoscitur ut alii
morbi, vel ex actione foesa, vel
ex excrementis vel ex simplici
corporis affectu.

Non cognoscitur febris ex solo
corporis affectu simplici, quia
nulla febris ex solo corporis
colore mutescit.

Non ex excrementis, quia urinæ
et foeces aliquando sanorum
instar sunt: sed ex actione
foesa, nam certissimum febris
signum est pulsus debito modo
et tempore celer.

Febris est pulsus celeritas ob
errorem externum.

Ut febrium essentiam cognitam
habemus, debemus aliquod eius
inseparabile signum habere, quo
posito ponitur febris, et quo abla-
to iterum cessat. Non autem est
pulsus color debito tempore et
debito modo.

Causa pulsus celeroris est duplex
primo quia aliquid citius cordi-
fit, molestum, ac prouide exle-
rius a se propelet. Secundo
quia cor mouetur motu animali.
Molestia illa excitatur in corde
vel ab humore calido, acri, vel
maligno.

Humores illi vel in corde prius
(calore eius dissoluti) suam acri-
moniam manifestant: vel in fo-
co aliquo dissoluti ad cor per-
uenient.

Signa febrium generalia sunt ut et lassitudine

confusa et ubi
so humor vel
prout animali
irruente in cor

(5)

8
calore calidum minatum afficitur.
I pulsus calor, et siccus inaequalis
in pluribus pulsibus; nunc minime
tardus nunc dolor est: quod totum
dependet a diversitate materiae
ad eorū nōcidentis: secundum febris
um commune signum est lassitudo
vel uirium laetior, qui
iterum duas accedit ob causas.
vel quia materia febrium irritat
musculos, vel quia materia est
qua spiritus uitales et animalis
generantur; in quinaria est. Ter-
tium signum est calor manifestus,
quod tamen non est perpetuum.
Febris essentia non est calor;
quia rigor, horror non tantum
intum febris sed ipsa febris
sunt: habent enim pulsus ce-
lerem. Tantur quoque febres
in quibus non apparet calor:
calor enim in habitu corporis
non est febris sed febris effectus.
Calidum minatum etiam affectat

in febribus, quia ei quid communum
est cum elementari; quod inde
liqueat, quia ab elementari
fugore calidum hoc immatum
extinguitur: ut medicamentis
refrigerantibus, ex quorum
mino usu, post febres, fere, hy-
drops sequitur.

Calidum immatum a preterna
turali calore non tantum
augitetur, sed et iumentum
et cum eo idem sit.

Calor fibrilis non in corde
accenditur (mota enim in
moto brevis est et) sed in hu-
mido. Nam in foco, uel in ipso
corde, ab ipsis calore dissoluto,
et eor uellitante.

Siccitas non est de essentia
febris; nam in synocha et
quotidiana quedam est
humiditas.

Quod spiritus animales uario
effluentes.

*sputum siccum
ingumentum in*

9.

cor probant
animi affectos
febrium nonum
confos. affluentes sunt causa celerioris
pulsus, patet esse animi affectib.
unde sepe accedit ut in Pongi
orbis animi perturbationibus,
spirituum influxione, pulsus
continuato, ex motu isti aff. mutato
suscitatur et definetur illa
passione, nihilominus pulsus
cum seruat qui primo ab
iste animi affectu introdu-
ctus erat.

Inequalis pulsus fit cum
materia nunc calida et
aeris, nunc frigida et mali-
qua: nunc paucior nunc co-
piosior ad cor fluit: ex
cuius materia maiore vel
minore irritacione, pulsus
necessario variari debet.
Inequalitas in uno pulsu
magmaria tantum est.
Maior calor in alia parte
excitari

(6)

excitari potest quam naturaliter
in corde est. V. s. dum caro
crematur, in peste, unde car-
bones frunt.

Februm differentiae interae sunt
aliae et expectae: imaginariae
aliae. Differentia vera est
duplex una ratione causa,
altera ratione modi. Rati-
one cause, febris uel est
calida que solum calorem de-
se promitt; uel acris seu pu-
trida que et acrimoniam si-
nul; uel est maligna que
multa prava symptomata
habet. altera ratione modi
sicque febris continuus est uel
continua uel intermittens:
continens continuo et aequaliter
affligit: continua modo magis
modo minus afficit intermittens
per remittit.

febris distincta
quintam raro
uel re

Imaginaria

(7)

Imaginaria ratione febris materia
est febris in spiritu quo diaria:
int humores, ut putrida humoralis:
in parte solida, ut hæstica.

Modus generationis

febrium.

fumis a velo
sanguinis ad cor
velo reciprocis
concreta.

Materia ipsa febris ad cor per
venit raro per fuligines; nisi
per fuligines tenuiores sanguinis
portiones intelligantur. Venit
autem ad cor ex omnibus cor-
poris partibus; nam in extre-
mis partibus sicut venulae ex
quibus facile circulatione ad
cor perveniat.

Materia illa non accedit intem
peruenit in corde, ut postea inde
toti corpori communiceatur. Si
enim intemporens in corde accen-
deretur; a materia in tertiana
piena longior paroxysmus esset
quam

(8)
quam in notha, quia pura notha
intolerie calida superat: cuius
tamen contrarium cilibet patet.

Causa paroxysmi est materia
febrilis ad cor accessio, quaer
quamvis parva sit copia, satis long
gum tamen paroxysmum efficit.

ratio est. quia unum quod in cor
dis ventriculis contineatur, uno
impetu non expellitur; sed tantu
pars eius decima sexta proter-
propter; et proterea bona
materia a nitosa in corde con-
taminatur, sensim tamen bono
aducente sanguine, et superan-
te malum sanguinem cessat
paroxysmus.

Materia a corde, postquam eius
ventriculos transiit, in eas parkis
in quibus alias aliquid cor depon-
nere solet, propellitur: in quibus
tunc naria existantur symptomata.

si enim

qui postea in
unum responsum fit
elubens maximum
affectione author
existit.

11

si enim in ventriculum aliquid
accidit, fauorem caninam
excitat. si in os, fitim si biliosa
materia in ventriculum, vomitione,
nauseant. In aluum, diarrhoeam
procreat. Si in vesicam, urinam
alterat. In caput, dolores. In
omnibus fere partibus, se febrilis
est materia, rigorem excitat. Fe-
bres autem calidæ, putredine et ma-
lignæ, possunt esse continentes,
continuae et intermitentes: pro-
ut materia hæret vel in uasa
liberas vel extra uasa in conclu-
sis locis, A celiorum vel tardior
in uasa libera regurgital.

Caput secundum
de
Ephemeræ

Diana febris uaria
sunt operae multæ
animalia et sanguis.
Signum pathognomonicum ephes-
meræ est quod uiginti quatuor
horas duret et tunc soluatæ
Quum.

quam autem tria ad cor naturaliter
veniunt: spiritus uralis, animalis,
et sanguis Ex iis non bene se ha-
bentibus diaria fieri potest.
Spiritus animalis molestat cor
contumenter in id influens. Spi-
ritus uralis cor molestat. 1. qdō
calidi facti sunt et quasi igni.
2. quando nimis in alienam
naturam mutati sunt. 3. quando
putrescent.

Sanguis diarium facit. 1. quando
lentior aduritur. 2. quando in
aerem mutatus est naturam. 3.
quando aliquis putridum vel
corruptum in eo habet sique
permiscetur. permiscetur autem
sanguini: aliquid, vel quod est
naturale vel quod est proter-
naturale. Naturale ut chylus
acer et corruptus, vel a parte
concoquente vel ab ipso cibo,

bilis

*hic leviter datus
2 acris factus. 3.
cum putrido mixtus.
sphacelam facit.*

bilis, excrementa alii, menstrua
supprepta, excrementa tertiae co-
ditionis retenta ob cutis consti-
tutionem. His adde uermes su-
breos. Proternaturalis vel
materia purulenta in parotidis;
angina, bubone, etc.

*Curatur purgatione
et refrigerantibus.*

Si a putredine oritur, purgatio
est inservienda ex mamma cassia
et tanacardia. Raro fructus
dantur quia corruptionem mo-
tuimus. Aqua frigida propter
partium debilitatem et obstruc-
tionem non exhibetur. Cassia
sola ventriculum debilitat-

Caput tertium de synocho imputri.

*Synochus imputris
quis et cum putrida
videt subiectum*

Continenſ ſeu synocho in
genere eſt uel brevis ut Ephimira
uel longior

(12)

uel longior; ut synochus impudicus.

à diaria rafacione intensior differt

uel longissima ut synochus putida.
quæ qua admodum acris est, reli-
quo duo inter mitis recessuntur.

Signum pathognomonicum huius
febris est duratio per quatuor
aut quinque dies.

Causæ huius eodem sunt que
ephemeram producent, sed inten-
siores. 1. Spiritus animalis à
cerebro contumenter, ob animi
affectionem, in cor influens: quod
aliquando ad hanc quatuor aut
quinque dies durat. 2. aliquid
contumenter tandem cor lassipes.

id autem est sanguis corruptus
uel per ustionem vel per putredini-
mem leuem, vel mutationem in
alienam naturam: quarum duo
prior corruptiones leviores tantum
essent. 3. alia que

Sanguini

(15)

sanguini per missentur; ut frequentis
sunt excrementa tertie concoctionis,
mrustua, hilis: raro alii foeces
et materia vermorum. non vero
chylus et in diaria: quia non
raro est febris per tot dies
extenderi possit.

Et quando conti-
nent sit a cibo tan-
non et sub febre
exacerbatur

Sanguis a. propter naturam offe-
ctus est in toto corpore, sed
placunque incipit ab una aliqua
parte. Incipit haec febris placunq;
cum horrore et rigore.

Iuvans haec febris sit continens
tamen a pastu et sub insperata
exacerbatur. circa insperata
qua pori tum ordinarior coact
antur, ac prouide fuligines au-
gentur. a pastu quia tunc
augetur calor.

Solutur frequenter aut sensim
aut cum sudore raro haemorrhagia
aut deictio

Vima si a bili est plorunque sedimentum habet

Synochus putrida

C. Intensiones sunt . vacuare sanguinem si copia adsit, si vero falsi aut biliosi humoris in uenis sunt, et sanguis admodum paucus, purgatione singulari accommodata tollendi sunt. postea Iulisia ad temperandum sanguinem usus pandae sunt. si vero nec sunt plas- ni cessat sudoriferis, ut Diastore, sale absynthii etc. Reliquum est abigendum.

Crotal uiridibolivis pro- gatione sudoriferis et refrigerantibus.

Caput quartum

de

Synocho putrida

Signum eius pathognomonicum est quod duret ultra quatuor dies. Causa immediata est ipse sanguis corruptus ab iisdem causis quibus

Synochus

Intendo continere causa sunt uero mentis mori; partim se sanguinis separa- tricium.

Synochus putrida

(15)

Synochus mephitris sed in hinc mentioribus.

14

sanguis eius in ea est admodum ad-
ustus et putrefactus. sanguis a-
putrefacto uidetur, cum eius partes
autem nuptio resoluuntur; ob quoniam
resolutionem, sal sulphur aut ignis
a mixtione libera suas uires exer-
cunt: ac prouide uel calor uel
factor uel acrimonia sibi manifestat.
Causae huius resolutionis uariae sunt.

Sunt uitium, quan-
tum, mala struc-
tus, ut et pars,
stipatus, farctus materiali compungatur aptum
synecchi que cau- non est. 2. Copiosus cibus, qui
sa putentis. a calore isti quantitati non pro-
portionata, non ita subigi. 3. com-
pungi potest. 5. partes male con-
structae, ut si uentriculus, hepatis
cor etc. debilia humoros non bene
mixtunt inter se quendam. 4. Con-
tactus aliquius hoc morbo laborans

quonodo obseruauit D.D. Waldis ab Febres Continuae

uno totam familiam hoc morbo in
festem ^{fecundam} fuisse. & pars caldior
que sua caliditate humores sol-
vit. b. Obstructio et pororum
constipatio, unde fuligines contenta
patetrem inducent.

In tensiones sunt levire aluum,
statim secare ueniam; postmodum
purgare. Denique humores fugi-
dis Fulapiss et emicibus quidam
ualentioribus, quam in synocho
non poteris, attemptrare.

*Carotus alium
lomentibus phlebo-
toma et purgantibus.*

C apit quintum.

de

Continuis in genere et in
specie.

Febres continuae cum continentiis
sunt eadem ratione causarum a
quibus excitantur, et ratione ma-
teriau patescientis. Sed ratione
locorum

*Febris continua et
continens max et
afficientes eadem*

Loco variante. locorum in quibus sanguis putreficit,
difficiunt.

Sunt a continuæ hoc pacto. san-
guis in uasis liberis corruptus fe-
breum continuare facit; dum aqua
liter, febre continuo ad eorū uenit
idque virutat. Exacerbatione micro-
febris continuo acquirit diuin corruptio
in uenis sanguine, noua mat-
eria patrofacta a parte seu face
exiliorum massæ preuiscetur et ad cor-
cum eo uenit.

Illius materia
ratione loci sym-
ptomatrica non ut
primaria febrem
causatur.

Putreficit autem materia illa uel
in uasa conclusa ab aliqua parte,
non uero totaliter, ut materia re-
gurgitare possit in uasa libera
uel extra uasa; unde duplē rati-
one ad uasa remeat. uel quando ibi
rarefit, uel copia augetur, ut in
illa statione amplius se contine-
re queat, ac prouide necessario ad
uasa remeat.

Febres Continues

Materia illa utrofa et corrupta
haeret vel in parte sensili i.e. vel
qua extermis partibus inhaeret
qua sensibus conspicuae sunt, vel
qua eximis sensu sunt praeditae, et
tunc febris sequens vocatur sym-
ptomatica. Vel in parte insensibili
ut sunt cerebrum, pulmo, hepatis,
ren, mesenterium, pauceras: et
tunc vocatur prima febris.

Ex his patet quolibet febres
ex quolibet putrefacte humor
fieri posse. sed fieri tamen quotidi-
ana ex pituita: Tertia et bila-
quartana ex melancholia ortur.
Quod ad materiam illarum. In
initio, cum materia corrupta ad
cor uenit seculter quoadam auriculas:
et qua cor in principio non bene
se dilatat ob acrimoniam mate-
riae. qua cor affligitur, et se
continuo contrahit. Hinc

punctus

hunc pulsus fit frequens, celer, et
parvus: vnde consequenter sentitur
in partibus maxime exterioris quo-
dam molestia; et impinguis in na-
so et in pedibus, quia ista partes
non ita iam sanguinem accipiunt
sicut ante.

In principio autem paroxysmi cum
materia a corde propeletur in
habitum corporis, facit aliquem
horrorem.

Cujus symptomata
sunt nausea, vomitus
et desolata appetitus.

Symptomata febris sequentia sunt
cum materia certa propeletur a corde
in ventriculum; nausea,
vomitus, desolata appetitus: cum
ad fauces et oris interiora sitis:
cum in caput, dolor, delirium etc.
in intestina, diarrhoea. Quando
per uenae transcolatur portio quedam
cum sero; raque si sero exakte per-
mixta sit, reddit urinam tenuem
absque sedimento: si non permixta
sit exakte facit sedimentum.

tabes: morbi: per
morbis vacant.

Feventum quod attinet. periculosa
ad modum est quotidiana conti-
nua. quia si purgas. si pothyma
sequitur. si non. idem contingit.
Imo omnes febres continuae pericu-
losa sunt ob continuum afflictionem.
Febres continuae in quibus continuo
sudor est non sunt periculosa; nisi
ex infelicitate uruum sudor proce-
nit. Sunt et frequentiores quam
continentes. si febres continuae post-
ponuntur. statim periculosiores sunt.
Judicationes sunt. ut post primum
paroxysmum. purgans. exhibeatur
validum ex secundum quo. aut alio
medicamento valido. tunc e. uitiosa
materia nondum sanguinis bene per-
mista est. post secundum paroxys-
mum uena secretur. Tertio paroxys-
mo aliquid conueniens fulapium ex-
hibeat. Quarto paroxysmo quonia
egri tunc possunt se habent. nihil
proscriptatur. sed quod praedicti poterit
praedicatur. Quinto paroxysmo dentur
valida

purgationes: uito
inde fistulas: fulapies:
sudoreferis: extremos:
fistulas: mao: con-
coctiones: curantur.

valida sudorifera. Interim si non coll-
ent febres pro ratione cuiusque id
exigentibus faciendum. Imprimis quo-
tidiana continua a pituita lenta,
curatur fricando pedes, et brachia,
sic e. materia immunitur. Datur
a. ad eius coctionem unum Risspa-
nicum; et ad eius evacuationem
pilula ex aloë cum chalybe-
nitriolato.

Caput 6.
de
Febribus intermittentibus
in genere.

Febribus inter-
missione accedit ob-
materiae vel paucis
tatem vel benignitas
tem, vel influens
litteras vel partis
insensibilitatem.

Febres intermittentes cum conti-
nuis eiusdem sunt generis et quo-
que eiusdem curationis. Suntque
intermittentes propter obsequen-
tes causas.

Primo si materia sit pauca.
Secundo si sit benigna, ob quam
benignitatem

Séries intermitentes

and estimating a certain number of individuals in each
of the various categories of which we have
the estimation of the total number of individuals
in each category. The estimation of the total number
of individuals in each category is based on the
number of individuals in each category and the
percentage of individuals in each category.

Febris intermitter-

tes sequuntur potest facilius discuti,
nec aliquid intus manet inde motus
accelerari possit. Si materia dispu-
ti non potest febris motum acceler-
at, quod inde apparet, quod illi
qui intermittenti febre laborantes
se deuidant, postea continuo in-
festentur.

Testis si materia sit iniuncta fluxibilis
Quarto si pars sit minus sensibilis.
si vero max sit maior copia, ma-
simum, fluxibor et pars sensibi-
lor, continua potius oritur.

Hoc dicunt originem. Cuiuntur autem a virtuoso humo-
re in sanguine existentes qui
sanguinis qui vel
z legnum vel al. ubi ad partes quas natura debet
peruenient, ibi accedens i primo ut
conversat, nec potest parti assimilari:
quare a calore et spiritibus vitas
leibus alteratur et patrificit, et
hoc modo constitutur focus febri-
lis. ad hunc focus quequid
venient, sine sit purus sanguis suo
cachymen

carochymicus, mutantur in similes. Febris intermitens
 patredinem et sit materna, febrilis. les.
 Materna autem haec turbescens et
 putrescens aequaliter requirit sanguinem.
 quandoque foco transit in pores
 cutis, in quibus motus est sanguini-
 us, sanguiniique confunditur, et
 cum eo uenias nutrit, et ad cor
 uenit. Et in statim ouatur flegma; unde flegma
 quia cor dum mollescam eam sentit,
 se amplius expandens preparat ad ma-
 teriam ipsum molestum ualidiori
 pulsu longius propellendam. Dumq;
 cor ita dilabitatur, sanguis et
 spiritus ut antea non ad partos
 tollentur; unde necessarie flegma
 in illis ouatur. Et secundo ouatur
 flegma, quia in materia aspera et
 acris, que tamen ualida est, fa-
 cit regorem; unde agri putant
 se flegore. Mitigata autem ma-
 teria aliquo modo a calore cordis,
 repellitur ad corporis habitum,

materia a haec

et quia

Febris quotid. inter-

mittens
toties a cordo
agitata ab
in
sudore.

A flexibilitate a-
materia paroxys-
num pondere
restimans.

et quia acris ualde est, partes son-
tantes quas attingit, pungit: qua pun-
ctio hororum et rigorum in febribus
facit. Materia autem aliquoties cor-
transgressa usque calore attenuata
abit in sudores et sic fūntur paroxysmus.
Quod autem statim periodicē redit
paroxysmū, id crediderim per diuinā & flexi-
bilitatem materiae, qua pars temporis
nisi agens ambientar̄ aut alio accidente
impedimenta, patrificat et flexibilis redi-
ditur. Neque hoc tantum patet a
materia sed et a partium conditione.
Vnde ex quolibet humorō quilibet
febris nascitur. Duo materna citius
est flexibiles, eo citius paroxysmus oritur
quo languidior, eo tardius.

Caput septimum

De

Febre quotidiana intermitente
duilibet febri
diuotidiana tertiana quartana et
si quis

si que dantur alia a quolibet humoris
putrido venenis possunt, idque manu
fessum quadrat ex signo humoris
peccatum denunciantibus.

intervallis a
quilibet humoris
orbi potest

Maximus autem ortus quotidiana
putrefacte pituita; tertiana a bilis;
quartana a malachola. Quotidiana
aliam agnotha; alia est uera. No
stra est que orbatur ex permixtione
bilis cum pituita, cum tamen pituita
dominica habeat. Vera est qua a
solo pituita procedit. Pituita autem
excitans quotidianam potest esse
omnis generis excepta utraea crassa
excitatur etiam utraea temis ex admixtio
ne spiritus aeris humoris aquosus
quaer potius excitat quartanam: ne
que etiam ex gypsea ortus quoti
diana.

ad hanc febrem portunt febris syn
copalis orta a pituita in nutri
culum incidente, quo si quoque
in centrum incidat, torporem in
ducit. In hoc autem loca febre
semper

ad quotidianam
reducta sykopatis

semper aliquo portio humoris percam-
tis incidere solet, quia in illa natura
racter aliquid accedit: ut in ventri-
culum spiritus acidus: in cerebrum
spiritus nutans. Exit a syncope
cum comuta arterios orifici superior-
es ventriculi, sua verimonia (nam
fere de causa dictius pectora) afficit:
nudus. Lipotymnia subsequitur.

Illa a purgatione
curatur et cato-
merum fictionibz

In quotidiana aliunt fere tarda est
venae certio in hac febre locum non
habet, sed alter purgantur, si
Lipotymnia non sit motus, alioquin
fricantur, pectorata medicinam, sudore
re, eorum affecto cerebro et a.
si humor proccans in cerebrum pro-
babitur, magis purgantur, si vero veno-
triculus fecerit affectus, fricamus.
Euentus. Natura durat utrumque
sex, septem septuaginta; pura ad
quatuor monses extenditur. Septem
si fetus syncope a bilis sit ortus,
durat sive tres aut quatuor septima-

nas

Febris quoddam inter
consumptos
viro ex tristitia
antimonij.

Si his medicamentis febris non cessat.
sat. vomitorio ex fructura antis
monij aut alio quepiam medicamento
valido tentandum aliquid est.

Tandem hinc reducunt febrem Epiala
quae uolunt a p. tuta ortam, tamq;
dupliciter ponunt. Prima in qua intus
frigus extra calor sentitur. Secun-
da est in qua in eadem particula
eodem tempore est simul et calor
et frigus sentitur. Prorsus causa
non est p. tuta intus putrefacta et
refrigerans, sed accidit hoc ob in-
qualitatem materie ad eorū uenientis.
Si enim, verbi gratia, a corde pri-
mo materia uictiosa ad habitum cor-
poris recollitur, que ibi calorem
efficit, deinde uero bonas sanguinis ier
transit, qui resisteret, prius frigidus
existit; atque ita in habitu cor-
poris calor ob uitiosam materiam,
in interioribus frigus ob matrem
bonam sentitur. Posterioris causa
est, non

*Febbris quotid. metu
mittens.*

(297)

non situata nitida partim putrescens
partim vero non: sed fit quando mas-
teria febrilis calida ad partem propensa
est, unde in iis calor postea acedo
succedit, quam acerdinosa cum partis
calide sentiant, frigus etiam falso est.
Judicant. Euenit horum grandis rigor
post febrem uenit. At haec mutatio-
nes momentaneae sunt, nec dia du-
rant, suntque rarissime.

Caput octauum.

De

Tertiana Intermittente.

Tertiana uero
paroxysmus horas
euodee, nocte.

Tertiana alia uera est, alia noctis.
uera ex sola bile ortur, quam
cor undique possit. Si biles per-
litur in ventriculum, anorexiam; si
ad caput, cephalalgiam facit.

Noctis, quo frequentissima est, ex
admissione pituitae vel melancholia
et biles ortur. Symptoma et
signa uerat, prout hic vel ille
humor periret.

Longissima accessio tertiana exquisita. ^{Feb. quart. intermissiones}
horarum est duodecim, interdum
septem vel quatuor.

Accessio noctis ultra duodecim horas ^{plures dies}
nuncium exporrigitur. ^{durat}

Si magnus est ardor, et uires forunt,
uena factio habet locum, deinde pars
gans et sadorisera suo tempore adhuc
genus. <sup>vtaq; curatur
uendit. purgan-
tib. et</sup>

Anticipant noctis tertiana horam
unam aut duas. ^{s. dolorifit.}

Caput Nonum.

De

Quartana, Intermittente.

Continua quartana uix obtinguit. ^{Quartana, febre}
causa est quia materia a conti-
nuo isto calore flexilior fit, quam
ut quartana typum obseruent: sed
alium typum assunt. Intermittens
frequenter est. oritur enim uis
ab humoris acido peccante, vel mi-
lancholia, vel a pituita crassa:
^{Laborantes}
^{eniger}

Feb. quart. intermit-
tens

deinceps sed rarissime ex febre.
Symptomata vero et signa apparen-
tia singulos humoros peccantes ostendunt.

~~accidentia~~ Habit' hoc quartana a reliquis fe-
paroxysms' faciunt. bribus durissim', quod in principio
~~ploramus~~ accessionis, agri comedere cupiant,
ob materiam in ventriculum pulsam.

Cur tardo reddant paroxysm' causa
Est 1. quod humor sit admodum te-
nax ac crassus. 2. quod omnes par-
ties ut et cor sunt admodum consti-
cta, multe eruditates in corpore
abundent: quare non ita prompte
expellunt humorone noxium. Date
enim illis nino dicunt se melius ha-
bere; reficiuntur enim spiritus ui-
tales, quare cor se magis expandit.
Febbris haec in Juuenibus non usque
adeo periculosa est, at in senibus
ob eruditates multas facile abit
in hydropeum. Soluntur a. ferre cir-
ca reparationem uernuum.

pulsus

pulsus parvus est propter contracti
onem cordis.

Feb. quart infirm
tens

Vrma sedimentum habet rubrum,
si vero confirmata sit quartana,
ingrum aliquando parva admodum
quantitate reportatur; quod utram
figuram est confirmatae melancholie.

Vrma quartana
rjs sedimenta est
rubro

Primo paroxysmo humoros in uenter
triculo et intestinis aliquo leniente
medicamento educendi sunt. 2. Ex
hibendum fortius purgans ex confe
ctione Hamoch et pulvere Comitis

qdg; ingris in
fundo matula
faustis.

de **WARWICK**. Unde si corporis
sit plenitudo, aut magnus ardor,
veneficio est instituenda. Vomitoria
in hac febri non probare. Si his
non cedat, fermentatio ad humoros
attenuandos instituenda est ex chal
bybis uncis duabus in circuifia
maccrati vel in aqua pura per
octo dies unde eger bibat matur
duas uncias consumpto liquore,
eadem chalybi aliis superinfunda
tur; egerque hoc potu utatur.

Lanibus 1°
mon fortiorib.
medicamentis
humor expungand.

quartanarii

Febres Composite quartanarum non sunt frequenter. Et
nisi ex nullorum observatione.
Oriuntur quartana satis ex crasso
aeris quam ex crasso cibo.
Raro accidit uomitus in accessus initio.

paroxysmus est
hora. 29.

Prima multis diebus aquosa manet. ac
cessio durat iuganti quatuor horas.
Frequenter oriuntur ex maligna febre
progressa.

Febres quintana, sextana &c. oriun-
tur oriuntur ab humore melancho-
lico crassiori.

vidi 330 febribus
octana plenis
paroxysmos in
nobili comite
ab Hartfelt
anno 1650.

Caput decimum

de

Febris Compositis.

Febres composite Confusa febris non semper oriuntur
ex commixtione duorum diversorum
humorum sed sope ex humoribus
inter mediae temperaturae.

continuae sunt
vel
intermittentes.

Connectuntur continua cum contin-
uis ut duplex tertiana continua
admodum frequens est. sope ron-
ctuntur intermittentes.

Raro

Faro connectuntur quae sunt diversi Febris hepticae generis, ut quotidiana et tertiana, quia tertiana febris semper insipue generis est in uenire. Ego uno die uidi octo tertianas intermittentes: ac sequenti die iterum octo. subsequebantur autem se eodem die febre post duas horas finito semper sudore.

Discrimen est quod quartana febris eodem tempore et eodem modo inueniunt tertiana uero non.

Semitertiana signum pathognomonicum est quod sit continua et sope habeat rigores. Contingit autem rigor, uel quia ortus a ualde maligna materia uel ab infestatione partis alienius sensibilis ut parotidum, intestinorum, uel sit ab intermittentibus subintrantibus.

Reliquum quod dicunt febris totum imaginarium est.

In spissi felib
rigor uel a mate
ria malignata
uel
a partis sensibili
inflammatione
eritur.

Caput undecimum

de Febre heptica.

Febris heptica est calor prater
naam

Heptica fuit

Febris hæctica.
continua con-
sumptio
corpus emaciatur.

(35)

24

naturam in cordis substantia, primum
ac per se horous et inflexus. Solus
calor elementaris supra modum
auctus febris hæctica est essentia.
Hæctica febris pathognomonia cum sig-
num est constituant haec tria. I.
quod sit continuens. 2. quod exacerbetur
duas fere horas post assumptum cibum.
3. quod corpus vehementer consuma-
tur.

Contumelia nascitur quod cordi con-
tinenter aliquod molestum sit, ido-
cumenter cor celestiorum perfumi
dit. Id autem vel est in materia
sanguinea; vel in loco extravasato.
in massam sanguineam venit quod
paullatim prono inter generis sit con-
tractum, vel quod reliquie sunt
alicius ardentes febris nondum e-
micta quo sensum reliquum corrumpi-
unt et cor molestant.

In loco extravasato; ut cum hu-
mor aliquis putrefact in parte ibig;
colligitur, ut crudum tuberculum in-

Vitioso se. humor
in vel extra
unus
contento

polucre.

pulmone, vel quando ipsa pars patifit, ^{Febbris hætica}
ut pulmo, infusæ, rinos, mesenterium
etc. sed haec partes præcipue.

Exacerbationis post cibam causa
est, vel quia cibus malam largitur
qualitatem (quod potissimum in fin
bacteris accedit cum ventriculus in
cepit non bene coquere) vel quia
cibus et potus particulas calidas
existentes dissoluit, quae dissolutes ma
gis cordi sunt molestæ. Partes autè
haec sunt humor acidus et sal. Si cum
oleum nitroli in manu continuas
et parum aquæ affundas, non po
teris pro ardore continuo. Et inde
uno eos qui salso catarrho laborant
si bibant in febrem incurere, quia
materia potius dissoluntur: si non bibas
imminues illum. Quare et recte
Galenus calcem unam pro exemplo
adduxit in qua partes calidae sunt
sal.

Consumptiois denique causa est

consumptio

^{Corpus} consumptio

continentia febris, unde humor est
mepiti redundatur ad nutritionem,
et ardor assidus omnia intus de-
populat: Atque etiam facit coar-
ctatio partium motum sanguinis ad
se non admittentium.
Si quare causam si humor in mas-
sa sanguinea corruptus sit, fere
equaliter affigit, nisi quod post
ibum exacerbatur, et urina in-
terdum exhibeat sedimentum (quod
sopè in sanis nascitur ideo quod
ventriculus male se habeat) inter-
dum uero non processerunt causa
autedictæ: ergo se febricitare non
putab.

Et si materia extrauafata in cau-
sa sit, ac proprie cor continentur
afficiatur, tamen multæ contin-
gent exacerbationes, ob prius nunc
confertim, nunc parco, nunc raro
nunc frequenter, ad cor a foco
venient. Vnde interdum egri subito
extinguntur.

dante

Febris letitia

Dantur autem tres rectiore gradus.
 primi gradus signa iam dedimus et
 liquis communia: secundi gradus
 signa sunt pinguedo in urina et
 manifesta consumptio; consumptio
 autem omnium partium sumit a
 principio fit, non scorsus hujus et
 illius tertii gradus signa sunt ar-
 dor in guttura, prostratus appetitus,
 frequens lipothymia et facies hys-
 percatica; consumptio totius quam
 fieri peracta.

Judicium a hecticam curare
 ualeamus haec tria potissimum de-
 monstrant, quae si absunt, frustis
 curandam suscipimus. 1. ardor
 guttaris. 2. prostratus appetitus
 et concoctio depravata. 3. frequens
 lipothymia. Nec si absunt eius
 curam sic ~~fusiformes~~ instituimus
 1. purgamus. Inter corruptos hu-
 mores. alio, piluleis ex alio,
 et chalybae intricato.

Curablem cura
 institutam
 purgantibus
 fermentatibus
 et
 aspergantibus.

seruando corrugamus humores fermentatione ut oleo sulphuris in tuoli, nitri. tertio refrigeramus si potest decocto presertim semper unius majoris.

Sequentia haec observauimus ergo in febri quodam pulsam scilicet naturalem horum matutinis tardum animadversi; forte quia materia tenuis è foco ad cor non mittebatur. Non estimamus facta in corde febri manu enim plerumque frigidi sunt, vel tunc etiam quando materia corrupta aliquo tempore non uenit a foco ad cor.

Nutritur solida pars quo tam bene ab initio consumitur quam aliud, quamvis magis resistat.

In febri tertio gradu pinguedo in urina fit, consumpta membrana interposita pinguedine et hoc modo exsiccata sanguinis prohibetur et consequenter nutritio, inde partus concidunt.

Venae non semper exhibent putredinem

durat hectica ad quatuor aut
quinque mensos vel ad semiannum.
Ego uidi ad nouem annos extendi.
Si materia sit ne humore vel in
parte extra uasa; aliquando ex
acerbationes oriuntur ordine nici
to.

non longo
tempore
durat.

Caput duodecimum

febribus malignis.

Febris maligna
nam

Febris maligna est est vel simpliciter talis, vel pestilens vel pestis.

Simpliciter maligna est que graviora symptoma quam que pro ratione cause, a qua existantur, habet. Pestilens que adhuc graviora: pestis que, gravissima. Adio ut tantum gradu

differant simpliciter maligna pestilens et pestis. Estque vel continua (que frequentissima) vel continua, vel intermitens. Symptoma illa graviora sunt in facultate (ut uocant) intali, que respiret vel uires cordis

significant

maxima cordis
auictas et

facultatis
intali

vel paucum

Febre maligna

dibilitas.

*Iam
doloria, nigilia,
convulsio[n]es et
crebri uomitus.*

vel pulsuum, nam pulsus debiles est et
intermittens. Frequentus accedit lipofly
mata, quibus accedit cordis auxetas.
Hoc sequentia sepe procedunt aut
concurrentia: delirium, nigilia, con-
vulsio et uomitus.

Virma coronam habet claram, me-
diu[m] oleosum; in fundo sedimentum
habet.

Delirium, convulsio, et palpitatione
cordis sunt a materia tenue pen-
trante, et spiritibus aliiu[m] motu[m]
conciliante.

*Ideg; vel a mā
tōni occulte vel
manifeste sedente*

Causa horum symptomatum est vel
occulta vel manifesta. Venena enim
que agunt sua tenacitate et mobilita-
te agere plerique uidentur sic
etiam ex putredine propter resolu-
tionem partium, et cum ueneno teneta
tenet uenena orinuntur. Manifesta ut
a tenacitate materia penetrante et
spiritibus aliiu[m] motu[m] conciliante.
Neque contra hoc ualeat argumentum
quod hoc febris exortentur medica-
mentis

occulta

occulta qualitate agentibus hoc est
falsum est: agunt enim alexipharmacis
manifestis qualitatibus, nam
vel teminitate sua mouent sudores, et
sic uenena ex corpore expellunt: vel
crassitudo tenacia merassant, ut st
cunia quo opium recipiunt.

Ab occulto etiam qualitate fieri
apparet in carbunculo et carbone,
in quibus est materia crassa. Ergo
non a teminitate semper oritur.

Malignitas illa est vel calor vel
acumonia.

Causa hanc producentes sunt vel
internae vel externae.

Internae ut humores et spiritus.
Externae vel sunt a simili vel a
non simili: a simili ut a cada
uero, ab alio infecto; idque vel
mediata vel immediate.

A non simili, ut ab aere infecto
qui a vaporiis subterraneis pravis
et aqua putrida oritur.

Humores corrupti vel ustioni
cuicis characterem exhibet carbunculus

Febris Maligna

Bubo, Petechia; uarioli et morbilli: vel putredine.

Carbunculus

item at

Carbunculus apparet pustula rubra in superficie maculam lundam habens, orturque hinc in omnibus partibus.

Bubone

Bubo in omnibus glandulis. In bubone non est tanta malignitas quam uulgo putatur. Petechiae sunt pustula nigra.

Lingua candida et quasi pollicula onorum, obducta; unde solum maligna febris admet cognoscitur. Sunt etiam motus convulsus, aliquando uomitus, diarrhoea: quando manus corpori applicantur aliquando tendo-nes contractantur.

Sudore definit
equum modi febris

A febre maligna mala licet plures evadant, secus ac in peste, definit fore sudore ut in peste.

*Curatur vero
restaurantibus*

Cura harum malignarum et praecipue pestilentium haec est: Vix bona nutritione sunt instaurandae, detinatur uimum temperatum, si febris

fit auctor

sit ardentior cum succo citri et
saccharo. Causa tollatur sudoriferus
ut theruaca a 31 ad 3ij. diafordin
3ij et Lapidis biformis ad triginta
vel triginta sex grana. purgatio et
venae sectio non nisi in fumis lucet
corpora etiam sunt cacozy nixos,
locum halent.

Sudoriferus

3

burgos et nova
Bodrum
ad fumos.

Curatur carbunculus applicando
vesicatoria, non ipsi sed parti membra
et commodiori ne augatur.

Parvus applicat radices hellebori
nigri. Vesica uno impetu rumpenda
ad eum tandem magnum dolorem,
quem agri vide ferunt. Ad lenior
fum dolorem applicant butyrum
cum oleo pilorum.

item uferuntur

Caput decimum tertium de

Variolis et morbillis.

Variola sunt tubercula quoddam
per totum corpus dispersa et super
purantia.

Variola et
morbilli

Morbilli sunt maculae instar pulic
cum morsul

pulicium morbus utrisque genus tumor
est.

Morbilli sunt ab humorc bilioso ra-
rissime putrefacte, sed seco dissipatur,
caro suppuraatur.

ab humoris quoque
sunt sed
principio a humoris
et maligno

Pariola vero ab omni humorc sunt
et quidem ab ipso seco. Reris vocan-
tur Steen Pockienus

Afflentur autem partes exteriores, solent
carum superficies; uno aliquando in-
teriora.

Malignitas qua hic est, consistit in
eleci materiae molle et tenuitate;
et sic sepi exteriorum polluntur, at
rufus sepi interiorum recidunt: sepi
tamen tarde excent; sed ab occulta
qualitate prouincia statuendum est.

Sanguine se. usto
putrefacto et
maligno

Causa igitur proxima est sanguis
ustus, putrefactus uel in alteram
naturam commutatus, cui conuncta
est maligna qualitas pars autem
massa sanguinosa per universum
corpus ex arteriis diffusa efficit
pariolas et morbillos.

causa

Causa autem sanguinem hoc modo
mutantes sunt aeris peculiaria
vitia. Non uidetur hoc a sanguine
monstruo provenire quod vero pao
ri fere omnes hoc morbo laborerit,
causa est, quia eorum corpus est
humidius, et humores magis disso
lutos habent (eaque ob causam
puerperae faciliter corripuntur)
quare etiam est quare ob
humidissimam causam externam ulter
ius dissoluuntur et corruptuntur.
que causa etiam est quod non nar
sus et morbillis tantum, sed et
reliqui morbi malignis facilius
corripantur quam ~~etiam~~ adulti.
Et aer problematicum decet, quod
ut reliqui morbi epidemici, in
aliquo loco gravauerit, cum
circumiacentia loca libera sunt
Si vero sanguinem monstruum
horum causam ricorosum sumus;
dicendum uenenum illud latuisse
in parte, et eius uiru rotundam
fuisse, postea vero ab aliqua
audiente

a virtus
aeris

autem Epidem
icorum.

aliquo primo
die adest febris
postdiu fit
continua.

evidente causa excitatum esse
vel in principio adest febris, vel
nulla adest, si adest in principio,
febre intermitit, postero die fit con-
tinua, sequentibus diebus fit con-
tinua.

In pueris hoc familiare est quod
sunt famelici ob materiam aerum
incidentem in ventriculum. Vox
rauca fit si materia in guttur in-
cidit. Tussis secca adest quando ad
pulmones aliquid materia perirent.
Oculi scintillant, caput dolet, so-
nus magnus obnuit.

duo citius erumpunt Morbilli que citius erumpunt
ad molles. — eo melius. Fecrem communis
erumpentibus variolis et morbil-
lis, optimum signum est.

Vrmæ ssp. rubra, crassa, turbida
cum vel sine sedimento.

Tactu, autem uideri possunt,
explorandi sunt. Dnde maculae
rubrae proueniunt que post in-
tervallis dies in uerbo tuberculata

tuberula abeunt.

Variola et morbilli.

Cura hac est. Immimentibus variolis
et morbillis sudorifera exhibenda
ut decoctum ficiuum, Theraca, be-
zoar, diafordinum : c.c. 31. cocta
in aqua libra una et semissim ad
libram unam.

*Cura antea
immimenti
sudorifera*

Si immuncat aut adsit (quod malum
est) aliquis alii fluxus, a decocto
ficiuum abstineendum.

*Alii ad
alii fluxus*

Tertior est uene sectio quam pur-
gatio: quando corpus purgatum
est, sepe male habent. Gargaris-
ma bonum est at apud Petrum
Torostium. Ad guttulis ardore
extinguendis damus decoctum hor-
dei cum syrupo violaceo ^{aut} decocto
plantaginis linctorum ex syrupovio-
laceo et nucifaginibus pem. cydo-
ni orum. Oculi praecaudentur cum
cremore lactis et croco. Tuberula
aperienda sunt, si materia est
concreta.

*Guttulis arde-
re extinguendis
decocto hordei
cura syrupo
violaceo.*

Ad circunuers delendas praestantis-
sum est decoctum psorum flancrum.

*circunuers
de pisor. flancrum*

Febris petechialis

(49)
Caput decimum quartum
de

Febre petechiali.

Febris
petechialis
nigrit maculis
immitibus

et

Curatur et

Cap. 13.

Febris petechialis ex maiori cor-
ruptione et malignitate; cum ma-
culis nigris luidisque.

Eae autem duplices sunt, vel cum
aliquid nigrum per extremitates
arteriarum propulsum maculam
nigrum ostendit, vel nigrum illud
nascentur ex gangrena partium:
et cum macula se si ostendit hi
Belgii dicunt pepercoren.

Cura eadem est ac in aliis fe-
ribus malignis et pestilentialibus

Huc usque de feribus

1 6 5 1.

dil. oct.

Johannes Celsus.

De partium morbis.

C aput primum.

de

dolore

Capitis.

Dolor Capitis

Dolor est sensatio cum tristitia
certi gradus.

H e p a thia in genere ergo est
sensatio cum tristitia certi gra-
dus in capitis partibus sensum
habentibus.

fit uel

D i s p u t a n t hinc m u l t i i n q u o d o-
l o r c o n s i s t a t : a l i i d i c u n t i n s e n s u ,
a l i i u o l u n t e s t r i s t i t i a m q u a s e
q u a t u r s e n s u m . q u a e q u a s t i o c u m
i n s u b t i l i t a t i b u s f r a n o l i s t a n t u m
s u b s i s t a t , u t m u t i s e m a i n e d e n d u
o m i t t e n u s .

I n s i n g u l i s a u t e m s e n s i b u s d o l o r e m
f i e r i p o s s e a f f i r m a t *Phalernus* I . d e-

S y m p t o m a t u

Symptomatum causis. pagina 326.

Causa huius doloris proxima non est
seu continuo solutio ut habet Mas-
salias de dolore capitis pag. 22. cap.

2. dictumque solutionem dupliciter
considerari uno modo ut a propriis
sit causis: ut quo pungunt, diuellunt,
corredunt. altero ut ex magna et
vicienta altitudo spiratione, ac potissimum

calda et frigida. Si tamen medie-

vel ab
velimur considerare, etiam inter
tempore possat dici causa doloris se-

calda et frigida.

Pungunt humores omnis generis
cum almentarii tum excrementi
et vapores, si per eos levior hu-
moris pars intelligatur.

Diuellunt humores omnis generis
sua copia, sed semper fere serosus,
vel flatus omnis generis. fero
pituitosus quod frequentior in
hydropicis fit. Addunt uenenos
quidem raro. Narrat tamen ex
enoplum

solutionem
continuus

facta a rebus

pungentib. diuellentib.
b. corrodentib. ab
humorib. uermib.
calorib.

Exemplum quoddam Hollerius libro
I de Capitis dolore Cap. I.

Sicut calculi quam rariissimi: quale
exemplum uidi Ego Parisii.

Humores illi continuum dissoluentes
uel intra vel extra caput genera-
tur.

et obstrutiones
In capite uel obstructione, uel
intempore uel soluta unitate.
Obstructio fit et sanguis sic Cir-
cularis non potest; ac proinde ma-
teria illuc affluens colligitur, ut
uidemus si nobis ambulantibus pilos
capiti admodum fuerit impactus,
statim cephalalgiam oriri: eo quod
ob compressionem, carotidum exter-
narum sanguis circulatio non po-
test, quare via oculis ibi re-
stagnat.

Ab intempore fit capitis dolor: quia
sanguis ad partem affluens, ob par-
tis intemporem non mutatur, dege-
neratque; quare in partis nutri-
mentum non facessit, ac proinde
qualitate?

qualitatem aliquam ibi nactus
contumaciam soluit vel dissolendo
vel pungendo. Ob solutam unitatem
sit, quia sanguis qui per eas partes
circulare solet, distillat ubi ad
partis marginem pervenit. Unde
ex collecta materia tumor ori-
tur. Quale exemplum vidi ego
in quadam cui ex illa materia
circa collum tumor microscorūt:
qua evanescata dolor desmodat, do-
not tumor redire.

Dolor hic differt ratione loci. do-
lor enim vel externus, vel inter-
nus vel universales per totum ca-
psul est, vel particularis per eius
unam aliquam partem et dicitur
Proceris invixivid. Si autem exis-
tuam partem afficit dicitur Clavis,
cūm, pro uaria magnitudine partis
dolentis.

Hemicrania oritur cum causa

ab iure

Dolor a differt
ratio loci finalis
vel se
vel particularis

(24)

ab uno tantum latere existit, quo
fit quando una carotidum tantum
est obstructa, vel una materia
fundit: vel ab uno latere conti-
nuitas soluitur: si vero ab utro-
que latere Cephalalgia in
genere dicitur.

Clavis sortitur ob easdem causas
ac hemigranum sed potissimum ob
humorem concretum, et extra-
vasatum in aliqua parte.

Ratione temporis est vel recens
ut cephalalgia in specie, vel
ininteratus ut cephalaea qua
periculosa est, cum tamen dol-
or capitis non sit admodum pe-
riculosa, nisi adeo sit magnus ut
vigilias inducat, et vires absunt:
vel si sine fibri accedit tenebris
cosa vertigo, tarditas uocis et
manuum stupor: Et tum vel
apoplexiā vel epilepsiam vel
Citharicum

Ratione uero
temporis
decens vel
ininteratus.

lethargum oportet expectare, unde
ut habet Hippocrates libro &
aphorismo si. Quibus sanis dolores
subito sunt in capite; si subito
obmutescunt et stertant intra se/
ptem dies moriuntur. Quod sape
euerit ut ait Horvinius ex libe/
ratori potu, cuiusmodi exemplum
in Juvene quedam poculis dedito
observatum fuit.

Solutur pluviaque syfi, aliquan/
do abscessu, raro crisi.

Cura pruis toti corpori est pro/
spiciendum et demenda est causa
peccans, deinde purgandina est
medicamentis fortioribus; postea
humores sunt preparandi. Si vero
magna pulsatio et urtemens ca/
lor adsit, uena est secunda
commodissime accidit in brachio;
sed tamen alio loco etiam iusti/
fice licet. His factis capiti

Cura uero
max ablatione
purgatione
uinculatione

prospiciendum

symptomati solent
adversari per audiencia
et custos resane ag.
Urbano rite ratiore con/
stituta. Vagi. alabathei
num tutius applicar

prospiciendum est. Masticatoris optime materia educitur: Ex hinc raro proficiuntur: Sternutatoria locum non habent si illis non succedit. Cucurbitulas admoventur collo et scapulis. Si tunc adhuc sit magnus calor secundum uenam ingulariem, vel arteriam temporalem. Si in autem ab humore fugido oratur; post adhibita mastatoria et alia antedicta, cefalacumus partes potentissime, cephalicas calidissimis; inter quae puluis coryophyllorum et collis.

Quidam ad tropicum ueniunt, sed illud non est facile mitandum.

Spectando utriusq. Si dolor perseveret spectare oportet ad partem quo nittit: Inter omnes autem partes uterius est frequentissime in causa

Cap. 2.

Cucurbitulas
item

Cefalacumus
queque
Si fugido existit
affectione.

Spectando utriusq.

Caput Secundum

de

principis facultatis symptomatis. scilicet
de deliriis, cum et sine febre.

Delirium est quando homines uel male apprehendunt (nec solum per propostere (ut uult Faziolius, de prauata apprehensio ratiocinatur) uel fingunt, uel estimant.

Apprehensio mala sit uel quando obiectum male affectum, uel recte oblatum male apprehenditur. Exempli res illustratur. 1us quando quis uitio uiedii exterum ut diuin per uitum cœruleum quis uidet, omnia confundit cœrulea. Posterioris exemplum in biliosis obviuum est, qui cum distincte loquuntur, utrumque in tarditate committere se arbitrantur, id que diuin cœndare student in balbutionem

balbutio me currunt. Ratio est; quia obiectum ipsis ut tale oblatum est, male tamen propter maiorem in illis (contra ac in pituitosis evant) spiritum agitacionem apprehenditur.

Obiecta nobis offeruntur per species. Specierum autem mutatione fit intermedia via, medium uero non est extra cerebrum: nisi quod ut in ictericis, oculus alieno colore est imbutus) sed in cerebro.

mutantur uero ob
uapores et fuligines

Medium autem per quod obiecta fermentur, nullum aliud dari potest nisi spiritus. Immuntantur autem spiritus uel per humoros, uel per vapores seu fuligines que ipsis permiscentur, speciesque alterant. Hoc in melancholicis luce clarior apparet, qui ea que aliquantulum in grā sunt prorsus nigra iudicant. Species uero ita mutantur non per ueram mutationem sed speciei mo^{nō} difactionem. ~~non~~ mutari species

exempli

example probatur: si e. quis in cubiculo, per digitum summitatem omnes species, quae in eo ab obiectis fluunt, recipiat: quanvis omnes ibi proterfluant, nullam tamen accipient mutationem, quare per modificatiōnē fieri necesse est.

M alē itaque apprehendimus uel uitio cœubri recipiuntis ob eius constitutionem uel melancholicam uel pituitosam, uel biliosam. Si e. cœrum simili qualitate ac id quod offertur affectum est, eius iniquum iudicabit excessum. ut, si quis manū fugitām igni obtulerit; ignem non adeo calidū iudicabit, ac ille qui calidam ei admonet; ob similitudinem recipiens et rei recepta.

Fictio mala sit quando disiungenda conjunguntur, aut contra fit autem id uel ratione speciei uel Fictio
disiungenda
et ē. continet.

delirium.

ratione facultatis ob species si
sunt vel nimis intensa vel nimis
debiles. Intensa sunt vel si sunt
nimis illustres, vel noue; vel
cum animi affectu apprehensae,
vel sepius cogitatae. Vitio facul-
tatis ut cum spiritus inordinatio
moventur quod fit ob humoros
idiosyncrasias eos agitantes, ali-
aque causas eos ^{turbantibus} inquietantes. Ita
ut nunc in hanc, nunc in illam
speciem tendant, quod a cerebro
regi non possint. Ut apparet in
cbris, qui pronoscere omnia
proficiunt, et que minime cohe-
rent. Estimatio mala fit eadem
ratione ac apprehensio.

Caput tertium.

de

phrenitide.

Primo sic agendum nobis

uxit

(61)
ment de deliriis cum febre. Phrenitis.
que sunt phrenitis et paraphre-
nitis.

Phrenitis est delirium cum febre. Phrenitis
ubi aegri continuo cogitant loquun- delirium est
tur et omnia agunt cum furore cum febre
aut iracundia.

Phrenitis continua est; quia facta a continuo
sanguis ita est constitutus, ut sanguinis fluxu
continuo cerebrum spiritusque
agitet. vel quia materia hareret
in cerebro, ob aliquam obstru- Vnde
ctionem, vel quia est inflammatio
aut erysipelas meningum
quod raro contingit, ut in pro-
quenti phreneticorum dissectione
apparet; sanguis autem sit a
sanguine corrupto simulque
fibrum synochiam aut continua
(in eum exacerbationibus deli-
rium quoque inuisit) innubatur

Cerebri inflammatio

dandi?

deinde etiam a materia biliosa et
putrida salsa fit.

phrenitis quod differentiae sumuntur perpetuo a
magna est vel magnitudine et quantitate affe-
ctus, et prout humores intus se-
sc habent, eo mitior erit phreni-
tis: quandoque cum resu ut ait
Hippocrates, & aphorismorum 53.
minus periculosest delirium
quod cum studio minus tutum.

2. alia est in habitu alia in
dispositione. 3. ex lesionē opera-
tionum principiū. 4. a loco
affecto. 5. alia exquisita, alia
non. 6. a tempore. 7. a causis
que sunt vel interne vel exter-
ne.

Euentus. phrenitis magnis mor-
bus est, et interdum 2. 3. vel
etiam 7. diebus terminatur. Si in
uero in lethargum uertatur
non bonum est. Galen. Coment.

in libriue

Cetera tumen ma-
gnum malum est

in lib. 6. epidemior. cap. 6. et Phrenitis
 si uires prostratae sunt concla-
 uatum est, uel si m. hectica
 degeneret.

Signum pathognomonicum est ^{Cognoscitur a-}
delirium continuum est alter ^{en delirio continuo}
 rum quod quamvis non soli sensu febri acuta:
 per tamen ad sit febris continua,
 acuta: que duo sola signa ad
 diognosendam phrenitidem sufficiunt.

quod si preterea uolumus addere ^{Juncta simul}
 difficultes somnos, uigilias, fitim in- ^{insensibilitas}
 signum si quo sepe non persistunt ^{Postius summa}
 tamen, et aliud id genus simila- ^{indumentia}
 mata, quo certiorum Morbi cogni-
 tionem habebimus.

Cura: iunctus ratione, auertentibus ^{Curatur}
 repellentibus, intemperie calida ^{aut raro repellit}
 et marina per quas ascendit ma ^{tib. refrigerantib.}
 teria laxitatem corrugentibus, ^{Laxantib. et}
 digerentibus materia, synpto

mata

Delirium simplex

(67).

39

symptomata corrigendo, quae maxi-
ma hic sunt insomnia et schizuria.

Caput 4.

de

delirio simplici.

Delirium
simplex

Deliria sine febre sunt quadruplicia. Delirium simplex, nihil alio ha-
bita, mania, et hydrophobia.

est mala specie
receptio

In delirio simplici non immunitur species, nisi admodum raro,
ut in vertigine apparet: que et
delirii species est: sed male re-
cipiuntur. Hoc autem contingit
ob cerebri debilitatem; quod
cum antea spiritus regeret: spi-
ritus cum uario agitantur (ua-
turaliter cum a facultate cere-
bri pro libitu voluntatis ad has
uel illas species promendas impel-
lantur), vel ex aliqua causa
dissipati aut commoti sunt (ut a

contagione)

contusione, ictie, lassitudine, vigiliis, Melancholia
 nimia sanguinis evacuatione, hanc
 uel illam speciem ad quam se-
 runtur, illustrant. Vnde mens
 eo tempore delirat, qua causa
 est eur senes multa insulta
 proferant. Delirium facile cu-
 ratur nisi in sombus ob nimiam
 debilitatem; et opus est tantum
 spiritus instaurare, ut conserua
 anthos, zosis, lauendula, salvia,
 aqua uitæ, uertici applicata
 prostantissimum remedium est
 etiam ipsis sombus.

Curati uero
 spiritus
 instaurantib⁹.

Caput - g - tum.

De

Melancholia

Melancholia est delirium sine
 febre, non quod semper ea carerat, Melancholia
 sed quod placidumque sine febre adest, placidum;
felix caput est felix caput est
 et platinum

cum metu.

Melancholia.
a. cum motu et
moeſtitia.

cum motu et moeſtitia quo duo
tamen non ſemper adſunt, ut in
eius mitio apparet, ſed ob teſ
ſequentes cauſas facile mitis et
moeſtitia ſuperueniunt quibus et digne
ſeatur. 1. aut magis mente augui
tur aut q[uod] magis facit quam fo
lent. 2. quequid occurrit grauitate
ponderant, et que leua ſunt gra
uita aſtinent. 3. ualde ſunt suffi
ſa spiritibus obſcuris et omnia in peiorum partem
ſupratim et ſpo
cubus ita propria
zophii
caces et omnia in peiorum partem
interpretantur. Quod autem me
tus et moeſtitia adſit, uidetur
eſto ob spiritus obfuscatos et mi
griores factos; qui ut bona conſti
tutione luciditate vel ſplendorum
imo et gaudium offereant, ita et
hi contrarium faciunt.
Primo in melancholia immutant
ſpecies (quod non euent in delici
o ſimplici) a spiritibus proter
naturali qualitate affectis per
fuligines

fuligines ex arteriis in cerebrum
propulsas, ob quas species magis
obscurantur, vel nigriores redduntur,
vel magis agitantur ob motum
fuligineum.

Secundo melancholia contingit non
ob specierum mutationem sed ma-
gnam impressionem, quod bifurcum
contingit: vel quia sapientia cogita-
ta, vel quia cum affectu appre-
hensa, quod prototypus contingit in
terrore, et magna animi intentione.
Et his affectus suasione potest
curari: quia in his utroque corporis
constitutio non aderit. Vnde de
arteriis bene loquuntur. 2^a ratio
est in receptione quia spiritus
regi nequerunt, non ob cerebri
debilitatem, (ut in delirio simplici)
sed ob minorem spirituum agitationem
qua sit dupliciti modo: vel quia
agiliores redduntur a fulgimibus

Vol. a
subita et magna
impressione
ab affectu
vel et
nouitate.

Melancholia.

ius motum conciliantibus; vel quia
fates naturā suā existunt.

Spiritus autem ex crassis redundatur
quando sanguis non bene concoquitur,
fermentatur, aut rarefcit. Nec hoc
tantum sufficit, ut sanguis sit crassus
sed et dissolutus esse debet, ut tenacia
a crassis facile segregentur, quod
contingit ex uitio ventriculi, he-
patis, Lienis et præcipuo cordis.

Humor hic cum dissolui incipit,
accidit palpitatio in hypochondriis.
Iquod uero de ardore et dolore hic
adferunt, Imaginariū est potius;
rarissime enim adserunt, saltum
dolor: uerum tensio quidem.

Quæstio autem hic erit an et
melancholia hic possit excitari a
dæmons, et statutæ Thesis affir-
mativa. Mass. b.d.

Differentiae sumuntur ab actionibus
lœsis, 2. à magnitudine et parui-
tate. 3. (quod præcipuum) a loco
effectu.

IItem

a Dæmons.

Varijs,

affecto. Hoc cum materia si horcat
in uno loco ut in liceo et hypocon-
driis dicitur melancholia hypocon-
driaca. Si in uasis liberis, pri-
maria.

Euentus. Morbus est pertinax et
curatu difficultis. raro moriuntur
nisi in histicam degeneret. Si in
uero adsit Zelophysia ab omni ar-
morum usu debent abstineri, cu-
ius Eugenidum narrat exemplum
narrat Horinius ad aphor. 23.

sectionis 6. nec etiam Læthalis est
nisi in aliud morbum transmutetur
ut epilepsiam, apoplexiā, cœcta-
tem. Hipp. aphor. 26. sect. 6.

Ut autem in eiusmodi casu recte
predicamus; opus est ut in hemic-
teau morbo, robur agrotantis nec-
non infumentari et multitudinem
symptomatum annaducatur.

Malum quidem
pertinax

Si aliquis

si aliquis enim morbus est qui
egat prudenter medici, unus san-
hic conscri debet.

Cura. Cura primo purgamus medicamen-
tis medio cibis; postea largior
purgatione et
Larga phlebotomia.

est secunda uena. preparamus cura
nitro, spiritu nitri. Si calor adit,
infusione chalybis: si fugus cum
vino, aqua cinamomi et similibus;
si nihil hac ratione effectur
purgatio coimoda est. Si hac
non cedit, vomitoria sunt adhibenda
ut gutta gantioia, Fallopia, iureu-
rins uitæ, vel similia. plurimum
prodest caure ab animi affectu
nimis, in unaque eius intusione

et molculari ha differt mania
quibusdam tantum accidentibus et
gradibus (maniae cum sunt te-
mori, iracundi, crudelis; melan-
cholici autem tundi et maesti

et in se

Si melancholia valet
est, fundi carnis, victus
se. humorata, proponit
Si Corpus dolens, si
Invenimus hydropathia.
Si rurifica nulla lumen
Si morbus est hæreditaria
Somnum conciliamus
Balneo ag. dulcis aqua
pura. Tandem rur
albrosis, hædoribus et
recharchis farzulis, clavis
propiet. Cap. leporum.
Cuncta omnia attrahimus,
et humoribus ag. vel syr-
pum. redolent. tartaro
Vitis late. 2 purgationes p-
int. hædor. Capit rebribus
Si ab Corpore et hædor
Vomificatione restringitur non
caput humeri. Vom. humeri
et caput. Potundit ante
dicto. Cib. dum a syrum
Si ab utro libet aliis.
Si est melancholia exanimis
repellitis Vomitione danda
enim obsecra nos leporidem
ag. brach. Autem. Sordor
fumus ab aliis. Hædor. Spas-
modicus Hartmannus.
aq. fragorum

et in se inicem facile transmutantur, *Hydrophobia*
 adeo ut qui hodie molantholicus
 eras manatus oret et nunc ursa.

Caput 6um

De

Hydrophobia

Hydrophobia est quando aiger
 omnia liquida metuit. immo non
 patitur ea uominari. Causa.
 Sit bifariam hydrophobia vel ob
 speciem illustrem; vel ob morbum
 canis, felis, simiae, hominis item
 et equi ualde irati. &c

Causa etc. hoc faciunt modiante
 salina, qua vel din vestibus
 adhaeret, vel nudam partem tan-
 git. Verum enim uero omnis salina
 canis hoc non facit, sed vel ras-
 bio si vel ualde irati, vel eius
 qui sub lingua

Aqua metas
 contingit ut
 plurimum
 morbo canis rabidi
 mediante salina

Hydrophobia

qui sub lingua inflammationem habet
et urinet; nol etiam sine urino
ut obsecratum est.

*Salina vero
haec sanguinem
coagulat*

Quomodo autem esse tali salina
hydrophobia nascatur, dictu im =
primis difficile est: Si tamen in =
re difficulti aliquid divinare licet
uidetur id contingere propter salina
mobilitatem et penetrabilitatem
at quo coagulandi uim, quo sanguis
in per circulationem communicata
cum instar coaguli incrascat; unde
statim sequitur melancholia; donde

*temuore partem san
guinis in gulan
incidenti et mole
tram patiente* manu et postea hydrophobia.
Hec uero salina dum sanguinem
ita coagulat, segregat partes
temuiores a crassis. Temuor autem
ille humor facile suscipitur et
imbibitur a gula, propter partium
circumiacientium spongiositatem;
unde aliquam

hunc aliquam mæstitiam et mole-
stiam ægri hic percipiunt, quam
ad eo magnam faciunt, ut omnes
molantholici qui minima mala
maxime dicunt, ut se deglutire
non posse arbitrentur, quare iis
quæ assumere debent aduersantur
ut sunt omnia liquida.

Et quod confirmandum valet
quod nidi et obsecrari: inter-
rogavi e. Hydrophobicum quid
causæ esset quod minime bibe-
ret, tandem ægre respondit cau-
sam in gula e. s. fuscum. In
dictio materiali ibi collectâne
mæstitione parere, quam magna
ad eo faciunt ut nulla suasione
humida assumere velint. Tenu-
em a materia gula multam
molestrans

Hydrocephalia.

Utrum suffocatione
&c.

(74)

molestiam parere apparet in
uteri suffocatione, catarho, se-
brie pestilentiali etc.

Primum haud
naturam huius morbi

Euentus. Morbus magnus est
et mortalissimi maturi et
succurratur cunctaque homines
fere quadraginta diebus sibi
tamen qui per quinque mensos
et laborant, quod raro
indicia quibus canes rabidos
cognoscuntur, sunt. sumunt
habent in ore & toro in
fuerit. canis, alijs gerunt
& non latrant. et canis
oblotum fastidiant, canis ob-
noscit, quosque inde deinde sentiunt.
deinde attant, an canis fuit
rabidus hoc modo vox velut
fiet manifestum. si canis nullus
nisi applicatus et alterius
canis non possit canere.

cani obsecatur, non comedet.
si tamen contingat, intra bidū
aut tridū morietur.

Cura consistit in præcau-
tione et viruſe ulcione in
Corpus corporal. quæ le-
guntur sub fine affectionis
et Cor vel S. frustis. 2.
Cucurbita cum flammagē
bulverata applicata una
cum scarificatione si bulvera
est exangue. Catchache et
medio manu repugnativa
vel Caudice rotulosa
prægnante lollibore. sed marinam si fieri potest, sic o-
rari plemento mixta
simplici.

Cura magis experientia pro-
batur quam ratione; micetio
se licet improvisa in aquam
marinam si fieri potest, sic o-
rare personatur. Si à spuma
orta sit, locus abluitur spir-
itu nini. Si a morsu cœcur
bitula cum scarificatione ap-
ponenda sunt cum magna flam-
ma, aut etiam uiscatoria ut
venenum extrahatur.

Vulnus non claudatur ante
tres menses sicut apertum ten-
atur mercurio et gentiana.

Si post 40 dies aeger non
im peius labatur, tractandus
ut melancholicus aut maniacus.

Curatur
sabita
et impruneta in mari
infectione

Cucurbita item
et
Lotione ex spiri nini

Dofuit alijs

Sopor.

desunt aliquando paroxysmus et
molam holicam
aliquo rursum sed non hydrophobia
sed molancholia vel convulsio non
in Convulsionem. tamen statim periodis.

Caput septimum
de
Sopores affectibus in genere et
in specie.

Sopor si

Si reut abolitae functiones sunt
stultitia et amentia sive immu-
nitate sunt soporosi affectus.

2. a parte
extinto se calido
innato id est hispaniam
immunitione se op-
promissione et corrupti-
tione

Sopor nihil aliud est quam somnus
gravis: et different immunitate
potentia certi gradus sensus co-
muni functionem bene obrundi.

Causa uitium est vel in parte
vel in specie. In parte quando
calidum innatum ex parte sativ-
etum est sine immunatum. Si

Sopor.
Si enim ex toto apoplexia oritur
et mors succedit.

Calidum initium minuitum
est 1. quia dissipatum, quod ui-
demus post febres ardentes. 2.
quia obtutum. 3. quando corrus-
ptum ut mortuus aspidis, ut ut
narcoticas variis. In specie
nitum est 1. quando non sunt
quod contingit si carnae impres-
siones ob humiditatem nimia
euamere ut in obliuione. 2.
quando species non commode fe-
rit imaginationem, quod fit vel
ob defectum spiritum vel coru
ineptitudinem.

Spiritus deficiunt 1. si sunt con-
sumpti ob nimias uigiles, mo-
tum, aut intensissimum dolorem.

2. quia

Sopor.

(78)

2. quia non generantur. 3. quia
non pervenient ad illa loca ubi
species illustrarent, idque vel
ob obstructionem vasorum seu
meatuum cerebri ex parte (si
enim est toto, apoplexia oritur)
vel contusionem, easum, ob com-
pressionem et ligaturam caroli-
dum arteriarum. 4. quando
spiritus alio uergunt ut in fe-
bre liparia.

Spiritus sunt inopti ad illusta-
tioneum posterium, dum minis
sunt crassi, quod sit, vel cum
iis aliquid permiscetur ut napo-
res crassi, copiosi omnis generis,
elevati a ueribus, seruine men-
struo corrupto, circa uterum,

ut et cetera --

ut et cœnus, uno, sumo car-
bonum aliquaque robus extensis.

Lethargus

Denique spiritus non commode
ferunt imaginationem, dum
merassantur et sustentur quasi
a narcotio.

Sopor aliis grauis est qui
et cataphora grauis qui et
coma; grauissimus qui et carus
diatur, qui gradus tantum sunt.

Estp sopor
alius Loris aliis
gravis aliis
grauiissimus.

Sopor differt ab apoplexia rati
admixti. sopor enim aliis est
cum febre, ut Lethargus, aliis
cum uigilia, ut coma uigil.

Caput octauum

De
Lethargo et comate uigili.

Lethargus s[ic] lethargia est
fugida

Lethargus

Lethargus
febre
ante sua post
febris

(80)

47

fugida et humida cerebri intemperies a pituita fugidiore et humidiori cerebrum madfaciente, febrem lentam, obliuionem, et inexpugnabilem pene dormiendo necessitatem induens.

In Lethargo notandum est quod sepor (sed raro admodum) prior heminem inuidat quam febris; frequentissime autem sepor febri sequitur.

Causa sepor febrem precedit si materia extra vel intra uosa in cerebro huius, non tantum seporum facit, sed et putredine a cris reddit et ad eor circulacione uenientis febrem excitat: qua materia potest esse omnis gentris: sequitur febris, cum materia febrilis magis attenuata

alius est
nervus

e. iudeo?

(8)

e corde propellitur per arterias
in caput, ibique excedit.
Differentiae sunt plures: alius
est nervus qui fit primario affe-
ctu cerebro; alius non nervus
per consensum: alius magnus
alius parvus: desumuntur et ex
varietate coloris: a modo gene-
rationis. alius primo generatur,
alius alios morbos sequitur, et
principue phrenitatem quod con-
tingit docente Galeno dupli-
cationem. I. dissolutis partibus
temperibus et calidioribus, unde
crassiores et frigidiores rema-
nent. Altera propter importu-
nare stuporoscentium medicina-
mentorum administrationem,
unde cerebrum in contraria

Coma Vigil
alius
per consensum
alius magnus
alius parvus
alios primarios
alios secundarios
alius alteros morbos
sequitur et prae-
pud phrenitatem.

Coma Vigil. utrum deducitur. xivua dicitur
 Veterus f. Coma marcor. Veterus est deficiens et
 imbecillus motis facultatis
 imaginatricis a frigido et humi-
 do magnam somni cupiditatem.
 alius est somnolentus inducens. apud Hippocratem du-
 plex eius differentia legitur,
 unum somnulentum alterum
 insomni; medici dyspepsorum regula
 h.e. vigilantem soporem appellaverunt: hoc phreneticis, illud le-
 thargicis proprium. Somnulentum
 dicitur in quo oegri diuturno et
 profundo somno permaneant. Inso-
 nne in quo oegri vigilantes
 manent clausis tamen fore sensi-
 oculis nisi excentur, tunc enim
 oculos attollunt et tangentem e-
 respirant, libereque tum sentunt
 tum insonber

(83)

tum mouentur; atque etiam desip- Coma Vigil
iunt quod ipsis variis rerum ima-
gines obueruentur; quo^e illorum
mouentem mouent. et somnia abru-
punt. Corroens in definitionib. me-
dic. 354.

Causa contingit autem coma
vigil quando causa vigiliam et
soporem inducentes adiungit quod
bifariam contingit. 1. quando
materna repleta calida sibilat
acris est, quod frequenter in sy-
nocho accidit. 2. quando spiri-
tus deficiunt et tamen fulgi-
nes quedam et vapores cor uel-
licitant, unde febris ortur.
Signa causar. Si a consumpti-
one; totum corpus lassum est
et tarde ad se redirent si a

*Hic contingit
a copia vaporum
uinorum.*

*Iste vero a perinde
figidiore et humi-
diori.*

narcotico

Coma Vigil.

narcoticis, reliqua signa absunt
et pedes hinc atque illuc nascillant.
Si a repletione sanguinis aut bi-
lis; suis signis cognoscatur, et fa-
cile, breviisque malum discutitur:
cum autem ad se redeant, mate-
riam illam expuendo per os et
palatum evacuant.

Lethargus pri-
mo a narot

Centus. Magnus et periculosis
morbus est lethargus quia cor
et cerebrum afficitur, et in si-
nibus non curatur.

Coma mrd prie-
relosum adeo o-
est.

Coma vigil periculosa adeo
morbus non est. Si copia ad-
sit calidi humoris uena secunda.
Si materia sit ualde pituitosa, ual-
de purgativa colocynthide, dia-
gradio, diaphemico.

Cap. 9. de Catalepsi.

catalepsis

Catalepsis est subita quadam detensio cum corporis tunc animi, in qua egris eam corporis figuram servant quam habebant quo tempore corrupti sunt; motumque et sensum in toto corpore amittunt sensus autem semper abesse patet ex Galeno qui eius narrat historiam elongationem de Adolescenti quodam.

Mattaras 86. pag. Etius autem huiusmodi omnem motum auferri negat.

Cause igitur vel ob locam imaginacionem vel uitium instrumentorum. Ob Imaginacionem locam contingit saepe in melancholicis qui sibi imaginantur. Locam Imaginacionem ut in molam holoris videre est.

Sic ita

Catalepsis. sese ita debet mouere.
 vel lasum organum a spiritu
 bus per obstructio-
 nem retrocedere
 nequeruntibus vel
 a narcoticis in-
 trassantibus.

Vitium in organo est, vel quan-
 do spiritus admodum conforti-
 sunt in organis, nec retrocedere
 possunt ob obstructionem vel
 compressionem, quibus hoc modo
 dispositis spiritus tensionem faciunt.

2 quando spiritus crassiores red-
 duntur et fistuntur a narcoticis.
 Signa huius affectus sunt mani
 festissima: Agri toti rigidi et
 immobiles sunt, sensusque debiles
 et stupidos habent; pratece in
 eadem situ permanent in quo e-
 rant quando corruperantur; adeo
 ut imperti existimant eos altio-
 rebus cogitationibus esse occu-
 patos.

Euentus morbus sicut rarissimus

Morbus rarissi-
 mus et oratifi-
 mus est.

ita et

ita et acutissimus est, ac praei Vertigo
pue in sambus; adeo ut nol mul-
tam nol difficultatem curacione
recipiat.

Cura eadem qua m Epilepsia Curatur
et antiepileptica profunt qua
fere deglutiri non possunt. antiepilepticis.

Caput 10.

de

Motuum sensuumque symptomatis
De vertigine

Vertigo est delitium quo Vertigo
omnia in gyrum circumagi indeut.
est autem delitium in apprehensione
ob medium per quod species mali
apprehenduntur

Cause medium hoc spiritus sunt
qui in orbem rotantur, quare
et spiritus a circumactio
spiritum.

Vertigo.

et species in orbem rotari vidou-
tare: quod uero spiritus sit in
ceresbro potius in orbem quam sur-
sum et dorsum agantur, causa
est angustia mentium eius ob
quam angustiam cum spiritus
quaquam sum fluere ne queant re-
flectuntur et in orbem mouentur.
Quod sit a propria
illorū levitatis
vel a cerebri ins-
tutio spirituum vel alieno spiritus
debilitate vel
a tenore. cum cause sunt si nimis sunt te-
nuis, e aliis, mobiles: unde inge-
mosi facile ob nimam animi
intensioem vertigine corrumpuntur.
Vitio alieno 1. quando spiritus
a cerebro non reguntur et ut
debetant, mouentur: quod fit ob
cerebri debilitatem: unde sene
hinc mors

huic morbo frequenter obnoxii sunt, Vertigo.
 quia natura sua debile cerebrum
 habent: deinde etiam cerebrum
 debile redditur ob periculi terro-
 rem; ob terrorem cum partes
 constringuntur; ob constrictione
 spiritus qui ipsas refocillat non
 ita recipiuntur; unde debilitantur
 partes quae spiritus non bene
 reguntur. Vide patet ratio quare
 ii qui ab alto despiciunt uerti-
 gine corrumpantur, quod est ob. 2°
 terrorem, qui cum casum non à viarum obstru-
 timent, vertigine hancquaquam
 molestantur. 2. quando uirorum
 obstructor, nervorum scilicet
 anteriorum cum enim spiritus
 solent

Vertigo.

solent motu per meatus fluere,
 non possunt atque ita in gy-
 rum aguntur, quod indicat ver-
 tigo in incipientibus aspectis
 et ob aspectum rerum ro-
 tatarum, ut currus, motus mari-
 nus &c. quod fit ob connexionem
 spirituum cum spiritibus, qua
 maior est cum ipsis quam cum
 aere, quia aere moto spiritus
 non mouentur; motis autem spe-
 cibus mouentur spiritus et vice
 versa. 4. a concussione cerebri
 et casu. 5. ab halitibus om-
 nis generis spiritus agitantibus,
 ut a corrupto sennu, uermibus
 &c. suscitatis, qui motu cordis in
 cerebrum tollentur

4°

a concussione.

ab halitibus.

inter partes omnes a quibus si
uapores oriuntur, apud omnes

medicos ventriculus fero. Considerat
uerum immoratio (ut quoque in
multis febribus) saepissime enim
ventriculus laborat, non ideo

quia semper huius mali focus
est, sed quia materia uitiosa
in eum plenius effunditur.

Quare saepius in causa sunt he-
par et cor sanguinem aliquaque
humores uitiosos innimis dissoluentia
ob calorem nimium aut non re-
cte consequentia. Nec ab his
solum partibus sit sed etiam
ab aliis male dispositis, ut utro
testibus, etc. interdum excitatur

qui etiam si
a placuisse modicis
Ventriculo at-
pta frantur

ab hepate tam
Corde utro testibus

alij corporis
partibus ostendit
possunt.

uapor

Vertigo.

Frequenter stim
ft vertigo
a gaudio, ira et
alijs animi patho-
matib.

uapor ab ulcere in ipso capite.
partes haec frequenter hoc modo
disponuntur a curia, gaudio, ira
et omni ex ualidioribus omni-
bus (excepto mortore) minni patho-
matis spiritus huc illuc agitantib.

Motus huius affectus sic est.
Fit spirituum in cerebro agitatio,
postea rotatio, denique tembruosa
uiso; quia spiritus in organa
non bene influunt. Et si hoc
malum diutius protrahitur, ca-

dunt aegri in terram et sentiunt
aliquam a matre in ventricu-
lum incidente molestiam.

Magnum malum
vertigo non est
raro sui.

E' uentus non est magnum ma-
lum per se, sed tamen difficile
curatur; primo quia sanguis

+ Nouicon amicū
quendam natione
Gallum cui ex pre-
cipiti ira uochonus
ad eo contigit vertigo
ut sic horas staret
neque uerum insolens
ad eo uenisset uenire
cupido et continua-
ut adstantes exora-
famulam et m' non
exili puererit me-
tu et terrore. ~~capitulo~~

diffolutus.

dissolutus non ita facile incassatur, *Vertigo*,
 cum partes ob calorem nimium
 cum continuo dissoluunt. 2. quia
 arteria ob continuum cordis mo-
 tuit impulsum amplius dilatata
 non facile constringitur.

Si ab agitatione. *Vertigo*,
 1. spuma quiete ob
 somnium, si quiet non
 ressat, sic turbulenta.
 2. a fome, mera paucis
 et suco granularum
 vel vino cunctis.

Item medicina ut ob
 Endo deobligando vel
 deservitudo per befer-
 rias, coquicias, fischer-
 nitis, lobato, baptis.
 Specifum summa stram-
 phaceum ad 3ij. calci-
 um fraxini, 2. iiii.
 Serpenti, ceraso, ac-
 vula usq; pugnacis
 Damareum et Echinocerum
 hunc per bus illato, pul-
 bit hominem exsiccato
 balio in spiritu, spiritu
 ferre super ob sursum,
 thos Hippocratis. *Vertigo*

2. Convalescere, minima
 3. ff. margarita pectoris
 callo, rubor. ff. li-
 2. ff. lori 3. ff. lori ansi
 n. x. in ag. lobis contab.

4. ff. 3. cellulatum. *Vertigo*, ob
 latum. 5. a Vaporis et ob
 humis ascendente granularum
 vel alburni thermis post cubitorum
 flum, conforte foeminali, coniuncti-

coniunctio
 sanctorum primordia, infusum, electrum, et resipiente infusum valvulae, deponit.
 Tempore per trichole et confute mandibulae et os syphosis, et ab hepatis, sive, ubi,
 Veneris, 12. defum.

Cura si uenit ab agitatis uer-
 uis uel a causa agitante, quies-
 imponenda est, item uene sectio-
 et purgatio, quibus praemissis uer-
 ui et humoris sunt sedandi opes
 atis inter quae theriaca et, e-
 mulSIONES excessuunt. Si ob flat-
 iditatem, roborandum est cere-
 brum; quod etiam utile est qd o
 ex motu est, id quo maxime

4. Convalescere, minima
 5. ff. margarita pectoris
 aqua laudulae, conserua au-
 callo, rubor. ff. li-
 2. ff. lori 3. ff. lori ansi
 thos, oleo cario phyllorum, bacis lauri.

6. ff. 3. cellulatum. *Caput II. de Convulsione*
 sanctorum primordia, infusum, electrum, et resipiente infusum valvulae, deponit.
 Tempore per trichole et confute mandibulae et os syphosis, et ab hepatis, sive, ubi,
 Veneris, 12. defum.

Si ab agitatis,
 sedantibus curat

Si ab imberibili-
 tate, reborantibus

Convulsio.

Convulsio est perpetua et inno-
luntaria muscularum nervis principium
Irritum contractio Causa

fit 1°.

Contingit autem haec tractio
uel quia tendones dilatantur
in latum et abbreviantur in
2° ab evicione longum; uel quia exicantur.

Si ab evicione prouenit, non
est proprio convulso sed contra-
etura, que sensim incipit ob de-
fectum alimenti, et sensim de-
sinit, contra quam sit in con-
vulsione. Quod exicatio convul-
sionem non faciat ostendit hoc
quod nec in hectice nec in ta-
be (ubi tamen maxima exie-
catio) fiat convulsio.

Dilatatio tendonum in latum

et abbreviatio

et abbreviatio in longum con-
tingit, dum a se inuenit uel
distenduntur uel repletur diff-
unduntur a se inuenit a mate-
ria inter ipsos tendones incidentes
et haec cito fit et cito perit.
Harsque magis rigida et distenta
sentitur; si uero sensim fit et
recedit ~~at~~ contractura dicen-
da est.

Repletio fit ab humorē omnis māa est
generis, uel uapori, uel flatu humor, uapo-
rem spiritu. Ab humorē repli- flatu, spiritu.
tionem posse fieri indicat
hoc quod ex dissectis tendini-
bus humor distillat. Si a
repletione humoris contingat
debet is tanta copia in tendines

influere

influere ut eos distendat; sive minus
hoc faciat et minor copia adsit
solummodo obstructionem facit, unde
statim paralysis. Hinc causa
reddi potest cur aliquis modo
convulsione mox rarsum paralysi
afficeretur.

Si flatu frequentissime repletio
contingit, et cito fit, citoque primit
Belgus de Cramp.

Si spiritu animali quandovis nimis
copiosus in tendines influit. Nimirum
autem copiosus influit vel ob uitior
sam nervi constitutionem, quod
scilicet nimirum sit aptus, unde plu
res spiritus admittit et diffusio
eritur ut in spastino cynico con
tingit, vel ob nervorum lesionem.

Domi vel

dum vel natura plures ex spiritu
mittit, vel spiritus non remaneat.

Læditur autem nervus dum vel
pungitur, vel ab helliboro aliisque
naporibus acerbis læditur et
pellatur.

Si a spiritu repletio contingit
citio sit et citio perit.

Differentiae sumuntur primum a
magnitude: alia enim est ma-
gna et dolorosa; alia leuor et
sine dolore. 2. a tempore, qua-
dam recente quadam confirmata

et que nullum admittat cura-
tionem. 3. a modo generationis

alia primum fit, alia non. 4. a i-
ncho primo alia

loco affectos alia communis et alia communis
toti corpori, alia determinatae præ-

Læditur
nervus pungitur
vel acribus
aceribus

Convulsio
1. alba
Magna.
Leuia
Perna.

Convulsio.

98

partis, unde oritur iunctio
taros, opisthotaros, titulos, 5 fac-
tios, in oculis. T. si oculos in man-
dibula, nervos occipitales in ore,
oculopidios in genere.

Signa convulsionis vel sunt futu-
ra vel praesentis. futura ex pre-
paratione corporis et ex causis
sumuntur. etenim illa corpora
qua suppte natura habent nervos
inbrevis, et qui facile noxiare
maternam et affluxionem possunt
recipere; pariter qui ~~est~~^{oculo} ui-
nunt, multis fugient et crassis
humoribus alimentis nutriuntur
facile in convulsionem incidunt.
Quae praesentem monstrant, sunt
manifesta signa differentiarum
a magnitudine.

a magnitudine, a modo genera- Commissio.
tionis, & tempore uel sensibus
uel aliter idem sunt manifestis-
sima.

Euentus malum est periculosa
et facile prostrant egrum sol-
licitus lysi ^{non} et crisi.

1°. Cystes permisso alter-
inundum, uenandum, ut
hæc adremoribus, expon-
ut sp. Junc. balsam.
Quodcumq. 2°. Ebano-
lepis, limonkerne, sib. humorum theriaca, opio uel aliis
ex coru medicis fudicis.
3. Uboldum fuscum
garbanzum, cunctis pl. narcoticis.
4. Uboldum sib.
Castoris, cypri, h. rituum tollendo est purgatio
bistriu, manu, magis habet
theri, balsam. 5. in ualida. Curo non nisi caute se-
labundum.

rari. 6. Et. Inungere oportet par-
tem oleis califacientibus quibus
in paralyse ut Scorpionum La-
piorum. anodynis et opiatis si do-
lor sit nimius debet sedari. opiu-
m substantia nequid audiunt.

Epilepsia.

Caput 12. de

Anala. Epilepsia. Vina. de

Epilepsia
non est

ab exortatione
ad distinctionem

sed a repletione
impellente per
concentricum
Corium

Epilepsia est motus convulsus
cum mentis et sensus lesionis.
Differt a convulsione quod non
sit perpetua insensorum retrac-
tio, et accidat cum mentis et sen-
sum laetiorum.

Causa Epilepsiae non est exortatio
ne, distentio tendorum a se-muicere
sed repletio eorum a spiritibus
non autem ab humoris aut vapore
quia tam facile omnia illa discen-
ti non possunt. Repletio a spiritibus
contingit cerebrum eos ita inordi-
nate in tendones immittit; propter
impulsionem autem ita concutitur.
A concussione autem cerebri talium
motum prouenire indicat strutatio
in qua

in qua totum corpus concutitur
ob concussionem cerebri, adeo ut
merito struuntatio parva epilepsia
nocet. Idem etiam liquet in fau-
tantibus epilepticis, quo cum caput
si manibus complectaris interior
conuti cerebrum manifesto depic-
hendes.

Concuditur cerebrum mediantibus
ipsius partibus sensum habentibus
ut sunt due meninges, spinalis
medulla principium etc. partes
autem haec concutuntur dum
vulsicantur aut punguntur. Nec
tantum partes in crano, sed etiam
que extra cranium sunt, quoque
communione cum meningibus
et aliis cerebri partibus habent
ut ventriculus, vesica etc.

Vulsicatio haec accidit dum aliquis
vel pungit

Epilepsia.

mediantibus sensibus
meningibus vulsicantibus
aut pungentibus.

Epilepsia.

(102)

vel pungit vel secat, vel rodit, per-
ab humore vapor et humor tenuis ex-
suum corrupto, suppositis insensib;
et ab abscessu ipsius cerebri
aut etiam aliarum partium: se-
cat calculus isque proficit in
infusa contenus epilepsiam in-
ducit. Rodunt uermes.

Vel aduersio cere-
bri ventriculus a-
pertura.

Altera causa est distensio ven-
triculorum cerebri a pertuita.
huius indicium est quod fore a-
poplexiam epilepsia praeedit;
quibus duas alias addes causas
qua epilepsiam producent, in
qua aliis et inordinatus motus
convulsus est, et agri quasi
continuo in orbem undentur mo-
neri, vel totum eorum corpus
sursum et deorsum, i. Iusmodi ex-
grum audi ego vocare qui per
hunc mons

mensis talis convulsioneum habuit.
 prius causa est vapor et fatus
 qui spiritus ita inordinatè ad
 aliquas partes mittit, posterior
 est obstructio aliquorum ner-
 orum et aliorum apertio inde
 spiritus in aliquam partem
 abundantius immittuntur,

Differentiae epilepsiarum sunt plu-
 rime: 1. a magnitudine, alia
 grauior, alia leuior; grauissi-
 ma autem illa est in qua
 excrementsa alii et uscice pro-
 ter uoluntatem depicuntur. 2.
 a tempore, alia recentes, alia
 antiquae. Alia habet accessio-
 nes frequentes et fere conti-
 nuas, alia rariores. Noctu-
 alia, alia interdiu contingit.

Epilepsia alia
 est gravior, alia
 leuior.

Recentes alia
 alia antiquae.

Sigillantes alia habent
 aduersus alia rariores
 alia nocturnos

Diurnos alia

que differentia

quo differentia maxime pertinent
ad curationem certum enim est
epilepsiam recentem, in qua sunt
rara accessiones et que nocte
inuidit, potius a vaporibus a
cœno elevatis quam alicuius cau-
sa fieri; que et longè facilius
quam alia curantur. 3. ab aetate;
alia in infantibus et pueris,
alia in adultis et senibus: que
differentia facit multum ad pro-
gnosticon: nam sicut in pueris fa-
cile, ita in senibus aut diffi-
cile aut nulla ratione licet
salutem sperare. 4. a loco
affecto: Et si enim necesse est ut
cerebrum perpetuo afficiatur, at-
tamen vel malo consistente in

*Infantum gradum
est. Adulorum et
senium gradum est.*

*Sympathica alia
est. alia Dispositione.*

capite, vel consensu aliarum par-
tium fieri potest.

Signa sunt presentis vel imminentis vel differentiarum. Imminentis sunt capitis dolor, grauitas, obliuio, pallor faciei, inordinatus linguis motus, hallucinatio oculorum, somni turbati, pigritia ad motum et alias actiones; respiratio impedita; ex quibus imminentia maxima facile est colligere.

Presentis non modo medici sed et vulgo sunt manifestissimae; neque illa indigent explicationem. Si a propter accessionem distantiam de epilepsia sit dubius, licet confirmari ut Alucemas aliquique docent suffumigis ex galbano, mirra, cornu capino etc. quo epilepsiam solent diligere.

Epilepsia.

Imminentia signant
capitis dolor, grauitas,
oblivio, pallor, pi-
gria, etc.

presentis quilibet
cognoscit.

Epilepsia

ut et differentias

(1106)

Solent defigere. Signa differentiarum facile cuius patientis: summa uero quo fimbiente paroxysmo per os excoquuntur, non a pestore prouent sed proximi. ex glandulis ipsius oris, quo et forsan portio quoddam in cerebro autem quiescentis mutu motu effluxit, nam ob huius summa evacuationem sicutam ut agri. de eius generatio est ut causas inde Galenum 2. aphorism. 15.

Euentus. in infantibus facile curatur, et adest quoque spes ante annum 25. postea uero exigua vel nulla.

Cura est uel in, uel extra paroxysmum. In paroxysmo si Infantus fuit aqua laudulae uel aqua Tiliae non

Instinctus epileptica
Laudulae & fructuosa castanella
et spir. camphorata, qul
te uero vel altera in eq.
antepil. longij, aut pul
ludi. op. rufus pachys
quatuor uero sibi Camph.
et dimid. sit. praescr.

cochlear paroxysmos est. Incedamus et.

Dicitur in deponendas. Non satis obra per se habentes ut ligaturae sint instauranda. ab aliis glandes uel clyster acris isti solerundina. Nato cassano surcini uel uita manuicorda longo et palatum lumen in arteria retinens illucando. Sustentacione ergo leviter extatans respiratione umbilicus apparetur. Iulus ergo ex respiratione migrat. Lindium, ram ob latissimis craniis humeris, delubenda, ~~per~~ ^{extra} paroxysmum matrice mortis operatis loculis per inferiora lumen habitare. Zonobius, pugnanda.

Hem. sudorificis ut rad.
Chinæ, juncas. Vistro qui.

Hem. macr. in rebro effigia
ab lepros. per cithara, ap-
plicato. Ictericus et
fatuus. Caput rebri
cephalus et antepilepti-
cus. Dactilo rebri
topropteri, tenui, tenue, rotte,
ubi ad - fronde rad. po-
enimur in folio laevi-
us. cibotia, angulo
alii postea rebri.
Vistro qui. magistrum
Cran. humanum aq. hirundo
Cerif. mag. tibiae, ol.
Iust. albi. annulosa
de fructu sambuci in
Salteri rebri. Hartmanni.
Signum profunda sanitati respirore partem qua facit, si
respira sufficiuntur
Epilepsia ab utro, à
fieri ab. curatur et
metu illarum partium.

non cochlear unum, sed piantam
bebere debent sulphur aut al-
bum narinibus adnotum; radix
Paeoniae, colocynthidis. non possunt
deglutire. sufflatio in aures
nisi satis comode successit.
Extra paroxyscum debemus

ab obstructione qua facit iure purgandi. Epilep-
tici frequenter
metuante remunari
vel plumbum.

dimidiatum motum, purgamus nou-

semel sed frequenter quando
relict instat nouissimum vel
pleniissimum; postea robore.

Caput. 13. de

Incubo.

Incubus est qua homo per so-
num premi se vel aliquid grauit

Incubus non sumi-
atque incubans
pendat

Incidens.

(108)

61

membris sibi arbitratur.

Fa. vel;
paralyse

Fat autem illud vel ratione
paralyses, vel quia aliquid est
in parte quod impedimentum
adferit (puta in diafragma)
et quae tenuerunt partes, quod
a tumore diafragmatis sed
raro. 2. quia partes qua adha-
rent sunt granulos, ut obstru-
cto siene. 3. ab humore incum-
bente qui premit diafragma.
Humor autem habet in abdo-
mine maxime in hypochondriis;
omnis generis sed maxime mi-
lancholicus et pituitosus.

Vel ab humore incum-
bente pituitoso maxime
et milancholicus.

Vigilantes nocturni quando uigilant, non contingit;
contingit quod hibernant
in ad mortem impetus qui a tum maior impetus est ad
dicit. loquela adimit ob motum. Loqui autem non possunt
ob compressionem

compressionem diaphragmatis; ^{diaphragma compres-}
 non enim ^{non} necesse est curvare
 ad impedimentum instrumento-
 rum vocis.
 Motus turbulentius dominuntur, max-
 imus undentur prehendi, vel ali-
 quis membris, et maximis uer-
 uoren eximere; vel grauitate pro-
 minere et postea dicunt Mu. Mu.
 Sed hoc tantum somnium est. Ut
 uenit, ita desinit. Raro magnus
 est morbus nisi praecoxistat dispo-
 sitione in corpore que sit ad apo-
 plexiam vel epilepsiam.
 Cura purgandum liberalius et
 uena secunda, si tum non desint,
 uenandum, et tunc emendatur pro-
 ficia omnia sunt adhibenda quae melancholicis.

Raro magnus
 morbus nisi dispositio
 corporis sit apta
 propter vel epilep-
 sia.

Cap. 14. de apoplexia:

Cap. 14. de

Apoplexia.

Apoplexia sensus fatigat. Apoplexia est abolitus sensus ex-
ternus et motus. Dico sensus ex-
terni: quia etsi contingat sub-
inde sensus internos aboleri, dat
tamen casus in quo sensus inter-
nus salui quadammodo manere.

Apoplexia a paroxysmo
discunt sibi maria
conversatae in effuso paro-
xyso responso.

Obseruauit ego quodam apople-
cticos dicentes post paroxysmum,
se maria uidisse, que in bilomini-
mo sensu externo non uidabant.
sed quorum species per spiritus
iam antea apoplecticorum cere-
bro impressae, illustratae, sensui
corum obuenierant: Vnde fictio
ad hoc quodam illis nascebatur.

non dicitur

non additur regentia ablatio quia aliquando tarde accedit. uidi ergo quidem in numeris quadam apoplexiam incipientem ante 6 septimanas.

Causa huius est defectus spirituum animalium in toto, qui necessario in organis esse debet. ut fiat sensatio. Perfectus spirituum in toto est, quia uia per quas fluere debet sunt obstructae. Vix ha obstrukte non sunt arteriae carotides, non recte mirabilis gastrum, non recte mirabile recentior tum; non torcular tunc sanguinis, non cerebri ventriculi, nascit.

non semper reprobatur apoplexia

Effector via a spirituum defectu

h. referunt ab obstru.
dante viarum

Vix sunt

Apoplexia.

(112)

aliquando pars cœpiti mœnti sunt,
nec tamen inde apoplexia orta
fuit; sed tota cœbri substantia,
vel spinalis medullæ principium,
ex quorum angustia apoplexia
eritur. Sed haec angustia in
principio tantum spinalis medul-
la fit, sensus interioris constare
potest. Et si enim spiritus ad orga-
na influere prohibeantur, nihil
minus illi qui ibi adhuc sive sunt
sive cœbri substantiam fluere
possunt et sensus illi impressas
illustrare. Si vero tota cœbri
substantia angustatur, contingit
obliteratio sensuum interiorum
et exteriorum.

Angustia haec tantum est obstrutio, vel
compressio.

*Tota Cœbri substantia
vel spinalis medullæ
principium.*

*ab illa totali ab
haec partiali erit
apoplexia.*

*obstrutio vel
compressio Cœbri.*

obstructio totales non sit a sp̄c̄
ztilis sed ab humoribus omnis
generis et frequentissim in
sanguine et pituita, unde apo-
plectici feri aut rubent. aut
pallent: interdum quoque sed
raro a bile et melancholia.
obstructio hæc ad sensum debet
esse totalis. non partialis nisi
in principio apoplexie.

Compressio fit vel a dispresso
crani, ab iectu, concussione, la-
psu etc. cerebrum uero usque
comprimente, vel fit quoque a
quolibet humore per arterias
excedente aut per congestionem
ibi collecto.

Differentiae. alia est initis in

qua responso

respiratio fere salua manet, alia
gravis, in qua fere abolita est
et cum Stertore accidit

Signa sunt vel imminentis, vel pra-
sentis, vel differentiarum.

Imminentis; ager torpidus est, et
paulatim torpor augescit, capitis
dolores, gravitates, somni profundi,
timor aurium, vertigo, tremore
vel totius corporis vel ~~partis~~ partis
in somno sterter et stridor denti-
um; corporis universi et imprimis
partium externarum frigus in-
solitus. Si subito ingrat, pro-
cedit sive aliquis motus convul-
sions, isque non uerus, sed aliquā-
lis a mā illuc incidente postea
imminuit sensus et motus; quod
primo in lingua animaduertitur
et tandem deficiunt. Respiratio
primo bona sensus difficilior
redditur, sensimq; perit.

Signa pathognomonica sunt
manifesta

manifesta: differentiarum quoque Applexia
 facile patent. Sumuntur autem
 ex maiore vel minori respirationis
 lesionis. Itaque si forte respirati-
 one omni iudeatur aeger carere
 opus est vel nitido speculo vel uas-
 pleno aqua ori uentriculi imposito,
 vel alter experiri num aeger ui-
 nat necne. Signa per conseruit
 obstructis urinis et arteriis spiri-
 tum uitalium in cerebrum diffe-
 rentibus, ex morbis partium in-
 ferorum facile colligi possunt
 praterquam quod uasa utrinque
 in collo que recta usq; in calua-
 ria basin feruntur, longè turge-
 diora apparent.

Signa autem quibus Applexia,
 Epilepsia, carnis, catalepsis, syncope,
 uteri profocatio inter se distinguantur,
 habeantur apud Galenum
 & de locis affectis. 2.

Evacuatus. Morbus magnus est
 quo aegru

Apoplexia. è quo ægri plerunque moriuntur;
et sic carus gradus inferior est
apoplexia; apoplexia syncope.
In syncope e. omnes facultates
abolentur; in apoplexia animales
tantum. Durat vero duos vel tres
dies et in debilitatis ut sope in
leucophlegmatice 24 horas. Definit
plerunque in paralyssim, et mens
aliquando vacillat aut oculi
continuo collachrymantur.

Cura. statim ab initio ualidum
dandum est purgans ut Infusio
borelli, Colocynthidis, scammo-
ni. Deinde bibenda aqua apo-
plectica, ut aqua l'auundulae,
Castorei, Camphora, Cysticor
utilis quoque sunt sed cum diffi-
cultur exhiberi possunt coram
loco damus suppositorium.

Si rubedo in facie sit et pletho-
ra, largiter feranda est uena:

Cura nulla s. adiff-
uti respiratione sive
superiorum aut inter
curabiles apoplexia cura
explorata pientibit uel
1. condilam acetosam marini
2. iunctum ex sporulis hepatis
marinis aduentum regale
3. adules libra atri, plus
zanthox. salicis et uolu. fons
2. per levare Capiti impedita
per puls. clyster et glandes
per buccam jugularium, rectale
vel indumentum pulchrum
3. aquæ autopropriae 3 p.
tubif. nigra. pura reinfusio
tubif. balsamplana, sur-
mata,

(117)

Caput quoque totum tempora; Paralysis
michi am fricare oportet oleo
succini, aliis quo frumentibus o-
leis. Cauteria autem non nisi
in summo periculo adhibenda.
hac remedia si agnum non libe-
rant, singulis diebus sunt iteranda.

Caput 15.

De paralysi.

Paralyticos eadem ratio ac apoplexia.
Si obstructio sit in alia parte
quam cerebri tota substantia, aut
principio spinalis medullae, unde
in paralysi principes facultates il-
losa sunt.

Cause etiam eadem sunt nisi quod
in paralysi tertia addenda sit, se-
niorum contorsio per quos sputus
tum commode fluere negat.

Differentia 1. sumuntur a loco. 2.

a magnitudine

2. a magnitudine 3. a tempore, principio augmento, statu et deductione
4. a modo generationis alia primo
^{incipit} generantur, alia aliis morbis suc-
cedit.

Sigina futurae paralysos ex
tribus potissimum desumuntur.
1. ex preparatione corporum,
qualia sunt fugida, humida, et
laxa, qua habent nervos imbecil-
les. Inestate, regione, tempore
 anni, cali constitutione, fugida
et humida corpora, qua uetus
rare, et stidiis utuntur, ex
quibus multi et crassi succi possunt
generari. 2. Ex profectibus cau-
sis morbificis qualis sunt copia
inflammatoria, putentes ac potissimum
in capite incisio nervorum, contu-
sio, et sanguia. 3. ex modis qui
busdam dispositionibus qualis
sunt gravitas capitis, difficultas
sensus et motus, stupor et
alia id genus.

Sympt.

Signa a. pathognomonica sunt *Paralyticis*
fere manifesta.

Exventus tardus est vel durat
si res bone peragitur et succedit
ad 3 meatus, interdum etiam ad ince-
gium annum.

Cura nulla est a locutione
vertebrarum aut nervi inguinalium.
Difficit in sensibus, in mem-
bris extenuatis, peritiorum et ambu-
liorum latenter inserviuntur, si post
apoplexiā, franguntur et tra-
nscendent aut prostrati, aut si
interventus adtra est rotulam.

Si honor aut fibris impinguantur

et ab intercipienti nobis

ob patientem leviter et tenui-

ter perducuntur, non et leviter

exstant ex tacto rapi-
to, hellebore signo difficit aut.

2. Proportiones, ut 200. 300.

Si primus dorsum, aliud ventre;

3. Tertius leviter et rotulam

ad intercipienti nobis

hunc ducuntur, non et 300.

Quatuor et quinque, et leviter

et tenuiter, q. Eboracum

et dicitur paralyticus per ratione-

mopologum, q. hepaticum

apparetur et fortior est in

aut percutientiam ictus fallax

et non fit, laborum in uno mal-

ad alterius in sepe, laborum cum

fringuntur et subfringuntur.

4. Sunt Veneris, undevies et

unguis deponit, de periculis,

5. Cithara, anguis lati-

us, leonis, ornatissima lumenaria,

plumbum molle, vel antiflatal.

6. Quibus Horae in nocte late-

6. Natura calida et secca.

Paralyticus aliisque a telo

est pars sita Veneris, Canticis

et ictus, pangathos et opis trophae

Si paralyticus est a scorpionate

non ab ictu, videretur

hunc miserabilem.

Cura eadem quæ in apoplexia et
quidem primo purgamus, immi-
grans partem affectam, et spinam
frangamus; Lanamus quoque parti
affectam aquâ cibis. Poterit
aliquando motus constante fa-

ci, quia uermus ita obstructus non
poterit procedere, et ictus, aliud
spiritus sufficiens ad seu-
perationem, et reparationem,
adserit et colligat, et
adserit et colligat, et
sensus remaneant, inotu, sit quia
uermus ad motum cutim deficiens

hunc obstructi, reliqui vero qui
ad interioris uergunt sunt liberi
quod tamen rarissimum contingit.

Pars paralytica sepe friget ob
defectum spirituum animalium.

Sine quoque flaccescit et quasi
enioritur.

Catarthus

Medici aliquando falluntur in paralyticis quorū spinae vertebrae aliquatenus exinxerūt nam putant spiam luxatam esse et paraly-
sus induere. Tremor.

Tremor est duplex, vel omnī
est impotentia mouendi partem
vel impotentia continuandi in
quiete. Impotentia mouendi est
initium paralysies et rascem
etiam habet causas. Impotentia
continuandi in quiete est mo-
bus convulsivis et convulsions
causas habet.

Caput 16.

De excrementorum capitū symptom-
atū specie.

De Catarro.

Catarthus est humoris super-
vacanci in subiectas partes delapsus.
Humor illi supervacans est

omnis generis: serum frequenter
solum. bilis raro sola frequenter
cum pituita et sero permixta.
pituita raro sola, frequenter cum
bile proque permixta.

Humor extraaeratus cadit vel
per foramina ossis sphænoidis
vel per os ethmoides. vel per fo-
ramina ossis occipitis, vel per
spacia inter nasa et musculos,
non vero per alias vias.

Locus unde hoc fluxionis materia
est, vel intra cranium est vel
extra. Intra cranium ut ven-
triculi et interstitia intra cra-
nium et cerebrum. Extra cra-
nium ut spacia inter calvum
et cutim.

E. ventriculus humor sic deci-
dit in infundibulum, tum in
glandulam pituitariam, pos-
ter in os.

Ex interstitio inter calvum et
cerebrum distillat per os ut
ethmoides

os intus istes in naribus, per os cuncte
formae in partes oris, et faecum
per gullet in ventriculum, per
guttur in pulmones, thoracem,
cor. per foramina ossis occi-
pitis in dorsum partibus prox-
imi adiacentes.

Extra calvam defertur inter ua-
sa, musculos et cutem via media,
decidit in collum humeros, bra-
chia, cubitum usque in manum,
pectoris musculos, cervicem etc.

Huius fluxionis causa consistit
partim in humoris ipso, partim in
parte. In humor, quando humor
minus tenus et fluxilis est adju-
uante sua gravitate.

In parte ipsa 1. quando minus est
potosa. 2. quando via minis au-
pla sunt, et aperto facta est, re-
uel per spiratorum spissitudinem vel
crevaturom, quod apparet in conti-
nione thoracis quo admodum dif-
ficilis est cura, quia semper ad

ad has partes aliquid affluit, dum
una si datur ob contusione m. un-
de et si qui catarcho obnoxii su-
erunt, facilius iterum eo corrup-
untur, min' semel preparata ad
humorom recipiendum a priore
Catarcho. 3. quando pars hanc
materiam expellit, vel copia vel
qualitate irritata: ad quod per-
tinet fugus constringens. ut quo-
tidiana exempla docent.

Humor peccans sive sit intra sive
extra cranium ille loci stabu-
latur, quia ibi generatur vel ali-
bi generatus eo perirent, vel
alibi gentus detinetur ubi non
dilebat. primo generatur ibi ob
interponem vel calidam quae adu-
ret vel frigidam vel humidam
qua non ita convertitur in partis.
an etiam ob similitatem mortum est.
2. humor alio loco gentus in
caput pellitur, vel iactio partis

Catarthus partis pollutis s. mittentis uel uitio humoris missi uel mittendi.

Vitio humoris quando tenuis et calidus abundat in corpore, qui in caput facillime exit, quia illuc aliquid exire debet pro generatione spirituum animalium. Humor tenuis et calidus est, quia assumpta talium materialia praebent, uel quia partes concoctiores calidæ minis sui characterem sanguini impriment, uel quia aliud in corpore retinetur, quod retineri non debet, ut mensis, et frequentissime cum bilis per secessum non exit, iquo leui purgatione curantur. Vitio partis pollutis quando ea possit pollunt partes quando cor potentius pulsat, quod rursus ob uarias causas potest accidere. Ut cor possit in caput ita quaqua uersum in alias partes

alias partes; et in illis varios
mortos producit. u.g. in collum,
facit anginam in membranam
costas succingentem, pleuritidem
spuriam: ad colon, dolorum colic:
cum: ad artus. arthritidem etc.
et hoc species Rheumatismi dicuntur.
3 humor alibi genitus de:
finitur ob partium constrictio:
nem.

Ex centenis mixtis unius catarrho
laborat cuius causa in cerebro
latet. Quod vero veteres caput
fero semper partem affectionis cre:
deret, causa haec est, quia vide:
bant ferro semper ab eo ortum
summitrahere. Verum quoniam a
capite plerumq; defluat, tamen
caput in causa est, sed hoc ideo
contingit facillime, quia aliquis
semper a corde in caput possit
tum ob inclematem, tum quia ibi
(ut dictum)

(ut dictum) aliquid naturaliter semper exire debet.

Differentiae sumuntur ex causis, copia et quantitate materiae, ex qualitate materiae destillantis, ex modo quo materia evanescit, a modo generationis, a tempore, a conjunctis; vel cum, vel sine febre.

Signa presentis distillationis sunt manifestissima, si in capite causa non sit. I. Ipsi cordi molestia est materia, quia cor transire debet, antequam ad cerebrum perveniat.

Eventus. Non est periculosus morbus, nisi copiosa materia ad pulmones ruat. Et quando regitur, cessat intra triduum, quod de ordinariis cataractis est intelligendum: si e materia continuo defluat, longius etiam proteahitur.

Cura.

Caro et differens si Car-
bonis sunt squamis et
gratibus, si nephritis, - se-
rebus, et rara volta phlegma
differt & minus gravis ob-
structionem, 2-partes reparationis;

number of 20 parts 2000000,
3. many floating volcanoes
throughout the globe.
4. very little rain, except
against certain mountains,
and in some marshes at
depth below marshes
but more, owing to elevation,
than owing to deserts.

Uroctonus mordax (Fabricius)
var. *Uroctonus p. californicus* (Adams)
Ventralum fluit, s. ad com-
lit per gary m. et appelt.
Capitulum s. ad. *U.*

latus longus concavus, rectus
in flexu. falcis. fuscus pul-
vrius - fuscus et fusca
vix malabar. Calcaris et
alii tunicis guttae aligatae
affinis et ruficollis et tan-
tillatus et virens illius. Vire-
nus affinis. Radiosa. G.
affinis. Dorsata. Guf-
fus. Calcaratus effusa. Cefal-
onotuberculatus et attenuatus.
Dorsata hyalina, rubra, oxy-
milia, simplicia et rotula-
tum acutangula. Pluteo-
ciliata, ciliata, ciliata
et, minus nigra, tenuissima
et pallidissima, ex. majoribus
variolis in sufficiens vel attenuata.

variolos - griffellos - mit acht
Lapset zehnendem Kopf, für
zwei bis drei Tage lebend.
S. a. humor. Calid. 1. blab
verformt. Curculio. 2. p
pumariae. engraphobius. 3.
curculio adhuc curculio. 3. Eba-
runcus liberator.

Si cum impetu reat inop-
tus, ut si quis in post expon-
it latere, nequissimum est illi
mora revent, belis armatur.
Officium, huius autem
est - operarium, pectora.

Aug 20, 1881, at 10:30 A.M.
Winnipeg, Manitoba, Canada

Thunis irregularis, sp. q. a. 3β.
Cross 71. Cane f. q. pop. R.

Catarrhus sufferrubus subtilis

... et de la morte. Cet état d'insouciance

John L. & Co
Cincinnati 31. Augt. 1868.

~ 3/3 201-2081. sin. 31/3.

Cura I. Aluis lentei soluenda

ut semina cum pruini. & ab
omnibus liquidis et humectanti-
bus abstineendum. 3. Bibant Ex-
go nimium vel ceterisiam ana-

ram non etiam ultra uncias
septem. Postea siccetur caput
fumigio thujis et eugenii applica-
tione. Si his non cedat, uena
secunda, ne cor adeo potenter in
caput pellat. Bibant infusam
rhabarari cum iuvis Corinthi-
acis, et interius bis de die duo
cochlearia aquæ uite Matthioli.

quod faciendum in longis caten-

Caput 17

Oculorum morbi, symptoma-
tae et causa corundam.

Visio locatur quando depravatur

Croce 37. Cum s. q. pugn. Rhod. Compil. u. l.
herbasque pugnab. misericordia.

starkius *affinis* *subtilis* *caerulea* *submarginalis* *cyathibus*, *fructibus* *Euclastis* *caerulea*
barbata *affinis* *caerulea* *capitata*, *mucronata* *caerulea* *inconspicua*, *affinis* *caerulea*

menta nihil presentant. Quod Charles reg. sicut obnoxii singulis mortibus suis
ante novi humani corporis purgare debet, perit. Si alius scriberet. Viximus admodum

Aug 10-12 habet 2 Corio myrobal. Etiam cum omni medicinae cito tota a 375 p.
Cinnamomum 31; caraphyll. 20; longa 20; cubeba cardamomi; gran. paradisi; mace;

317. per author Leland. n. 318. in two vols. Demy.

uel immixtus. Depravata continet
igit 1. quando omnia videntur ge-
mina; quod contingit quando pupillae
non sunt in eodem plano, seu
cum altera altero, depresso altera.
pupille a ita constituta sunt
uel ob conformatiōnem naturalē,
uel ob commissiōnem. 2. Quando
omnia videntur candida, quod con-
tingit ex humore candido inter cor-
neam et crystallinum hærente.
3. Quando videntur vobis tare aut
oculos vel obscuras vel alio colori
afficta, prout humoris vel vaporis
color et consistens est. 4. Quando
quidam propinqua tantum vident,
quidam longinqua. Propinqua
tantum bene videntur, vel quia
tunica cornua minus est rotunda,
ita ut species in illa ad minimum

quantitatē.

quantitatene colligantur, unde
eadem si longius absunt, quia hinc
minora offeruntur, non possunt
reprosentari in oculo. Quod apte
videmus in speculis quibus orbiculi
ad marginem positi sunt. Si ad
hos propius accedas, te totum uides;
si longius, nihil quicquam uides;
sed tamen in plano speculo optimè
potes, vel quia est intimum, cata-
ractæ. Longinqua tantum
uidentur quia cornua immis est
plana sive; contraria causa est
prior uitio.

Cæcitas et diminuta uiso contin-
git i. quando species & bene of-
feruntur. 2. quando species ob-
late non bene agnoscuntur 3.
quando quis non agnoscat se cog-
noscere, hoc a. contingit ob di-
minutam potuitam sensus communis

ut apparet

ut appareat in effectibus soporosis.
species oblate non bene cognoscuntur, quando spiritus animalis
non bene ad organa fluunt, non
fluunt in organum quia defunt,
defictus contingit vel quia in
toto deficiunt, ob negligias, nece-
ssaria et evanescencias nimias; vel
in organo tantum, quod sit qua-
do alio uergunt, ut in uertigine
vel quia ad organum uenire non
possunt ob nervi optici obstruc-
ctionem, quod ultimum uitium
catarracta nigra vocatur. x gutta serena.

+ Species non bene offertur vel
quia non bene uenit, non bene ne-
nit quando aliquod impedimentum
est ob quod species non bene
transire potest ad retinam
tunicam, quod accedit vel ob nigrum
oculi qui in cornu oritur quando
intemperata est, unde alia uoluti

(151)

cornea surrexit, quod contingit oculor. et horbi
uel ad externam uel internā cornae
tunica superficies. Si oriatur ad
externam nostratibus dicitur eeu
perire si ad internam eeu
ulicet uel etiam unguis oritur
ob cicatricem in cornea. Secun-
dum Impedimentum est humor
crassus haerens uel in cornea
tunica ipsa uel in humore aquo
intra etiam in uiteo, ibique aqua
catarracta oritur ac in aquo.
Hoc uitum catarracta dicitur
oriturque dum crassus talis hu-
mor fluit illico uel per arterias
uel per nervos.

Cataracta in oculo varius fitus
est. Aliquando prope ad crus-
tallum haeret quo nisi uix et
summa intusione uideri potest,
ad eo ut ^{sepe} cataracta ~~f~~ talis

magis.

nigra censatur cum tamen re-
nra non sit. Ut autem haec
uidcas, regis nec in opaco loco (
quia ibi nihil uidetur potest) ne
in loco admodum lucido, quia tunc
pupilla minus constringitur, sed
in mediocre luce constituantur.

Tertium autem impedimentum
ab auctoribus affectur incrassa-
tio et excreatio humoris cristal-
lini, quod auerum sit uenit
affire non ausus. ~~c. 22.~~

Denique species non bene reci-
pitur quando retina tunica mi-
nis lucida est, quod fit ob dilata-
tionem pupillae quam efficit hu-
mor in tunica conclusus, eamq; dis-
tendens; aut etiam scirrhos, phle-
gmone vel abscessus oculi.

Cavitas cataractae sensim invadit
et inducit nubilam.

Siccatas Crystallini humoris fit sceler. Morbi
ab igne vel humoris bilioso.

Dilatatio vel ruptio pupillæ in-
si, a cassione exteriori fiat, fit
ab extimo fluxu qui uniuâ co-
piâ effluens rumpit; vel etiam
dilexitate hoc fit.

Cataracta nigra est vel obstruc-
cio vel compressio.

Vnguis incipit ab angulo, à
parvo principio et excrescit ulte-
rius fere continuo et si abradas.
Albugo fit subito. Cataracta
sensus, nigro sensus.

Pupilla dilatatio et ruptio fit
perdetentum et fere continuo incer-
cit neque unquam curatur.

Obstructio fit subito et procedit
dolor capitis.

Albugo non ita periculosum. Un-
guis periculosior.

Cataracta.

Cataracta primo nigra periculosa,
pupilla item dilatio periculosa.
Cura prospiciendum primo est oculo. Vnguis abstergentibus ut
fessi pisces, Sacharo Cando, succo
scallitico curatur. Albugo perso
curatur. Cataracta debet fisti ab
intimo iuuenatione, purgatione, re
ficatoriis post aures, fontanella in
collo et postea in brachio.

Obstructione insidem remediis curatur.
Bilatatio fistit a causa externa, ex
cauandum eut plumbum quo oculus
detinendatur. Si ab interno, ut cataracta
curatur. Cataracta quando
perfecta est acu tollitur.

Queritur an cataracta tolli possit
quando est perfecta, et an iustus
terruum restaurari possit. R. J. quan
do aegri vel inimicorum uideret possunt
tunc curari potest, qd nihil uident non
curatur, nisi tollatur ecce nam hinc obstruetur
est uetus opticus.

Cataracta ita uadetur
1. manu obstruere Durum
per medicamenta pilosum
zogo, lumen pertinet
2. Et 1. Dorsathrum 2. per
curvulum. V. frust. rebello
3. per spira d. fundendo
in aqua folla. Hunc re
medium Robig. 1. 1. Labet
2. folla galli 3. p. Sunt
mucis 3. cib. cum lacte
masticis collig. instar
ad motum. Vel aqua
Hinc lumen cum filo
masticis et liquoris
Sacharo Cando, rafato
et margante p. p.
4. Camugia de qua
vide aut hanc.

Caput.

Narium morbi, symptomata,
Causa & signa.

Symptomata narium sunt
vel actiones abolitae, vel diminuta
vel dopravata.
Abolentur et diminuantur vel quia
non sit delatio siccitatis, vel dela-
tio non agnoscentur, non difini-
tur, quando naros sunt obstructae,
vel a tumore, polypo, sordide ulcere-
ant externa lesione ossis, vel ab
obstructione ossis infusidris quo-
dit vel a petraita vel a sanguine raro
vel alio humore. Specus non ag-
noscentur ob easdem causas se ob-
structionem vel compressionem.
obstructio fit a frigidis humeribus,
compression fit a mucro exribri, raro
fit a compressione conibri.

polypus

polypus succedit vel ex lesionis mem-
brana inuestientis nasum vel os ut
moches. lesio a. fit ab intemperie
simplici, vel fugida, vel acrimonia
catarhi, vel a lesione rei externae
ut ab unguis, stylo &c.

Vlens narum vel ex catarrho vel
ex lue venerea contingit.

Obstructio a Catarcho fit, si a san-
guine fit, ruphone.

Motus polypi. sensim angustiam senti-
unt, et frequenter catarrhos, postea
difficulter trahunt spiritum per na-
res, et tandem aliquid proximunt.

Quando Vlens adest, sentitur sanguis,
piritus, dolor et crux in naso.

Si ex lue venerea, signa ipsius
praefiguntur, nec hoc curatur sed con-
tinuo uergit in deterioris et es decidit.
Magnum impedimentum non adest et
non est aliquid periculosum. pro
diversitate causa vel cito vel tarde

mept

mept. De finit. Avoe.

Morbis Xarium.

Cura est raro causae iuga a polypo
sporet aqua distulonij vel fortitudin-
gatur et sensim invanuitur ad de-
cres usque; quidam tamen ~~reducunt~~
Caput sic audiunt est odorat vel
utribus cephalicis.

In ulceribus incl. cum tutchia et
excitantia. Si a luto uenient, vel
cum & dulci si ab osse ethmoidi-
tum odore grande, ut hancut et
purgantes confectione salicinal
vel diagadio; Steinum atollis et
odoratis; calidis ut nigella; oleo
mucis moschatae, caryophyllorum.

Hæmorrhagia est, quo uas h.c. arte-
ria carotides externe aperuntur,
quod fit vel ratio uicis vel ratio
sanguinis, vel ratio pallentis.

Curatur gramine vel succo citri.

Caput 19

Aurum Morbi

(138)

76

Caput 19.

aurum morbi, symptomata
horumque causa & signa.

Aurum actiones sunt vel abo-
litione vel diminutione vel depravatione.
Surditas et immunita auditio con-
tingit, vel quia non audiimus vel
non agnoscimus nos audire. Non
audiimus vel quia species non affer-
tur, vel quia oblate non agnoscitur,
vel etiam quia spiritus in cerebro
turbati sunt. Species non effectur cum auris ex-
terna absissa est, 2. cum mea-
tus auditorius occlusus est vel
nudus (quale Egonet audi exemplum
in pueris) vel a morbo ut coalescen-
tia. Latra et rima exasperata coa-
lescent. Constipatione quando suc-
crescat tuberculum aut fungus. Ob-

shaken.

obstructione vel a causa interna
ut quando sordes inducuntur, vel
externa ut quando globulus vel
pisum in aurum incidit.

In tympano uitium est, propter ui-
mam densitatem quod in scribus.
Hoc ob viminale et apertum humo-
ris pertinet et iudicetur affluxum,
deinde quando tympanum impetratur
ab ulcere vel simili occasione.

De tinnitus s. sibilo

a u r i u m .

Tinnitus est sonus qui praeter na-
turam in auribus animaduicitur.
Est vero causa in auribus non in
cerebro, quamvis agri dicant se mo-
lestiam sentire, in cerebro tamen
non est, quia curatur si aliquid
auribus apponatur, non cerebro. Sit
autem quando aliquid praeter na-
turam in auribus restat, quod est
vel naturale vel puerale. Næ-

Natural.

Aurium. Morbi.

Aurum Morbi

Naturale sunt temora excomponita auris, vel spiritus. Quod madit in auris est humor omnis generis sed maxime serotus et biliosus, ut et molachorius et flatus serosi, vel ancholici vel ex tenuiori sanguine prout auctem illa materia illudit in aures facit sonum: si in partem duram, durum sonum dedit, mollem, si in mollem.

Materia autem frequenter venit ex Lieno, utero, et etiam ex ventriculo, et intestinis per arterias.

Motus. Primum agitatio oritur in cerebro, Et inde est quod dicunt aegri a cerebro fieri, postea continuitus vel in una vel in utraque auro. In initio leniter, postea impedit auditum: celeriter sepe accedit et definit, sed fit quandoque tam tardus.

Magnus

(141)
Magnus morbus non est definit
Avor

Dolor dentium

Cura pro diversitate cause varia-
si a sanguine vel catarrho, uena
est secunda et applicanda auribus
qua apertis ut educunt; ut sunt
Mercurialis, parietaria, ol. amig-
dalorum dulcium, spiritus vii.
Ipse curauit regum qui totos octo
annos laborauerat uitio auris, unde
aliquid semper diffluebat puris, solo
unguento Egyptiaco.

Caput. 20

De dentium dolore.

Quando dentes uidentur dolore, do-
let membrana non dentes. dolet
autem membrana quia soluitur con-
tinuum, quod fit vel a fugore con-
stringente vel à re pungente, ro-
dente, vel duellente,

Jungit

Dolor dentium

(142)

pungit primo sonus dentis corrupti,
qua^e res maxime est in causa, sa-
mies autem uenit ex dentis cari,
qua^e caries uariis ex causis origi-
nem habet: vel ex humiditate
vel ex erosione. Secundo punctio
fit ab humor^e acri omnis gen-
ris, ex sanguine calido, bilioso,
salso, pituita salsa et sero: aodo
ut a melancholia naturali, sed
maxime a seroso + salso. Influit illi
humor per arterias, quando ejus
modi humor abundat in nostro cor-
pore; vel ex uictu precedentis, vel
ex impedimento exercitentis exar-
uendi, vel ex constructione cutis,
vel detentis monstrosis.

Rodunt uermes vel ex corruptione
vel sanguis et humoris influxu orti.
Divulsio fit a in illata dentibus,
ut ex fractione ossium cerasorum
aut quando male extraficitur dous.

motus.

Motus. deus fit causa, postea in eo oritur aliqua pulsio nostratus dicunt (het popelt) postea se quatur dolor, cum dolore fibricula et sputatio. Prout est influxus humorum ita est dolor. si nouus influit humor, nouis exoritur dolor, postea incipit tumescere gena, vel gingiva; tum definit dolor.

Cura. si dolor sit leuis oportet caritati dentis morta sal. si dolor granior est, purgandum. si vehementissimus, secunda uena. si tum non defmat, indimus denti oleum nitroli, organi, gariophyllorum. si hisce non defmat ad narcotica et extractionem dentis est confugendum.

Caput 20.

De angina.

Angina

Angina

Angina

Notitia Angina fit

ab

angustia in phib.
faucis

Augina est quando via deglutitionis et respirationis præcluditur.

Fit autem hoc ob angustiam in fauicium partibus vel in gula, vel larynge, vel in gutture. An-

terrog; Atrum gustia autem varia est. 1. sub-
sidentia, quod contingit in pa-

subsidentia. 2. coagulatiæ gula peculiaris. 3. Coalifi-
cation. 4. convulsio. 5. Constrictio-
ne. 6. obstructione. 7. quod contingit ob assumptu-

solanum somniferum. 4. Convul-
sione. 5. Obstructione quod raro ut

in catarrho suffocatio. Haec
omnes causa supra dictæ produ-
cunt notitiam anginam.

Vera a. fit

a tumoris orto

Vera autem angina contingit
a sola constipatione, aut com-

pressione non tamen omni, quia
et ab his causis spuria oriri po-
test.

Contingit constipatio cum tumor
extiterit

(145)
oritur interius vel in larynge
vel in gula vel in guttura. Tumor
hic a variis humoribus fit adeo
ut nunc sit plerumque
modo Essoit latuus et tunc
nra oritur angina, nra adeo
matosus et scirrhosus et notitia
producitur.

Compressio fit ab externis
causis, nisi quod tumor sit exte- Compressio ab
rius in musculis, propter eas
causas que in constipatione
allata sunt. Etiam compressio
fit a luxatione vertebrae in-
teriorum quod raro: et ab in-
flammatione muscularum cervi-
cis.

Et autem compressio et consti- in facies phibis
patio accidunt in superiorum
faucium parte ita etiam in
in inferiori, et medio gutturus et gula
specie

spacio; sed caro. atque hoc
quidem causa in genere.
humors si fluunt et arterijs humor hic uenit e uasis, et ex
arteriis quidem ordinariis, et me-
no sed caro. sit tamen quam-
do uena oclusa sunt aliquo
modo ut frigido. Eadem in
compressione et constipatione
ratio est: que differunt tan-
tum, quod constipatio oriatur
a humore ~~et~~ interno, com-
presso ab externo.

Causa

Fluxus autem causa est uel
humor. 2. am- tenuitas uel copia humoris sau-
philia eius. 3. pars genitis. 2. amplitudo uiarum. vix
laxa. 4. pars mox autem ampla et apertiores sunt
uero, uel pellentes uel ob consuetam fluxionem, ut ap-
partet in iis qui sepe agmina et
inflammatione corrupti fuerint.
3. in parte ipsa affecta, si sit
laxior. 4. Causa est in ipso mo-

mentis

(147)

monente quod uel possit uel trahit
uel retinet. possit eorū potentius
quam debibat; uel propter animi
affictus uel cum cordi aliquid
est molestum. Trahit pars ca-
lore uel dolore. Retinetur in par-
te affecta ob constructionem
ab externo frigore.

Differentia sumuntur 1. a loco   differentia 1. loco
affecto. 2. ex natura humoris, 2. humoribus. 3.
noxij et fluxionis. 3. a magnitudine, 4. longitu-
dine. 4. a tempore principio, 5. graduis mode-
ri. 5. a tempore declinati-
onis: qua uaria tempora maxi-
mū sult animaduertenda, cum
uariam curandi ratiōem et pra-
fida requirant. 6. a modo ge-
nerationis. 6. a coniunctis:

alia cūm, alia sine febri.

Signa sunt difficiles respiratio-

respiracionis, reglu-
tione, dolor, humor,
nubore, calore, febri-

et dol.

Angina.

Angina.

(148)

deglutitio, dolor acutus, tumor,
rubor, calor, fibris, pulsus rarus,
durus, densus.

Motus. quando Erysipelas inflammatio
aut phlegmone. primo die conqueruntur;
rauendo ortur, tenuis fibrula adest
quae eodem die intermittit; secundo
nervi exacerbatur rauendo, et de calore
conqueri incipiunt utque tum fibris
non intermittit. 3. Calor, dolor, tur-
mor, et alia materia. hic tumor si
sit in gutturo vel gulo non ita fa-
cile conspiciatur; sed rubore in fac-
ebris inducat hac materia est. At
die pessime laborant; et hic cursus
anginae ordinarius.

Euentus. monetur celeritor, et
qua ordinarium cursum seruat & uel
& debet finitur et sole uel supplicari
uole dissipari. si exterior tendat bonum
est. Indicit e. coctionem et naturae uiri.

Caput 22. De Tabe

tabes

Tabes est exsiccatio pulmonum
qua sensum umoratum corpus li:
quescit.

Causa. Vena pulmonis et pericardii facit vena pul-
monis & pericardii
quod causa phthiseos est continens monis & pericardii
erunt vel ab extensis vel internis
causis.

Externis ut catarho & Copit. plaz.
pso; ex pure post anginam, plor. a catarho ex
angina, purpura monia, vel etiam ex pure ab angina
hydrope ipsius pectoris. Et catarho plumbis purpura
a. aut pectoris hydrope non ita facile hydrope.
sit, faciliter a. et etissime ex pure,
et si quis ex tumpmate laboret, et
pulmo horrens in part. per 30 dies
dissolventur quasi, et in partes decidit,
ut anatoma constat. Dende potest
fieri, ex uernibus et calculo sed rari, raro ex bronchis
sunt.

Internis. Cum pulmo laborat vel a pulmone labo-
rato vel phlegmono, vel ade- rante exsipulati-
mate, quod idem est ac crudum tur: etc. vel anomis-
berculum: vel cum uena aut arteria mala pulmonis.
disfrumpatur exsipulos.

Erysipelas et phlegmone ab ijsim
causis proueniunt ac in angina
explicariuntur. optimè tamen praes-
tat usus tabaci.

Cuius urina tincta est ab usu
Tabaci, is certe Erysipelate
pulmonis laborabit.

Causa frequentior
vis sunt arctiores
ob animi paternata
vel uitium confor-
matiōnis

Causa a quā Ego credo frequen-
tissimam vis arctioris sunt ob am-
plius affectus vel uitium conformatio-
nis, unde deprimitur thorax: sanguis
et hume ob constructos pulmones pro-
pulsus liberò perire non potest;
unde restagnat ibi, et ulcerū gignit.

Alii natura frigidi sunt, non ita
facili corrumpuntur phthisi; quia
cor in iis non ita potenter possit

Oedema item ob
humores fugider.
congestionum

Oedema contingit propter congesti-
onem, vel fluxionem. Congestio fit
ob frigus extermens dum e. pulmo
refrigeratus non assunit suum ali-
mentum, gignit inibi ulcerū. Tumor

(151)

Tumor hic tarde ad matutinatem per
uenit, adeo ut ad 5 vel 6 septuaginas
extendatur.

Tuberculum crudum potest esse ma-
gnum dorsi pugni.

Signa pathognomonica sunt febris signa sunt
continua, que exacerbatur post febris continua
assumptionem ciborum: verum magis quā maximū post
in aliis febribus; Corpus emaciatum, assumptionem ciborum
tussis, purulenta excretio.
Quamvis hæc febris sit continua, tac- Corpus magis,
men mani uix agnoscere potest; atq; tussis, cum puru-
post magnam puris excretionem fe-
bris aliquando doceuit, et quasi sani
videtur.

Febris non tantum magis exacerbatur, uerum diutius, et ut plurimum
apud nos, circa horam quartam.

Tussis quandoque siccæ, quandoque hu- pus dignosritur
mida. Ius non cognoscitur nisi ex Lector et
quætori inspectione, habitusque has substantiæ in
conditione. I. quod materia eius

(1527)

ualeat sit levata, cohæreatque, et totū
fundata pulvis oppletat. 2. Etsi ita
cohæreat, inæqualiter tamen habet con-
stitutionem, et quasi ut filigae di-
cimus, gemaculiert.

Quod a qua tho: Cum trahulenta materia, qua
raris pte problemat tussi reicitur, causans phthisim,
difficile est dictu necessario ex thorace pronominat;
i qua tamen parte difficile est
cognitu. Et pleura non esse appa-
ret ex eo quod non continuo ut
in phthisicis aliquid fluat, sed post
septem, aut octo dies definit: an
e pericardio, uix dixerim. affirmat
tamen D. de Mayerne: sed si contin-
gat, casus ualde rarus est. Res-
tat & ut materia hæcat uel in
thorace, uel in pulmone, ubi uera
phthisis fit. Si in thorace, radiorum
quidem symptomata ac in tabe-
rum ab ea differt, quod æ gri post
expector.

Tabes.

expectorationem levamen percipi-
ant, in uera a phthisi non item. Eupycema febricula
Motus, si sit Eupycema, primo febri et tussis sequitur
cula et tussis oritur, si non exere-
atur materia, exacerbatur febi-
cula. Si a Catarho, egris tussit
unt, aliquando bene, si se habent,
et tum rursus extussinunt: sin-
uero Catarho et acrimonia adsit,
et eger animi affectibus indulget,
non facile sanatur; si uero non,
non adeo periculose est uitium.

Si sit Erysipelas, aut phlegmone, Erysipelas, in
primit latens dolor ingens, et ali: phlegmonem primit
quanto innocua sunt symptomata latens dolor, febri
ac in pleuride primo dicitur ^{rule, tussis, & febribus} habent ^{candidum, & pallidum}
febriculam, et postea mgraues-
cit, dimid tussiunt, tunc candi-
da efficiunt, tum hymenosa, postea
lenta, ult.

postea lenta, ultimo putida, atq;
tum denum vero tabidi fiunt.
Si ab arteria pulmonis disrupta,
quod contingit ob laborem, clausio-
rem, venarem, vim copiam tales
sanguinis sputo laborant; et bene
est si tenui aut quadratum spacio
curatur: si vero post illos dies
redit sanguinis sputum, phthisici
evidunt, et post secundum aut septem
dies mori solent.

Cura tabis difficultis est, et pra-
sortum in præcautione consistit.

Si ab empymate, statim aperi-
endus thorax, quanvis periculorum
id sit.

Si a catarrho sita ut asthma curab.
Si ab hydrope pectoris, uena sectio
est utilis. Hydrope enim thoraci
alia ratio est, ac hypochondriacum,
quia force oritur a sero calido,
et tenui

blistera per refrigerante et humectante. 5. ista ventilans et impinguantibus ut pul-
es latentes obstruere, hysper infusio, ualvula, formae latris et cypris, balneum latissimum,
post quod pulles astur. 6. sagittaria cordata. Linaria hyper. Thellathina. 6. Rosmar-
inus, Sideron, dagomer. 7. bliste Vespa, Cof, resinarum ueli, resina, pop. Infusibus.
Diverso. portus et spina incingenda, linimenta yngripes cum aliis iugis et medicamentis.

Cura in sex adiumentis
consistit. 1. in catarrhi
sublatrone: de laetato in cap-
di catarrho. 2. in Veneris cura
zahent ubi Laudanum floris
sulfurum obsoleti. 3. grana
de Erglime, Lobelia, de hoc
de lobulo, Lycium, resina, flori-
sulfur. 4. gr. de allio fratre
de suco pilosello, millyfolii,
6. oppar. Resinam propria-
nitatis, yngripes, saclarum
resinam que sita laudanum
pissim. Rad. Chion, Gunnera
lent. de yngrip. singulis
herbis cum cibis ueli.
3. Sanguinum curare uel
bonum offlare. alaudrum 2.
4. Resinam et fumum q.
fumum mat. et angusti. salvia
5. lac ceterum cum origa-
norum. 5. galena. 6. galls
galls galli in ferme
waterum. 4. Febris su-

et temui. purgatio hic commoda
est, non expectoratio. Si a sanguinis spato, dabit fistula co-
agulantibus; ut oleo utrioli, sul-
phuris, succo citri cum saccharo.
Hæc optima sunt remedia, si tuis-
sis non sit magna. Si contra,
dandum mollescatum cum sulphu-
re; si persistet, opiate.

Si sit propter drysperas vel
phlegmonem, uenosectio statim lar-
giter instituenda, et rursus postiu-
do uesperi; vendo dantur expecto-
ranta ut Syrupus glycyrræ, ca-
pillorum ueneris, Spiritus uini cū
saccharo.

Crudum tuberculum difficulter cur-
atur, et calida hic potius adhiben-
tur, ut uinum hispanum, malua-
ticum: et à minis calidis affit-

nendum

(156)

Pleuritis - abstineendum, quia sic oritur sibi
et ardor, a Fugidio quia oritur
Lipothymia, et prostratus appeti-
tus. Optimo successu adhibetur
omnium Lonicerae coctum cum dra-
gata et semiss. florum Sulphuris
sumptum manu et usque in quo sidi-
f spatum 4, aut 5 Hopdomadum.

Contra Lipothymiam uix datur
quod prodest, nisi iurum maluati-
cum, si aeger ferat.

C aput 23.

D e pleuritide.

Non dicitur pleuritis a pleura sed
a pleuro, quod significat latus. quare
cum dicimus pleuritidem, non statim
intelligimus membranam illam sed la-
toris affectionem.

Signum pathognomicum est late-
ris dolor pectorius, febris continua
tussis

tussis et respiratio difficultis. Pleuritis
 Causa. cum sit dolor, pars sensibilis
 debet esse affecta; sunt autem ex
 membrana pulmonis, perostrum,
 musculi intercostales. Deinde si in-
 dum dolorem uolumus ad pleuritidem
 referrere; mediastinum et pericardium.
 Dolor hic ab interponitur quanvis
 adit, febris non ortur, sed a solu-
 tione continuo que consistit in tu-
 more calido.

Est autem tumor hic triplo; vel
 phlegmone, vel erysipelas, vel echy-
 mosis; quia dantur spacia vacua.

Membranam pulmonis (questio enim
 est an haec partes omnes haec sympto-
 mata anti dicta producere ualeant)
 haec symptoma inferno possit; hoc pa-
 eto suadetur. Dolor puer torius in
 ea dum sensibilis, ortum possit habere
 nemo negabit. Cum tumorem ca-
 pedum patiatur, febrem continuam

inducere

(1581)

Pleuritis inducere ualeat. Cum sit organum respirationis, facile tussis excitatur et respiratio difficultis, ut observauit platerus aliquis. prout etiam membranam hanc affici indicat hoc quod phthisis in initio ualeat de dolore lateris conqueruntur. quaro Credidimus hic frequentius contingere. pleura etiam possit affici (et si id platerus aliquis negat) ratio monstrat, quia cum habeat arterias, et eius substantia sit porosa, facile sanguis excedere et inflammationem parere potest; que madmodum in reliquis membris: periostium eodem modo afficitur ut pleura, sed ceteras partibus magis afficitur ectymosis. In mensulis etiam intercostalibus sit. sed

ibi

sed ibi omnia symptomata non adeo
sorua. Mediastinum etiam affici-
tur ut Observavit D. Heurnius
in suis thesibus de pleuritide, quod
ex dissectione Cadaveris apparuit.
Pleuratum etiam possit affici no-
taunt D. de Mayerne Medicus regis
magna Britanniae. Sanguis sic tu-
morem faciens vel est nucus vel
biliosus raro pituitosus aut melan-
cholicus. Ex contentis siccis non ar-
gumenta laborant pleuritide, cuius
dolor sub papilla sinistra existit.
ratio eius rei uidetur esse, quia
eo uirgent rami maxores uena
arteriosae.

Cum uitium est in aliis partibus
nra sunt arteria intercostalis,
mammaria, thoracica, mediastini,

pericardii

pneumatis aliquando. At hunc sed rarius.

Causa quare talis humor talis
vix in talen partem pellatur, est
uel in humoris, vel in parte vel
in mitiente. Humor talis est, vel
ob copiam, vel ob calorem, vel
temperatorem, quo inducunt larga
vix potatio, caro hædina, angul-
la &c.

In parte vix est: vel enim ap-
erta vix est, vel constricta:
constringitur facile per frigus, ap-
ertur facile ob consuetam aperi-
tionem per ~~frigus~~ a. cum circulatio
per poros carius fiat, sanguis ibi
detinetur; ut apparat in stucillis,
quæ se hinc malo scopo obficiant
propter subitem minis caloris et fu-
goris mutationem.

Maurus.

Mouens est uel trahens uel pol-
lens. pollens est cor ut in ani-
mi affectibus patet. trahens est
uel dolor uel calor partis.

Motus. primo dicitur locis fibrarior-
um intermitens cum dolore late-
ris. secundo non remittit fibras
et omnia exacerbantur non ut
in angina.

Signa. Tussis aliquando secca,
aliquando humida. pulsus durus
non est certum signum, quia a
pleuritici qui multum sudant pul-
sum mollem habent. Si in pul-
mone malum haeret, sputum
magis excrucitur quam si in
pleura esset. Ex pleura etiam
sputum pronominis potest, qui a

humor

humor ē parte humida transfu-
dat; et apparet hoc indicio; si
enim proximi ad pericostium in clun-
fit ad profunditatem quatuor di-
gitorum transversorum; quanto ma-
gis per tenuem et minus ^{crassam} tenuem
membranam. Quando tussis secca
est, et sputi parum prodit. de plau-
rā suspicio esse potest.

Percostii ac pleurae eadem ratio-
est.

Si musculi intercostales sunt af-
fetti, ad pressionem dolor exa-
cerbatur.

Si in mediastino, in medio magis
est dolor.

Si in pericardio maiorem calorē
et dolorem adesset putamus ob cor-
dis viciniam.

Signa

Signa humorum. a bilis-mazaror est dolor, a sanguine minor; humor, et difficultor respiratio.

Ex iunctus. si in pulmone, & aut 4 diebus finitur fere. ad salutem si tendat 1° dolor. 2° febris. 3° sputum. 4° et ultimum respirandi difficultas cessat. Cum in pleura est septimo aut octavo die proter propter ~~finitur~~ plorung, humor disrumpitur, ex quo continuo sanguis in thoracem influit, et expectoratur per foramina in pulmone existentia, ut in sectionibus humorum liquet. Vidi ergo qui sanguis octo aut quindecim diebus sanguinem expuebant.

Cum pleuritici de dolore totius latris conquerantur, difficile est *degenerare*

Pleuritis.

Degno scire an pars superior an inferior sit affecta: ut autem id sciamus; si in superiori parte uitum est, dolor est immensis circa claviculas, quia pleura illa annexa est; si in inferiore dolor est circa costas inferiores.

Pneumonia & pleuritis differt, ne quod sit in substantia pulmonis.

Cura praecipue consistit in uena sectione ad 3 xvi et post prandium ad 3 ix. Secundus die si non definet, purgandum leuitate: si in tum quidem, et cum secunda uena erit, adeo ut quinque fecare licet. Et si ne tum definet, sudore acidi de recto cardui benedicti et papaveris rhoados.

Si sit //

ri vel lenti, rancidi dantis apri, sano equi non castiati mag. scabios. affusione foliis cataplasma hib. Kaly radice alii alii ventre li. post de-

Cura consistit in
1. humoris influente;
sobillendo. 2. impediti
respirandi. 3. doloris
taudis, & fatus
comprimenda. 5. res solle-
zana. Veneris
ergi, insperatis admissi-
strando in Graeco
affecti labiis. 2.
Si mensis vel haemor-
rhoides reponit supposi-
tum: bona fata
si tunc supposta rur
e Graeco. Doleri somnol-
ebat dolor ut rug-
e albedo alveolus adi-
stros Chamomili & C.
Graffio rotundum. Com-
muni: ab initio uiderunt
non ag. pap. Rhodi. pul-
tricall. absillan. rubi.
mandibula. Lyc. p. fr. vel
nitidum. simplic. 3. eni-
ag. laud. mariae; vel sp. .
michi non sp. Vini o. 3. sp.
tart. 2f. - ag. pap. Rhodi.
Dorsum percutientibus utendam
et sponte fuscitatem. Non
spurcias ut per papaverat.
Loppa rora. Gyneph. Cardi-
con. Laud. mariae, piase ha-

Si sit Empyema, topica et fo-
menta sunt adhibenda, ex par-
etaria et chierofolio. Sed optimum
est opium. Ratione febris Ju-
lapia danda. In metus Syrupi gly-
cyrrhizae est hic commodus.

C apit 24.

de asthmate.

Disspira est quando non possu-
mus magnum facere respiratio-
nem (quia tamen secundum na-
turam fit) sed pro ea cogimus
facere celerius.

Causa uel est in in respiratione,
uel in organo, uel in uis-
per quas fit respiratione.

Vix respiratione deficit quia spi-
ritus

Disspiracione

efficit Vitem facient
respiratorie, organis
uel viar.

reflexibus spiritibus.

Asthma

animalibus vel in
toto vel in parte

(1662).

49

Spiritus animalis in parte deficiunt : quod fit vel quia ipsi spiritus deficiunt in toto, vel in organo proprio impedimentum in uis, ut cum diaphragma conculcit (quod tamen rarius contingit quam vel gō putant) vel resolutur. Viscum in organo est vel in diaphragmate, vel in thorace, vel in pulmone. In diaphragmate est uiscum, vel quia premuntur, vel quia detrahuntur ; id est vel ab aliquo quod infra id est, vel ab aliisque quod supra id est. Quod infra id est et ipsum prouidit aut detrahit, est vel pars vel humor vel flatus. pars hoc facit cum sicut aut hepatis laborant tumore aut obstructione, unde contingit diaphragma.

Liver vel hepatis
Laborantibus tu-
moro.

diaphragma detrahit. Huc rifer quan- Asthma-
do diaphragma premitur a factie ~~in~~
in utero grandarium.

Humor ut aqua hydroptorum fla humore item flati-
tu ut passim in Tympanis, suffo- etc.
catione uterina, et dolore colico,
sed raro admodum. Quod autem
supra, solummodo humor est, ist. sq;
omnis generis, pus &c. que omnia
ibi decumbentia id prement.

In thorace uitium ut in pleuriti: a thorac affecto
de, in pleura aliquaque partibus
inveniatur, humor dolorifico existen-
te; Unde cum motuum dolorem.
Si costae ad se inveniunt arrederant,
difficilior et minor erit respi-
ratio. In gibbosis quoq; idem ac: a gibbo.
edit.

In pulmone deniq; uitium est quan: a pulmone sham-
do pulmo

~~ius~~ pulmo minor est quam debebat esse
iusto minor, grabior a tuber- serundum naturam, nol grauior. Gra-
 culo, raleculo etc. minor pulmo fit 1. quando deficiunt
 vires et pulmo non accipit sangu-
 nem quem debebat 2. quando re-
 pleter est ut in peripneumonia,
 tuberculo crudu, abscessu, uomica,
 calculo etc.

a vijs respiratorijs
 angustatis

In vijs haudem respirationis est
 uitium, si ea angustentur vel con-
 stipatione, vel obstructione vel op-
 pressione. Constipatio fit a tuber-
 culo crudu in pulmone. Obstrucio
 (qua frequentissima causa est) fit
 ab omni humoro, et prosectorum pitui-
 ta eo nol è capite delappa ut
 in catarrhis passim, vel eo per ar-
 terias pulmonis effusa. præterea

^a
 tuberculo crudu
 calculo etc.

etiam obstructio fit a causa exter-
na ut videmus in Lapicidu, ne non
a fumo hydrargyri vel denique a
pulvere &c. fumo. Compressio
fit a tumore in thorace existen-
te.

Si proueniat a defectu spiritu-
um et virium: sensus decrescit
respiratio, et dibilitas totius cor-
poris. Ex aliis signis fit manifesta
et alia hanc quoquo causa ad sunt.

Si intus livers aut hepatis aut
ab hydrope tympanitudo &c. suis
signis de quibus postea, fit ma-
nifesta. Si a catarcho, fore
febricula praedit; ad est prope-
tra titillatio circa Laryngem et
louis tussicula, qua si continet,
facit diffinaciam: Illa autem

a fumi venenatis

a tumor

a spiritus deficit

a livers aut he-
patis virtute

a catarcho

Asthma.

(170)

91

matoria si non bibant agri, intra
quatuor aut quinque dies concipi-
tur et evadunt. Qui vero continuo
dyspnoea laborant, sunt primo asth-
matici, deinde orthopneici, qui non
misi recta cervice respirare valent.

orthopneia labo-
rantes materia pulmonib. impasta
recta cervice com-
modius respirent.

Orthopneici recta cervice spirant,
ut situ tali commodior fiat respiratio.
Commodior uero fit, nol quia thorax
elevatione tunc est et pulmones non
ita promuntur, nol quia materia
tunc melius reficitur quam in de-
cumbentibus.

Dyspnoea non est
magnum malum
intermittens

Euentus. Dyspnoea in principio non
est magnum morbus, tractu vero
temporis fit talis. Orthopnoea per-
misi andat pulsus ccelosa admodum fit cum pulsus in-
cipit intermitteret et est in Iuuenio

multo

multò periculis for quam in senectute.
 Cura. si a materia in organum
 respiratorium incidente corpus ca-
 lidum plenumque sit; utna se-
 cunda, et ualidum purgandum dandum;
 postea adhibendum decoctum pe-
 storale vel syrapi pectorales. at
 tenuantes syrapi sunt Syrupus gly-
 cyrrhiza de Hyssopo, de caulinibus,
 Zedoaria cum melle; spiritus uini
 cum saccharo. Intrassantes sunt
 Syrupus de uiolis, de papaverio, de
 althaea. Si asthma sit, et materia
 adhuc influat, purgandum cardia
 et maina; deinde damus purgantia
 usitalia, ut Aloë et diaphœnicum:
 mox expectorantia ut Syrupus nio-
 larum; post siccamus caput fumi-
 gium et eucuphis. Fontanellas in

binchus

Curat phleboto
 uia purgantibus
 syr. pectoralis.

Caput siccum habet
 ut sufficiat et
 eucuphis fonta-
 nello et atom et
 ordinis

yncope.

brachiis etiam ad mouere licet et
vermina. Denique ergi patrum ad-
modum bibant: semper habant al-
num laxum.

Caput 25

De syncope.

Syncope est omnium uitium subi-
tus Lapsus. i.e. animalium et
uitalium et naturalium. Naturales
ladi hoc est indicium, quod oriatur
hydrophosis hoc est sidor frigidus,
ob debilitatem partium seu reten-
tivis facultatis. Lapsus autem ui-
tium hoc ordinis contingit. primo
deficiunt uitabes. tunc animales,
postea naturales. Starum uitium
lapsus est uel in effidente ut pro-
pter intemperiem: uel in spiritibus.
uitium in spiritibus est quando nou-

niciunt

venient ad partes; quod sit vel quando in intermedia via consumuntur, vel quando non mittuntur a sinistro cordis ventriculo in singulas partes.

Intermedia via consumuntur ratione sensibili ut non secessio vel auerisimile, vel nimia uenere, vel nimia excretione alui: aqua, puris, apostematis majoris evacuatione; vel insensibili, ut a dolore qui spiritus ualeo dissipat, ut tandem deficiant homines: ut uideris est in dolore nephriticis et vesica calcico.

Non mittuntur spiritus a sinistro cordis ventriculo quia deficit; deficit autem quia ibi non geruntur; quod contingit vel uicio materiae, vel efficientis: uicio materia si vel deficiat in toto proprii medicina etc. vel tandem in sinistro cordis ventriculo, idq; contingit

quando.

quando sanguis non potest per obstru-
ctas pulmonum vias, ut in asthmati-
co, vel per pulmones collapsos transfir-
at dextro in sinistrum cordis uen-
triculum, vel etiam spiritus in simi-
lo deficit, quando deuter obstruitur
sunt raro.

Itio efficiens contingit, cuiu-
sudum umatum cordis vel dissipatur
a nimio calore (ut aliquando in fe-
bris ardentibus contingit) vel cor-
ruuntur ab externa aliqua cau-
sa ut uenientia, vel in corpore
genita vel assumpta. vel interna
ut humoribus uado uitosis et pia-
uis, ut pure nimio transirent eorū,
vel bilo porracia, erugiuosa aut
glastra. Hinc referenda alia
causa syncopae, quando in uirium
humor biliosus aut pituitosus hardit-

in ore superiori ventriculi. Quare
 hic debet esse quadam partium
 communio. Communio autem est
 vel quia materia transferitur ad
 cor, vel quia propter partium com-
 muniorum fit quadam immutatio.
 propter materiam translatiōnēm non
 uidetur esse, ut in fibulis appa-
 ret in quibus saepe pituita aut
 bilis in cordis haeret, nec tamen
 illud produxit uitium. Quare alia
 causa habesset debet quam ego
 quidem puto esse hanc. Num bilis
 vel pituita ibi compacta haerent,
 nervus sextae coniugationis com-
 primitur, qui etiam in cordis val-
 uulas tendit (ita uideamus quodā
 ab assumptione uisceros et lento
 in syncopon membrorū) Compresso
 ergo nro, valvula cordis non

bon?

Syncope.

bono potest moueri, unde uero cor
potest bono sanguinem expellere,
qui sanguis non retinetur sed re-
gurgitat, ac inde materia defectus
et syncope.

Syncope subito accedit, et si lenta
est, dicitur exlysia, si grauior
slipothymia. Si grauissima, syn-
cope.

Hoc etiam obseruandum, quod
qui syncope laborant forcè habent
motum iomalsimum inordinationis
oris et capitis: vnde apparet
non omnino deficere simus viros.

Magnus morbus est et facile en-
cat, ut frequenter reddit, nisi
a racochymia in uenis existente
ortum habeat.

Cura

Tractat. 1.

Cura. In paroxysmo agit se in qui ^{palpitatio}
 eto, et omnia sunt soluta, ut hu- ^{cordis}
 mores melius moueri possint. Si
 a causa consumento, damus
 aquam Cynamomi vel aquam in-
 tae Matthiolae ad instaurandas vires.
 Si anima copia sanguinis, neu-
 fercho. si a contidentia aut obstruc-
 tione pulmonis, morte praedita.

Caput 26

de Cordis palpitatione.

Palpitatio est cordis motus
 depravatus i.e. inordinatus vel
 ordinatus quidem sed inveniens minus,
 quo cor ad costas alludit. Et hic
 motus contingit, ut pulsus magnus
 qui casus rarus est: semper enim
 fere

palpitatio cordis ^{fusca} inordinatus est.

Motus inordinatus est duplex, vel
tremus qui tremor dicitur, vel gravis
qui dicitur palpitatio in spacio. Motus
autem inordinatus contingit vel quia
volumula non constringuntur, vel
quia ventriculi non adiungunt,
vel (quod frequentissimum) quando
non expellunt. Vitium in volumulis
cognosci non possit. Vitium in adiun-
gente vel in excessu vel in defectu.
Ex defectu fit humor, ex excessu fit
palpitatio in diastole: reportatur cum
duplice palpitatio in diastole et sys-
tole que hoc pacto dignosculur. In dia-
stole cor uolumenter pulsat; arteria ne-
re non item. In systole vero arteria
ualde pulsat. Causa huius est copia
aut tenuitas humoris que faciliter con-
tingit in lumen aut utero. Ventriculi

non bene expellunt quia cordi aliquid molestum est, quod vel est exterius vel interius : exterius ut humor acer ac pungens in pericardio, item umerus, calculi etc. Internus ut humores, venae rati, acer, purulenti, umerus in ipsis ventriculus harentes.

Non omittenda hic est palpitatio ex tristitia qua omnium frequentissima est; adeo ut ex centonis decem non alia sit causa palpitacionem patientur. A tristitia itaq; hoc modo oritur: ut in ea omnes partes constringuntur, ita etiam constringitur pulmo, pulmo constrictus non admittit sanguinem ut prius, unde major copia romanet in dextro ventriculo cordis. Ex accidente continuo non sanguine et causa, oritur magna cordis dilatatio et parva constrictio.

primo

Primo solent pulsus esse major, deinde major concussio, hinc tremor; postea non possunt se mouere quin in palpitationem incidant, unde statim refidore dolent. Dende respiratio oritur difficultas, quia nimis potenter pellit air in pulmones; unde non ita liberis mouere possunt. Alij qui affectu eo liberari non possunt in hydroponem madiunt ita moriuntur. adeo tarda est, ut ea quo a tristitia oritur, spacio anni nimis ad statum perveniat, et non adeo tarde ad mortem definit: nam solent, cum daret, subito necare. Si vero ad facultatem definit, longo hoc fit tempore. Cura. systole sicut minima conuenit venæfictio larga in eis extra paroxysmum. Si in systole ab humoribus intiosis, extra paroxysmum purgantur.

aut

(1.81)

Affectus ventriculi
aut corrugantur. In paroxysmo detur. Theriaca aut conserva melissa fumata et papillæ finis tæ applicata, nam sic humoribus motus additur et nitidus colorius cor transit.

Caput. 26 27.

De affectibus ventriculi.

Functiones ventriculi tres sunt appetitus, concoctio et distributio. Appetitus abolescit, diminuitur vel deprauatur.

Abolescit vel quia deest humor uellicans, vel quia pars uellicationis non sentit. Deest humor uellicans cum non uenit debita copia, vel non debita qualitate prius contingit quando non debita quantitate generatur, ut cum ventriculus, aliquo

parte.

aliaeque partes non bene concoquunt
et humorum acidum non bene segregantur, vel (hunc satis copiosus sit) pro-
pterea obstructionem paucatatis, aut ob-
exiguum pulsuum non satis venit ad
ventriculum. Tertia qualitate de-
ficit, si excomonitatis multis iisque
temperis humoribus permiscatur spiri-
tus acidus, unde eius uis infringitur,
quod patet in carochymicis, excepta
melaunchola: at melaunchola mihi
nisi crassa est, ut per ora arteria-
rum incidat cum spiritu aido in ven-
triculum.

Pars uollicitationum non sentit quando
humor oleosus vel putrefactus horret
in orificio ventriculi: vel ob para-
lysin et uitium in uenis: vel si sit
minus laxatum superius orificium.
Signa. Si sit ob defectum spiritus
acidus.

acidi, adest cruditas. Si ab obstru-
ctione pancreatis, durities ammod-
eritatur, et feces alius tarda est.
Si ob humoris in ventriculo, gra-
uitas est in ventriculo, et cibis in-
detur ascendor. Si propter oleosum
et putrefactum quid, a fermentibus
signa potuntur. Si sensus sit abo-
litus in nervis, non curatur. In par-
te quoque utrum est, si ventriculus
ingestum contineat, nec sicut egredi,
quod sit vel quia ventriculus unus
est laxus, vel pylorus unus est au-
gustus, vel humoris alio fluunt.

Cura. si sit ob adunctionem humor-
is cacoethymici, aut harreat quid in
ventriculo; purgandum aloë et aga-
rico trichiscato, postea dentur que
humorem acidum suppeditent, et ab

Styrontha

abstegentia ut oleum ~~mentriculi~~^{intestinoli} aut
sulphuris. Si his appetitus non
redat, indicium est ventriculum
debilitatum esse, et curare diffi-
cile.

Appetitus auctus sunt $\beta\delta\lambda$, uos
et fames canina. Hanc sequitur
uox $\beta\delta\lambda$ uos non item. Utiusq;
causa est uel in humore uel in parte.
In humore est cum acidus minus
abundat, quod fit ob licetis obstruc-
tionem inde regurgitat in ventri-
culum, uel ob minima usum aido-
rum, uel ob alios humoros aceris,
ut bilis, pituitam salsam cum
spiritu acido una in ventriculum
incidentem; uel si spiritus acidus
fit minus depravatus, ob excretum
uel inodorum, unde ualde acris reddit.

in partibus

Est pars ventriculus, si nimis cito
e ventriculo cibos pellatur; unde
spiritus acidus in manu ventricu-
lum uideatur; et hoc tumidas ferunt
uel si pars sit irrigus sensibilis ut ex
irrigo salsis et aceti resu, qui abra-
dunt tunicarum crustas.

Quod in fame canina uocant, est,
quod tales a bili aut pituita sal-
sa famoscant, que cibos ita innutri-
non possunt, unde gravato ventri-
culo fet uomitus. in aliis ob
copram spiritus acidu non uomit.

Affectus rarus est nisi sit a licentia.
malum non est tam magnum nisi
ingens cardialgia ad sit, que uenit
a nollitione.

Cura. si a bilo let pituita salsa, dan-
da purgantia et simul adstringentia

et Rhubarbi.

ut Rhubarbarum, Myrobalani, aut medicamentis purgantibus myrobalana adficiantur. Si ob luentiam curatur rosis conditis etc. ut Luentia. Si humor acidus sit nimis copiosus, aut acris, aut orificium ventriculi nimis sensibile, dannus capsum recorrentem, oua, Lactescia, pilulas de quinq; tragacanthum. Si a cardiologia, damus paucem testum in uno rubro maceratum.

Appetitus depravatus sunt malacia et fraca. Ratio huius appetitus depravati difficulter cognoscitur: fieri autem fit ex Imaginacione; et saepius appetunt unum rubrum et haec. Contingit ob praeos humores nollirantes orificium ventriculi; Et quidem semper appetunt contraria et si videantur similia, nam alii squalitatis

qualitatebus nollationi resistunt.
Vno aut alterio die incepit, et nau-
sea fit, precedit, et durat aliquandum.

Cura - Vena fœtida in grandis,
et pueris, et adhibenda sunt que
magnam vim habent hinc oris effi-
caciaem frangenda ut opium.

Siquid est cum prævius vapor
aut humor est in ventriculo, vel ipsi
est minus sensibilis.

Cocchio abolutur vel immunitur vel
depravatur. Aboluta concoctio est
arrefacta, immunita est. Præservatione:
facta: Depravata est cruditas indo:
rileta. Immunitur cocchio quando
cibus non satis liquescit vel concoqui:
tur in ventriculo. 1. Non liquescit
satis, quando non assimilatur potus do:
bita copia. 2. Non concoquitur satis
a ventriculo, quando humor acidus

non uenit satis magna copia ad ventriculum, vel ob nimiam copiam humoris addi, qua facit ut non satis diu moratur cibus in ventriculo.

Deinde etiam ob deficitum caloris et in temperatu frigidam et humida.

Intempore uenit vel cum spiritus deficiunt in toto, vel in ventriculo.

Si in toto deficiunt, signum est pressus debilis.

Primo in ventriculo deficiunt ob lesionem externam in ventriculo, ut ex cibo vel potu nimis frigido.

2 ab aliquo tumore vel materiai affluxu; quia de causa fit ut humoris intakes non adfluant. Excitatio etiam nullum facit.

Quando haec causa graues sunt, coctio est abolita, vel quando calor parvus est.

Signa

Signa 1. grauitas sentitur in ventri
culo, tum nictus aceroris et flatis,
excitatio aquosior est, aut noninitus,
vixia sublimida est et aquosa.
Exventus malum predecentem au-
getur ut tandem in benteriam in-
curat vel hydropeum.

Motus si ad salutem levati.

Cura uaria pro uarietate causa.
si ab humore acido; sumenda que
acida sunt, ut fulapium cum oleo
nitiosi, sulphuris aut nitri.

Si ex nimio humore acido danda
sunt obtundentia ut cibi crassi,
casens rotens et lacticinia, spodium.

Si nimis aucta sit, ualide purgan-
tibus: Si ob defectum caloris vi-
num dandum, radices heleni, Cor-
ticos aurantiorum, cyathorum; pul-
uis cortex aurantiorum exiccatorum.

cateius

Exterius paucem assatum cum uno
hispanico applicandum est.

Depravata concoctio est cruditas
nigorulenta, que fit quando assatur
quod in ventriculo coquitur.

Causa prima. quando potus est in-
minutus. 2. quando cum humore
acido simul incidet humor praeus
in ventriculum, ut fit in febribus.

3. quando humor acidus non est bonus,
quod fit quando habet aciditatem
cum acrimonia ut in ijs qui biberunt
multum uini adusti. Omnis genitus
humor facit praesertim belosus qui
excidit ex arteriis. 4ta Causa est
quando unius calidus ventriculus, quod
fit ob sanguinem calidiorum et tenaci-
orum. 5. quando non excretur
cibas

cibus; quod fit in ijs qui sunt in
miso uoraces, vel nimium bibunt, ut
et in ijs qui bibunt nimium et super-
bibunt Circumcisam.

Motus pedetentium tandem laborant
diarrhoea acri biliosa febricula
adsumt defunt diarrhoea ad salutem
ad mortem dysenteria vel febri.

Cura. si ob humorum acidum ui-
teatum, pedetentium ~~inflatur~~ incendatur por-
uenescerionem. Quando aliquid por-
uisceatur, pro necessitate vel pur-
gandum vel sudandum. Si calor
adfit, hordenum cum glycyrrhiza
et passulis conuertit. Si ex disten-
tione difficultimum est curatu. nil
tamen molius est quam conserva rofar-
bus vel ter do die sumpta.

Capit. 28.

Capit. 28.

De affectibus Hepatis.

Concoctio hepatis vel abolitur
ut in atrophia; vel minuitur ut
in cachexia; vel depravatur ut
in fetero ab hoc incipiemus. Mor-
bus autem quem fetero sequitur est
intemperie et quidem magna ut
in febribus ardentibus et diuturnis
annis pathematis.

Fetorus est color corporis
mutatus, vel flamus vel viri-
dis vel niger.

Sugitur flamo colore corpus a-
bile: qua de re volunt quidam
cubitare. Clementius in tractatu-

de febre-

de scholis humoristarum . pass . def .
 cept . cap . 5 . pag . 205 . negat
 a bile esse eo quod urina ictericor-
 um non sit amara . Verum id ori-
 ri credidimus quod biles saporem sal-
 commixtus auferat , ut sapor orinatur
 magis terrestris et astrigens , quam
 vis flauedo etiam possit ab alia
 causa oriri quam a bili .

Tingitur autem cutis bili nol que-
 ibi generatur , nol que alibi gen-
 erata eo uenit . Generari autem in
 habitu corporis uix dixerim , Corre-
 fens tamen id fieri posse assertit ut
 humor quidam biliosus nol quid simile
 ibi generetur ut testatur de populo
 quoddam in Sardinia . Alibi ge-
 nerata eo uenit , nol quid minima
 generetur , nol gerita non extenuat .

minia generatur ob intemperium rati-
liam hepatis, reuis, aut lunis.
Vnde apparet uenim non esse quod
semper in dextero latero tensionem
aut grauitatem sentiant Ictericci. Se-
cundo quando materia aphor est
ut in bilore conuertatur, ut obſea
et aromatica omnia. 3° ob uenem
aut morbum vel iectum uipere. Genit-
ta non bene exeruntur ob obſtructio-
nem meatuum ut uasorum hepatis
scilicet cystica gemella uifical & fellea,
ductus choledochii vel uasis hepatici.
Angustia horum meatuum fit vel
a compressione ut a Scirro, vel ab
obſtructione qua fit ab omni humore
crasso proſertim a pituita, etiam a
calculo vel coaſcentia quo rarius
ut ab

Icterus

ut ab ipsa nativitate ut in infanticibus.
 Icterus iuridio eadem ac flamus cau-
 las agnouit nisi quod maior adsit
 adustio; quod duplicitate contingit;
 vel quia ita dum generatur fit. vel
 diutius in corpore harenus tandem cu-
 colorum adipiscitur.

Icterus inger (de cuius natura val-
 de controvertetur apud authores) fit
 vel a melancholia, vel a bilo ma-
 gis adhuc adusta; raro tamen hoc
 observatur. Cum autem a bilo ma-
 gis iuridis apparat. Melancholia
 haec non est naturalis sed praeterna-
 turalis, a prava uentrituli concochi-
 one aut intestinorum. Sic uideamus
 quosdam excrementsa ingra deponere
 prava concoctione aut inquinatione
 non uero cultur a lioniis obstructi
 quo^m

Teterus

quod in his affectionibus secessum
tum sanissimus doprohondatur.

Ex hac melancholia ouitur aqua-
tus uiger dum per alium non ex-
cavitur, uire per uenias lacteas
totumq. corpus transffertur

Motus. Agri primo naufragat et
conqueruntur de tensione; angustia
per trit. et cordis ob continuum tran-
sitem bilis; deinde in inguiimbus et
oculis flauum quid apparere inci-
pit: quando hoc duobus aut tribus
viebus continuus maneat, urina se-
bet esse magis tincta; sed in ar-
cento fibri etiam tincta est, quare
ut discimus animaduertes. Urina
Teterorum luteolum immersum
croco coloris tingunt, cum fibru-
entium non item: exinde uero
flavida

Icterus.

flaud mo totum corpus fædatur.
Contingit hic calor etiam in febre
maligna a veneno; uerum tum to-
tum corpus non tingitur, sed max-
imo ingeret et partes circa uascula
Euentus. Icterus medicocis pe-
rituli est. Si defuit, sudore solui-
tur; si non, in hydroponem terminatur,
si diu persistat. An uero icterus
oriatur ex partium mino calore
an ab obstructione hinc sentur, quod
in obstructione feces aliuine non
tinguntur, si a partium calore, tim-
guntur maxime.

Cura. si à calore partium uena
ferenda largitor. deinde largitur
purgatio. Si ab obstructione omitten-
da uena sectio et purgandus ualide
Ahabaroro aut Gialappa, deinde
aperturka

(198)

Icterus.

aperientia danda ut directum re-
dicum Tamarisci, Sabinae.

In Ictero nigro usus serum ualdo
conmodus; deinde hoc ager obseruat
ne se lauet, aut prope ignem aut
loco calido se contineat.

Cura Nigri Icteri: I. ualide purgan-
dum cum confectione haniech; postea
aperientia danda ex chalybe, tandem
utrum purgandum, et sic sollet finiri.

Languet vehementer appetitus, nec
curari potest, sed parum refert, nam
sublata causa appetitus per se reddit.

Caput 29.

De affectione hypochondriaca.

Affectio hypochondriaca est
grauitas aut tensio in dextro

aut

aut sinistro hy pochondrio, cum
melancholia, auxitate animi, fa-
linatione et appetitu aucto vel
prostrato.

Travitas aut tensio in dextro aut
sinistro hy pochondrio semper per totum
morbi decursum absunt; reliqua
vero non semper: In initio enim ali-
quando immo fero semper absunt. Trav-
itas haec et tensio sunt etiam causa
ceterorum malorum, orinunturq; ex
causa aliqua replente dextrum aut
sinistrum hypochondrium. Repletio
illa istuc loci contingit vel in
inservibus vel in canitatisbus. Vis-
cera sunt aut hepatis aut lycy, aut
ambo simul, replenturq; a crasso
humore, pituita sc. aut melancholia.
Si vero a fero in lycu aut bilo in
hepati

Affectio hypochondriaca.

Hepato non sit por se, sed per acci-
dens, dum enim ob harum partium
obstructionem humoros restagnant,
neq; bene expurgari possunt. Cau-
tas in sinistro hypochondrio valde
conspicua in Anatoma est, sita
inter ventriculum, lumen, dia-
phragma et omentum, in dextro
non ita conspicua. Ego tamen cir-
cidorim esse quod agri nonnum-
quam conqueruntur de grauitate
aut tensione paulo infra hepar,
cum cavitatem dixerim esse in
dextro hypochondrio intra hepar, re-
uenit dextrum et coloy.

Cavitas he autem saltus sinistra
(ut quibusdam placet) a natura
ibi factae sunt, non tantum ut ex-
crements recipiant, sed etiam ut
inscera sibi unicum cederent possint
dum mouentur.

propter.

propter hanc uiscerum repletionem,
repletur etiam abdomen et intes-
tina: Verum hoc prioris mali tan-
tum uidetur esse symptoma: re-
platio enim illa intestinorum et
abdominis fit a flatu, cupus cau-
sa infra dicitur.

Vidimus que pacto gravitas et
tenuis oritur: noster ut inquirar-
mus in hoc affectu melancholia
causam que est obstructio lumen
aut hepatis; ab hac enim obstruc-
tione impeditur bona sanguinis
fermentatio, unde crassior manet;
a qua cum spiritus animales
impuri generentur, accedit molan-
helia.

Auditos animi oritur dum crassa
illa materia ad cor uenit, que
quando habet acrimoniam pulsus

oritur

Affectio hypochondr.

oritur color et contractus
 appetitus aut fuis et prostratus
 si non de causis oruntur gradu
 tantum differentibus: ductus enim
 oritur a lumen obstructione aut
 arteria splenica: Tum e. humor
 in ventriculum magis regurgitat
 eo quod lumen non admittat unde
 fames magna: Si uero obstrukcio
 illa maior sit isti non tantum
 arteriam splenicam sed etiam gas-
 titam angustet, prostratus oritur
 appetitus quia spiritus acidus ad
 ventriculum non fecitur: Quod uero
 prostratus appetitus ab estinuendi
 obstructione fiat apparebit ex ap-
 petitus reditu ex assumptione acidis.
 Ex his etiam confidere licet mori-
 bum multo majorum esse si pro-

stomach

prosternatur appetitus quam si au-
geatur, quia obstructio multo ma-
ior et perior inde et difficulter cu-
ratur.

Salivatio etiam contingit ab
obstructione utrum non plenaria
qua cum crassa non excent, tenui
facile elabitur, vel etiam quia ob-
nentaculi debilitatem serum non
bono cum chyle fermentatur
unde facile rursus soterritur per
consuetas partium vias, ut emulgen-
tes superiores unde saliva, vel in-
feriores unde urina copiosa.

Flatus oriuntur a calore nimbo
qui dum humores in celo aliisq; in-
testinis existentes dissolunt attenu-
atq; flatus producit, Calor autem
hic major solito oritur ab humorū

majori

matori motu, motus deniq; a regularitate ob obstructa viscera:
inde etiam ut plurimum, alio circa
has partes inflammationes.

Motus. Egri primo tristitiam aliquam habent et parum molam-
cholici sunt, tum de animi auxi-
stati. Et humor conqueruntur:
Hunc grauitas et tensio oritur
præstissim quando comedunt. Tunc
appetitus innius, tum salutatio,
postea prostratus appetitus.

Si in hepato fuerit melancholia
languor non est tam magna,
nec appetitus adeo intensus, sed
corpus magis perfunditur flaccidus
et multo levior est affectio.

Motus ipsius est longus, et unum
duo, aut tres annos durare potest,

qui vero

qui vero per se operniuum hoc morbo
affliguntur non liberantur aut
curantur. Raro, crisi fore lysis.
Aliquando, tamen imperfecta ac-
cedit crisis.

Cure. si minus adest appetitus
abstinentia est ab apicentibus
qua accidere habent, nam post
illa assumpta prius se habent.
at hic nato. prostant Fulapia
apicentia ex alio ammoniaco
aut chalybe, quia in ventreculo
non facile ebulliunt. Si appetitus
prostratus, optime datur spiritus
sulphuris aut nitri, vel etiam pur-
gans alio aut chalybe utriolo-
to sed non inhamenter. Topica
quoque applicanda ut Emplastum
ex ammoniaco. Si his non cedat
nominata danda, ut mercurius iute
sed summa.

summa attensione ad grana quatuor
aut sex quo modia dosis. Eg^o non
nunquam dedi ad unguli septem gra-
na.

Sequitur atrophia. fit autem vel
quia cibus non generatur vel penitus
ad partem non distribuitur. Non ge-
neratur quando nomen est, quia
cibus perpetuo excurrent de vomitu
autem egimus. Non distribuitur
quando est obstructio venarum la-
ctearum; qua de causa excurrent
et per consequens non nutrit.

Caput 30.

De Hydropo.

Hydrops est humor adematofus
aut totius corporis aut tantum ab-
dominis aut plurimarum aliarum par-
tium ut pedis et capitis. Si in pedo
folum

solum non vocatur hydrops; sed si sic ~~Hydrops~~
nihil in aliis quibusdam partibus chan-
get.

Tumor hic cœdematosus pro materia
agnoscit serum, pituitam, fatus, sero
permixtos et sanguinem serosum.

In Anasarca maximum pituita abun-
dat, in Ascite maximum serum aut
sanguis serosus. In Tympanite fatus
cum sero. Sanguis serosus dicitur, non
tantum cum multum sero permixtum
est, sed etiam qui propter levitatem
extra uasa non concrevit.

Materia tumorum cœdematosum ge-
nitrans, vel ibi in parte generatur,
vel alibi generata eō uenit: In parti
in qua est raro generatur; conti-
git tamen ex contusionē, aut mordic-
uata Emplastiorum applicatione.
quibus opium iacet. Maa alibi ge-
nita illuc fertur diversimode: ac
primo

ac primo sanguis serofus gigantur
qui non concipit ob calorom cum
maxime fundentem, ut inde est in
ardentibus et colligantibus febribus.
Denuo pituita, serum, aut flatus ge-
nerantur vel uitio materiae vel uit-
io efficientis. Vitium est in ma-
teria, si minima aqua copia assumat-
tur ut in febribus ardentibus, tertiana,
vel minimo decoctionum usq; ut in luc-
uronica. Vitium efficientis; quando
non bene permiscetur aquositas cibi
et potus cum sanguine unde facili
negocio fecerintur; vel quando probre
permixta dissoluntur. Non bene per-
missetur ob debilitatem s. frigiditatem
ventriculi, hepatis, cordis, aut livers
sed potissimum ventriculi idq; in auar-
sarcia. Contra et bene permixta dis-
soluntur

dissoluitur, quando sulphur in ipso sanguine consumitur, quod contingit ob minimum calorem, unde sol sero perniciem non potest, vel etiam dissipatur quando minus paucia copia salis est in sanguine. Hoc autem appareret ex eo quod omnes facilissime hydropticæ fiant, et siccato omnes curantur ut in Zeelandia. Unde Chymici vocant Hydroponem sol dissolutum; quod tamen non primario sed secundario fit; nimurum quia sulphur consumptum est. Tertio deinde Hydroponis oritur, ictio excretionis, quod contingit vel obstructione, vel minima ratione apertione, vel eorum uasorum, ut arteriibus obstructis serum exire non potest, sed remanere debet in corpore, sic per oscula arteriarum in abdomen accedit.

Locus

Locus quem Spigelius notat ubi
hepar in omentum definit non
mihi obseruari potuit. Materia
autem per totum corpus fertur et
exedit ex oculis arteriarum; pre-
terea etiam humor peccans defluit per
intervallia muscularum et cutis, post-
quam illa ex arteriis exedit, et
sic tumor sensim a capite ad infer-
iores partes delabitur quod in au-
safco contingit.

Hydropicorum sanguis interdum bonus
est, nec serosus invenitur, quia serosa
mava uenis et arteriis exedit.

Motus. Ordinarii incipit tumor
exilis circa malleolum pedis, qui san-
sus incrementum a suras aspergat,
et non raro tumorem in inguine per-
fonsferunt; et cum de nocte cubant

undutz

undantur sibi fani, tractu temporis
nero ingraue fit malum, et si sit
ana farca, incepit in facie etiam
apparet tumor, et 3 aut 4 men-
sibus ad perfectionem uenit. ali-
quando autem est, si fiat ut sponte-
uel per alium uel per urinam con-
tingat excretio, et fani undantur
sibi fani; rociduum tamen patiu-
tur id q; saepius. Finit asthamati-
ci duplice de causa uel quia ab
domen magis oneratum alias par-
tes premit; uel quia aliquid pec-
cantis materia in abdomen effun-
ditur [datur etiam hydrops qui
est tantum in genu qui fit a
diuulsione et fieri a uenim huc
usq; obseruatus est]

prognos.

Piognosia. Morbus magnus est et difficulter curatur. Si autem ex potu fit, facile curatur et in initio non tamen plenè nam possit recedit. Nā stam uicem curatur sed rarius, & si recedit ut plurimum moriuntur patientes in gentem dolorum et respirandi difficultatem. In anasarcā agit plorūq. apoplexicus aut comatosus moritur.

Signa desperati hydroperis sunt, urina croca cum febricula continua.

Cura. Utendum purgatione ut Jalappa, gutta gomboia, sambucus. Tum roborandum ut dialaca, diacircuma, spicibus diametra et diarrhoeone abbatis. Et

tum iteranda purgatio; nam purgatione solvitur per vias
ducere non possumus quia non
sunt medicamenta aliquae mo-
menti. Nec sudores valent sed
inficatoria sunt bona, in femore
sc. sed non possunt aperta diu-
tenui. In tympano horifo-
hum vel aqua spadana utilia
sunt, quia sunt mediocreis temp-
ramenti.

Caput 31.

De dolore Colico.

Dolor intestinorum duplex:
vel crassorum, et dicitur colicus,
vel tenuum, et dicitur Hiacus.
Oritur autem dolor ex solutione
continui, ut ab humore pungente

Dolor Colicus.

zarii petante: Inveniuntur tamen
in intestinis calculi, frequenter
a re rodente ut uoribus, pituita
nitrea, acri et bilioso humore; fre-
quentissime a re diuersenti, que
haret uel in canitate uel intra
duas tunicas. Si intra tunicas
est uel tumor uel ecchymosis. Tu-
mor est uel phlegmone, ~~ecchymosis~~ uel
Erysipelas, rarissime scirrhos. Ecchy-
mosis est matrix biliosa.

In canitate sunt flatus uel fa-
ces distendentes. Haec causa sunt
generales; accedamus ad particula-
res. Primo Calculorum matrix
est nucleus intestinalium minium
Salsus qui a calore exiccatus
in Lapideam duritatem perficit.

Praterea

Dolor Colicus

præterea etiam mucus facile in piz-
tuitam nitream mutatur. Obser-
vatum cum non solum in pituitam
nitream sed in ipsum nitrum es-
mutatum.

*Generantur autem flatus a ma-
toria præcipue pituitosa a calo-
re rarfacta. Fæces distendunt
quando non excreuntur: non ex-
creuntur vel propter coalescentiam,
vel frequentissime ob constictio-
nem; quando ab una parte fæces
ab alia flatus distendunt: Dicim-
non exrent ob tumorē, vel quia
se multius intrant, postremo concur-
sione.*

*Causa peccans si a calculo non
facile cognoscitur.*

Quando à reßione aut uermibus

corum signa sunt .

Si a pituita nitrea sentiunt frigus,
prostratus corum appetitus , uiro
defecte; nulla excretio sive febre
parum aut nihil exit; huic uirio
maxime obnoxii sunt qui crapula
dedicti sunt . Nihil habet peculi-
arie sed semper in eodem statu
permanet . Si a bile aut humore
aci adest simul diarhea et hic
facillimus est dolor colicus . Qua-
do a phlegmone , erysipelate ,
ecthymosi , dolor semper eodem est
loco . Primum a solit hic fieri ri-
gor modo febricula .

Si a fæbris distendentibus , ma-
gnam percipiunt gravitatem que
sensim maior fit . Si a flotu ; agri
solent in initio emittere ructus

raro crepitus, quod tamen molius.
 postea dolor vagus fit; qui si ue-
 hementis fit, etiam rigores orinantur,
 frequensq; ructus. Si vero dolor fit
 circa inabilitum in intestino temni-
 bus malum haaret, si vero circa
 renes et pubem magnus ibi est dolor,
 quod colon eo loci intorquatur.
 Euentus affectus non ita adeo pen-
 eulus, nisi sit ab obstructione intes-
 timorum aut humor quo lethalia
 sunt. Inter bona pituita uitiva
 possima est.

Cura. si ab inflammatione, clypeolate,
 aut oxyphosi urinam secamus, damus re-
 frigerantia &c. si a materia pungente,
 resistente, naliide purgandum, ut diagri-
 do, diaphenico, Falappa. Si a corpus sit
 debili purgamus mamma. Si materia sit
 preparanda sit refrigerantibus et excrentibus
 ut spodio, puluero Coralliorum, margaritar.

Alii profluum.

Caput 52.

De Alii proflumis.

*E*xcretio nimia est vel humoris utilis vel inutilis. Utilis, chyli et sanguinis. chyli dicitur cœliaca affection et Listeria; sanguinis dysenteria; inutilis diarrhoea dicitur.

Exit chylus quia uena lactea obstruunt et haec sola causa est cœliaca affectionis; sequentes vero Listeria; ut quando chylus est nimis crassus, ita ut uenae lacteas transire nequeat, quod contingit quanto pylorus est nimis laxus.

Connivitio nimis confestim fit idque ob nimam aciditatem hu-

moris

Alii profluvios

humoris acidi. 2. quando chylus
minis acris expulsionem stimulat.

Acris autem est uel ibi goutus
uel ob affluxum acrum humorum;
unde cholera. 3. quando uitium est
in intestinis quod duplex est, uel
quando minis sunt sensibilia, unde
statim transmittunt quod contingit
aliquando post diarrhoeam ob ab-
rasionem mucis, uel quando non
contrahuntur intestina. Cæliaca
affectio ualde rara, Lientrica
frequentius contingit.

Motus. prius ægi solutionem
habent leuem et bis die exercent,
postea ter aut quater: ad summi
plexos. Interea bene comedunt et
dormiunt; et quemadmodum incipit

ita

Diarrhaeæ

ita definiunt. Tempus durationis definiri facile non potest quia varium.

Prognosis. morbus magnus curatu difficulter presertim in debilibus : praececum etiam adfert hydroper.

Cura. Sicuterius vulgaris si Louis sit est conscientia rofarum cum eroco mortis. Sed potius dandum est opium in tanta quantitate ut non dicte dormiant; idq; per mensum faciendum.

Caput. 33.

De diarrhaeâ.

Diarrhaeâ est excretio humoris excrementitii, non sanguinis : quod autem aliquando sanguinea fœces videantur, est quod ægri ha-

morboi dibus

hæmorrhoidibus simul laborent, ut
 sic sanguis in recto intestino pri-
 us fecibus aggrediatur. Quod vero
 sanguis ueniat ex hæmorrhoidib,
 hinc animaduertitur quod sanguis
 etiam ante excretionem exeat, it
 quia sanguis fecibus non permisce-
 tur. Vel humores illi excremen-
 titii sunt omnis generis uel serum
 sanguineum et tum dicitur hepatico
 diarrhoea: uel feces tantum
 et tum fæcalis dicitur. Exeruntur
 etiam pituita, bilis, melancholia.
 Humores illi uel in ventriculo
 uel in intestinis generantur, uel
 aliunde eo ueniunt. His generantur
 ob ualde prauam coctionem, uel
 quando uermes sunt in intestinis;
 alibi

Diarrhoea.

alibi generantur et aliunde accidunt
profectim ex genere uenoso: nec
eradicatum ex cerebro tantum mat-
ruam profluere ut inde diarrhoea
possit sequi.

Motus. prius die aliquoties exer-
cunt, postea frequentius, ino nicias
uno die; que exercitio exacerbatur
vel quando si mouent vel quan-
tum. In seculum sumunt, aut carnem reca-
tem: tandem definet in Tuncino. qua-
lis sit humor uidetur ex extreme
tis.

Prognosis. diarrhoea non ita adeo
periculosa est, nisi definet in dys-
enteriam.

Cura. purgandum et hababar ad
3*ij*. vel *ij.ij.s.* tum si humores fer-
mentant uena letatim tum refriger-

andum

refugrandum. tum sterum purgandum non acribus medicamentis. Tum adstringendum eroco ♂, sprodio, detecto foliorum querens.

Caput 34.

De dysenteria

Dysenteria est excretio alii cum febri, toruibus, et sanguine.

Causa. Sanguis excretur quia uas aliquis apertio facta est ex ulcere; unde et tormenta, et febris oritur. Viscus hoc fit uel uitio humoris, uel uitio partis. Utio humoris quando innis est acer. 2. quando innis est lentus, si interfractar plies intestinorum. In parte est uitium, quia abrasa innivit intestina et debilita.

Dysenteria

(224)

debilia, ita ut facile lassantur. 2.
propter vermes, aut calculos qui ibi
dissessionem faciunt. 3. ob inflammationem
aut intestinorum Erysipelas, quibus
disruptis dysenteria oritur; que quoq;
causa frequentissima.

Motus. 1. incipit febris cum dolore
intestinorum et rigore indiggit, tunc
aggravantur praesertim a noctu ita
ut quater exercentur.

Excrementsa hoc ordine excernuntur:
1. mucus intestinorum abrasus; abraditur
a. ab humore acer, vel quia quasi
fermentatur, et concresat chylus, et
sanguis quo talcum materialm præbent;
et hic est primus gradus. 2. cum ra-
menta intestinorum excernuntur. 3. cu-
caruncula.

Prognosis. magnum malum est et
difficil-

Dysenteria.

difficile curatu quando uero malignas abest durat 24 septimanas, nisi a febre aliisq; curatur eger.

Si dysenteria est in crassioribus intestinis curatur clyster et lactum galorum dulcium.

Primo purgandum et habarbaro postea statim astringendum conserva rosarii croco martis opio etc. Si tormenta superueniant umbilico omni impouendu.

Tarda alii defectio est quae feces et cibi reliqua raro nec pro assumptionum ratione descendunt. Causa est vel defectus bilis vel exiccatio fecum a calore vel obstructio intestinalium quod frequentissimum.

Tenesmus est nichilens et manus egredi cupiditas.

Causa est pungens acciq; humor, qui non recto

qui non recta sed per anfractus,
in intestina in quadam dilatus
et inflexus ea exilicat et acimo-
nia rodit. Is autem est vel bils
flava vel altra vel pituita salsa.
haec et hoc materia ad intestinum
rectum idonea exalcerat.

Cura. Lauamus lach et postea im-
ponimus unguentum populeum. Argentis
niam dicant in clystero vel uno sum-
piente hanc affectionem sanare.

Caput 35

de lumbricis

Vermes generantur in omnibus corpo-
ris nostri partibus tam internis quam
externis, praecipue tamen in intermis.
Eorum genera varia sunt tam in figu-
ra quam colore. Considerantur tan-
tem apud Medicos fieri haec tria. Lau-

Lumbrici, vermes lati, et ascarides. Lumbrici
 Lumbrici sunt vermes rotundi et magni.
 lati sunt duorum generum; vel lati
 aequaliter instar fascia, vel per varias
 partes inter se concreta ut semina cui-
 curbita; qui tamen singuli sunt vermes
 sibi mutuo adhaesentes, atque hi pri-
 oribus sunt frequentiores. Ascarides
 sunt parvi, rotundi; quales in capo
 generantur.

metem. maa H. orum materia est humor ali-
 mentarius vel excrementarius. ali-
 mentarius ut chylus, si paucus sit
 impotior, unde et in ipso ventriculo
 generantur; vel sanguis ut in tumor-
 ibus phlegmonosis, unde est. Excre-
 mentarius et quadam levior ut
 pietuta que quidem causa est fro-
 fecis alium quotissima. 2. alii feces ut in
 Biles facibus bubulis observari licet. 3.
 biliosa materia sed rarus: obser-
 vamus

obseruamus tam non in caribus uer-
mes undique siles circumdatos.
Quomodo autem ex humoribus
uermes generentur, dictu satis
difficilis est. Inter uarias opinio-
nes probabilior uidetur haec; quod
in ipsa materia scirri, aliquod
uernum latrat, quod a calore
in actum deductum uerme pre-
ducat. Propter has causas addi-
quod ueruus uermem generet ut
obseruat Hortulanus.

Notus. In initio parvo adest fe-
bricula, priuunt naros. Et infan-
tes qui his maxime corripuntur,
uel ualde sunt gulosi vel prostra-
to appetitu et insomnis infistan-
tur: postea de dolore uentris ac
rosione incipiunt conqueri, quod de
Lumbricis

Lumbrici maxime intelligendum,
 unde dolor fit ventre, postea
 ad ventriculum repunt, reddunt,
 et appetitum magnum excitant.
 Quando materia sursum urget, exi-
 tatur tussicula, et dolor aliquando
 ut pleuritidum, ab aceru materia
 partes thoracis pungente. ad na-
 res si difficitur ex pruriunt, oculi
 scintillant, facies aliquando
 rubet, aliquando pallet. Insomnia
 turbulentia et motus tumultuosi pre-
 sentia in febre. Hoc symptomata
 si persisterent, febrem quasi pesti-
 lentiam producunt. Dissimilat excre-
 tione. Fascia corpus sanguidum
 et faecileum reddunt et aliis
 plorung; ad stricker est. In ofca-
 ribus pruriens adest in ano.

Lumbrici

Suspirii

Lumbrici

a fasciis difficultissimi morbus curatur.

Cura Longorum. I. purgandum
deinde danda qua uenies eruant ut
pulueres sautorici, hydromel, uinum
hispanicum, mercurius dulcis. No-
cant expurgantq; simul aloë et
cocythi. Latii expurgantur sp.
cubus diacanthum, et diaturbiti
si singulis septim annis bis iij^o purgi-
mus. Ascarides curantur si spongia
lacte imbuta vel mollo (quod mo-
lins) supponatur in intestino recto si.
ano: vel si fiat suppositorium ex
cassia; nam ei adhaerent, et sic ex-
purgantur.

Caput 36.

De haemorrhoidibus.

Haemorrhoides nihil aliud sunt quam
varices

varices uenarum am: varix autem
est uena aperta seu potius immo-
dice dilatata. Dilatatur autem
uena uel quia sanguis preter modum
crassus est, uel ob vim illatam uo-
ris, que fit ex suppositiis et chyli-
bus frequenter adhibitis.

A sanguine crasso contingit varix
in anis, quia sanguis ibi dispersus
non bene circulari potest unde a
novo affluente sanguine propellitur
et sic venam dilatat. Quod autem
hoc in aliis partibus ita frequenter
non contingat, causa est quia in
no hemorroidales omnium uenar-
rum paucissimas habent anastomosis.
unde longo ductu uofici debet auto-
quam possit circulari.

At in illatâ, ut a sphincter an
nervoso sit, unde humoris illuc
quasi trahuntur.

Nota. Inutiliter speramus uenâ
hemorrhoidales ut per eas molan-
cholia evanescatur, quia per eas molan-
cholicus humor non extirpatur. nā
quamvis primò molancholicus aliquis
exit tamen statim bonus arteriosus
tantum sequitur; at proinde uil-
magis proficit ac si alia uena se-
cetur. adde quod uena haemorrhoidalis
difficiliter claudatur.

Hemorrhoidales sunt vel interne
vel externe: Internae sunt in ani
capacitate; ubi cum ab humoris
affluente inflammatio atq[ue] ita
ulcus fit, festuca eritur.

Motus. I. in ansa periretis, tum
dolor et inflammatio fit. Si uena
magna

magna dilatatur, oritur fucus.

et maxima.

Euentus. Periculum non habet nisi quando minimum aperiuntur et sic plus effluit; unde aliquando hydrops supervenit.

Mimis parum fluisse haemorrhoides non possunt.

Cura: repellere oportet refrigerantibus et astrigentibus ut iuguento populeo cum alumino mixto.

Si sanguis abundat in corpore, venefactio imporanda. Si ab hunc morbo malum follico, purgatio perficit. Non autem suht haemorrhoides aperienda.

Caput 37

de Nephritide.

Calculi in omnibus corporis nostrum partibus

partibus generari possunt, prae-
pno tamoni in renibus et nefis.
Causa generantur autem vel
vitio materiae vel effluentis.
materia disposita dicitur uulgò
crassa et lenta quod aerum
si modo sano sensu accipiatur
se. si per materiam lentam
et crassam intelligatur mate-
ria salsa qua oliquid terrenū
admixtum habet: Lentor e.
Sic salē non est; sal enim
componit. Materia talis uel
generatur in corpore uel ex-
tra corpori effunditur. Extra
effunditur ut in ostreis. et mi-
tilis: Frequentissime autem
generatur ex cibo qui in cor-
poris

Corpori ita dispositus est. Generatur ex cibo quando minimum funditur et deluitur sal ita ut per uenae lacteas transeat, alias per alium excrevitur. Disoluta ita sal obicit calorem et humiditatem ventriculi. 2. quando materia salsa aquæ et terra permixta, minus exiccatur a calidore cordi, reni, hepatis. Materia autem hæc in calculum excrevit non exicatione sola, sed ui salis qui in se continet vim condensandi et conglutinandi: ut uidetur est in ostreorum testis et calcariorum ex testis paratur. Causa adiuvans est calor et angustia renum et ureterum; quia sal et aqua

et aqua continuo debent trans-
colari.

Simili ratione calculus in ue-
sica generatur qui vel primo per
emissionem generari incipit; cum
sero expusso aliquid in vesica
retinetur quod paulatim concipi-
et; vel secundario quando lapil-
lus ex renibus in vesicam defeu-
dit, et postea affluxu materiae
accrescit.

Motus. I. in calculo renum,
aliquem dolorem sentient in
latere et difficultatem in mi-
ctione; postea haec sequuntur
symptomata: dolor fixus, no-
nitus qui ex commissione mem-
brorum et rerum nempe peritonaei
cum ventriculo fit; assumptio
tamen cibo cessat, deinde tensio
in membro.

membro nūcli, stupor in crure et
dolor intolerabilis, præsertim
quando calculus ad pessimum
venit, et ubi ureter intrat
vesicam, cum pedes fugient, hæc
symptoma facile oriuntur in
calculosis.

Symptoma autem prīus sunt
grauora, postea nūtiora, quia
partes sensim dilatantur, adeo ut
calculi pisi magnitudine possint
exerci sive magno dolore.

In calculo vesice et quasi strā-
guriam sentiunt, postea dolor
exacerbatur, qui post mictionem
est maximus; ratio hujus est,
quia in excretione infixa con-
structa collidit ad calculi partes.

In urinis ramenta conspicui-
tur et senti-

et lento adest, adeo ut humor
ad tres cubitos se se extendens
cohaerere possit. Calculi in fun-
do matulae aliquando inveniuntur
qui tamen ex corpore excisi non
sunt, sed inibi generati. Ut au-
tem scias an ex corpore vener-
eum sint per Pintorum inveniendū.
Symptomata in calculo uisice
aliquando cessant, cum calculi
uisice membrana accrescit.

Euentus. Qui Nephritidis labo-
rant, dolore extinguntur: qui
visice calculo vel dolore vel con-
vulsu motu.

Cura Nephritidis. semel et
iterum in mense purgandunt; pos-
ter danda sunt que dissoluntur, ut
butyrum cum saccharo et succe-
ctii

erit: tum postea danda sunt di-
uretica, sed non minus saepè, ut
sunt oculi caueri, semen nym-
phae, sal fabarum, sacrificia-
gia, terebinthinae 33 vel 31.

tu paroxysmo purgandus est al-
ius: si haec non succedant, uite
sunt amplianda ut petroselinio,
cherfolio, apio, Emplastrum
cucurbitinum cum uite appo-
nendum est parti pudenda. Si le-
niendum sit fiat oleo amygdalino
dulci cum Juniperi qui
destrahunt.

+ magisterio hanc.
rotulati. ocalor.
Cenosi Lap. Ind.
Egentia Cristall.
Lap. nephrities
aq. Vitæ Juniperi
etc.

+ Inniuinitur autem calculus, spi-
ritu salis, nitri, semine dauci:
cortices sambuci applicandi sunt
pubi:

Lemines

leminus symptomata oleo amygdalorum dulcium, mercurio: vel granae aenacum intro per penum mittitur. Decoctum malum interius exhibetur. Si illa non suauant, seessione extrahitur; quod bene Lithotomi faciunt. Sed unum est monendum quod Lapidem non fortiter promant ad anteriores, quia ex illa pressura ut plurimum insequitur inflamatio. Vbi extractus est calculus, fluxus est sistendus ex decoctione seminum quatuor frigidorum matorum.

Diuretica non sunt danda, quia nimis effluxus faciet ut ita postea faciliter curari non possit.

s. autem

Si autem post curam maneat
stibatio, mercurius precipitatus
impinguatur, quo iterum aperitur,
et caro mollior redditur, et tum
iterum uiuitur, et sic curatur.

Caput 3°.

de gonorrhœa.

Gonorrhœa est involuntarium
seminis effluvium tam in viris
quam in mulieribus, saepius tan-
men in mulieribus.

Semen effluit vel uitio seminis,
vel uitio partis. Ut in seminis,
quando nimis est copiosum. Ni-
mis copiosum fit ex uictu deli-
cato, aut quando non exercitatur,
quam in ipsa etate copiose
generatur.

2. quando nimis est acris, qua
acrimonia vel est in excessu
qualitatum, vel in virulentia.
Quando est ab excessu quali-
tatum, vel calidius, vel acris,
vel salsius existit; cum orbit
eju nimio piponis, salis, siuapie,
nimio uino, incubatione in dorso,
equitatione. 3. Quando semen
nimis est aquosum quod contine
ob debilitatas partes genitricis.
Debilitantur autem a frigore,
nimia uenere, proscriptim quando
quis est ebrius. Virulentum se-
men est ex suo uenero, et
tum uocatur gonorrhœa virulenta.
Vitio partium, quando nimis sunt
aperta, nimis aperte sunt quando
mentis in

Gonorrhœa

in urothram vires sunt aperte pa-
tuli vel exultorati, magis patet
a copia seminis partes distenden-
tes. 2. a gonorrhœa uirilenta
a qua quoque sit exultatio in
illis partibus. Has omnes causas
promovet libido, somnium aut fina-
gatio ueneria.

An febris sit uirulentum nide
cognoscatur quod uidetur afflictor
vel uiri vel flavo colore, et
major etiam adest ardor. Luidam
non addunt testiginem, que quidem
est sed non tanta. An sit ex
copia aut ex ardore cognoscimus
ex ardore lumborum et partium
genitalium. An ex meatus
apertione, an aquositate, ex pro-
gressis licet iudicari.

post

Post primam septimanam solet
stillare, si sit a gonorrhœa viru-
lenta, ac facile exalcerat incau-
cunarium. Sua sponte aliquando
desinit, sed minima occasione redit,
ut quando libunt uinum. In ar-
dore, aut copia feminis tentio
primum ortur, et hoc uitium
longo tempore sepe durat, ut ad
duodecim vel viginti annos sepe
durat. Et in hoc malo proscriptus
ab imaginatione effluit semen;
quando a partu in debilitate perfe-
tuo stillat, et hoc difficulter cura-
tur. E ventre. Malum est pi-
riculosum praesertim si creatur a
debilitate. Mulieris qua laborant
hoc malo, primo sunt melancho-
licæ, et magno capitis dolori sunt
obnoxiae. Viri primo emaciantur

... tum mil.

tum melancholici, postea hydrope-
ci sunt.

Cura. In gonorrhœa virulenta
nihil est commodius cassia et
terebinthina, vel cassia sola cu-
m eis seminibus. Si ob seminis
copious, dieta et uenefactione et
præcaudum. Potus corum sit
serum lactis, quod ualde conmo-
duit. Si propter lumborum ca-
lorem, inunctionibus frigidis est
utendum, aut plumbi lamina alli-
ganda. Si a decubitu supino,
in lateri dormiendum. Ut auto-
cubitione in lateri affixant,
pila dorso annexatur, vel chiam
descubunt in corio quod refuge-
rat lumbos.

Caput 39.

De I Schuria.

Ishuria est excretio urinae abo-
lita. Contingit hoc vel quia uri-
na ad uiscera non uenit, vel quia
ubi uenit, non excretur. Non
uenit quia excretur alio, ut se-
pe in hydrope contingit. 2. Do-
cenes sunt a calculo obstructi,
vel a putida, sanguine, puri, et
sordibus. Dico sordibus; quia haec
causa raro sola obstruunt, sed
aliquid quasi lumen illis perni-
scetur. Obstructio autem illa
frequentior est in uretris. Ubi
urina uenit ad uiscera, non
excretur, si per umbilicum exer-
natur. 2. quando ipsa uisca est
debilior; est autem talis; quando
in ipsam non influunt spiritus
ita ut quasi uisca paroxysmori-
atur. 3. Quod habet Galenus quando
_{uisca}

quando uisca est stupida et non
sensit. &c. Si convulsione labor-
ret coenæ uisca, aut obstrua-
tur a calculo, puer, pituita. 5.
quando in ipso cruce caruncula
succedit, aut in meatus urinario,
ut contingat in uirulenta gonor-
rhœa. Hæ causæ si sunt minoris,
imminutam uiuæ excretionem pro-
ducunt.

Motus. Si ex Hydrope, pide-
tentim urina excretio immittitur;
aliquando tamen et multum exer-
cunt, quando crassior fit, nec se-
cum transfrandi potest in habitum
corporis. Vel quando partes molles
tiam a sero sentientes uiuæ ma-
teriam in uasa libera propollunt,
ex quibus ad tenes pollitus. a

sordibus

a sordibus aut paralysi subito fit,
a caruncula, sensim.

In mulieribus contingit aliquando
urithram compressam esse ab uni-
verso utero: deinceps dorso in cum-
bant, statim urina magna copia
profluit.

Euentus Ischurie. A quacunque
causa, grande malum est, non
quod ad unum dico extenditur.
Quando per friduum duravit, nou-
mat pericolo, facile enim in
febris incidunt ob sal dissolutum
a copia humoris serosi, unde fer-
moriuntur. Si in vesica sit, ea
nudore extenditur; adeo ut quando
contingit, vesica se constringere non
possit ob nimiam fibrarum disten-
sionem, et tunc moriuntur. Fumi-
nata exercitio tantum periculi
non habet.

Cura.

Cura. Si a calculo ~~infixa~~
 renium, diuretica præstant. Si
 a calculo infixa, retrudimus
 ipsum calamo avenacio quod mol-
 le est et tamen resistit; vel
 immittitur catheter, sed gramine
 præstat. Catheter autem summa-
 cum circumspunctione adhiberi debet;
 nam cum ad infixa muscleum uent,
 ulterius non procedet; quarto digito
 in annum immisso debet attolliri (ma-
 nifeste enim sentitur) et iusterius
 in infixa intendi. Quando uel
 pus, uel sanguis, uel putrida infixa
 ceruicem obstruit, possimus eadem
 materia detinere gramine uel
 catheteri, sed ulterius in infixa
 immittendus, quia humor petens
 alias foramina est obstruit: si
 autem hoc facere nolimus, materia
 fundimus

dysuria et
stranguria.

(250)

131

fundiuntur foliis sambuci aliisque
quando propter concretulam in
urethra, excedamus & gypstato
cum circa caudola.

Caput 40.

De dysuria & stranguria.

Dysuria est excretio urinae de-
pravata; hoc est cum dolore; si
autem urina parum et guttatum
excretatur, stranguria est.

Hoc enim affectum sunt saepe in-
ter se causa mixtae.

Excretitur autem urina, uel quia
est acerius, uel quia pars nimis
est sensibilis. acerius est, cum sali-
cior est; talis autem est ex potu
multiplici unde dissoluitur hum-

oribus.

inclusa sal, quod etiam in circuns- ~~stranguria.~~
tria recenti contingit, quia sal non
tam bene permixtum est quam
in veteri: uel aceror sit quando
multa bilis ei permisetur. 5. a
cantharidibus. 4. Si illi permis-
eruntur calculi et arcuulae. Pars
minus est sensiles quando est exco-
riata ab acuminis, gonorrhœa
uel calculo.

Signa sunt manifesta. Si a sali-
matori est ardor: si a calculis
et arcuulis, id in matula uideat
est. Dysuria magnum malum est
est nisi ratione causa.

Cura. Si ab acerori urino, pro-
punctis decoctum malum. Si a
urino acerori aut circunfria recenti,

(252)

menstruorum suspicio

nuces moschatae aut lac ming-
dalarum præstat. Si ab excori-
atione leui, oleosa iniicienda
in urethram ut oleum olua-
rum. Si a gonorrhœa aut
alio excoriatione, crenor lactis
in urethram injiciatur, tuncq;
stidem ad hoc feminis refectione.

Caput 7.

De Uteri affectibus et de Suppressione mensium.

mensium. Suppressione menstruorum est quando
Monstruorum non fluunt ex qua de-
greco profus se habent. Non flu-
unt autem dupliciter vel proler-
uel secundum naturam. Secun-
dum naturam non fluunt, qd^o
Quando tante

tanta copia non generantur. menstruar.
 praeter naturam autem fit, vel ^{suppresso}
 uitio menstruum, vel uitio par-
 tis, vel uitio viarum. I. Vitio
 menstruum fit ratione quan-
 titatis quando sanguis est nimis
 paucus, quod faciunt omnia ea
 quo sanguinem immittunt, ut
 nimis purgatio, veneficio nimis
 haemorrhagia vel exercitatio corpo-
 ris. Vitio menstruum rati-
 one qualitatis, quando sanguis est
 nimis crassus ut in cruditate
 et initio leucophlegmatis.
 Vitio partis fit quando cor
 non pellet potenter, quod fit qd
 debilis est. 3. Vitio viarum
 quando via angustatur quod fit

principie

menstruor.
suppressio.

(254)

133

principie ob fugas externum, ex
melancholia et tristitia, ab ob-
structione, constructione, compres-
sione a tumor, etiam aliquando
ob coaloſcontrari.

Motus. primo pars vis uenient
postea tardius, postea ualde parum
aut non emittuntur. prosterintur
appetitus, dolent lumbis, melancho-
lica sunt, doloreibus ventis torri-
piuntur, tum febriculæ, domum
cachexia. Si tendat ad mortem
hydropes hoc sit aut tabes ad fa-
laciem, uel evanescit per os, uel
medicamentis immunitur donec flue-
re incipiatur. motus substantia est
sepi, sed pricipue diuturnus.

Cura. Si deficitur quantitate, tum
nihil est faciendum si sanæ sunt.
Si qualitate

nimis Fluxus
menstruor.

si qualitate poterit datus attenu-
antia et incidentia, ut sunt arte-
misia, rubia fructorum et salvia.
Si contingat utio monentis, ea
datus que cordi dant pulsus, quod
fit circa aptum tempus, herba
vel uino cum eroto. Si uitium sit
in uisi, datus aperientia ut sual-
cium uitioli, sulphuris, artemisia,
chamomili, sabice, rubiam fruc-
torum. Extrins applicantur que
fusionem humoris adjuvant, ut apium
panctaria, salvia, abrotanum que
adjuvant fusionem. Si iuxta est,
fumus ex mastiffr. vel pessaria.

Caput 42.

De nimis menstruorum

Fluxu

Coofa

Causa autem est vel in mobili,
vel in mouente, vel in ijis. In
mobili, si quantitate piccat, ita
ut nimis magna copia fluat: Si
Ratione qualitatis ob temeritatem
nimiam ut in febribus ardentibus,
ex nimio uini usq; vel aromatiuum
est inhibendum aut sistendum.
Temperie autem oriri potest vel
ex nimio calore hepatis, cordis,
liveris etc. In mouente est uiti-
um, si cor nimis mondat ut in fe-
bribus. In ijis uictum est, quando
uix sunt nimis apertæ, quod fit qd
rotonta faciunt menstrua et rursum
fluant magna copia. Dilatantur
vix ut etiam post abortum vel
partum difficulterem. Contingit etiam

alij

Nimius Fluxus
 aliquid sensum parum extellari; menstruor.
 quod sit quando nas parum est apertus
 fum. Ut aliquando subitus est effluxus
 et urinam, quo sit qd' nas
 urinamenter et multum apertum est
 qui fluxus tam non dosint qd' urinam
 in Lipothymiam, quia cor non po-
 test amplius tollere; si tunc cor
 deficit, iterum fit fluxus.

Motus. Si ad salutem; consternat
 sed non subito. Ad mortem subito
 fluit et sic extinguitur. Ego et
 Observavi pullam ex mino fluxu
 duodecim horis mortuam. Quando
 stillat, parum est priculi: qd' ur-
 inamenter fluit, multum subest po-
 ricali.

Cura. Si a copia sanguinis, nr-
 hil est fatendum. Si ex temitate
 microscandus est sanguis ~~multo~~ perferri

ex sem.

ex scimibus & frigidis matribus,
corallis, belo armena, terra le-
nina. Quando a mino cordis pulsu-
m habet quaque farrendum. Si à dilata-
tione utiarum, constringendus est
sanguis opio integro ad grammum
unum duo vel tria. deinde suffici-
quum per interum immittitur per in-
fundibulum ex gallis, nucibus
cyprietti. Balnea hæc terrarum no-
profunt, nam ex mino uteri exic-
catione incident in Liphymam.

Caput 43.

De Fluore albo.

Fluor albus est quando humor
candidus, flamus vel viscidus con-
tinuo aut per internalla fluid
non tempore monstrorum.

Carca

Flor albus

Causa est vel cachexia vel semen
quod nihil est aliud quam gonorrhœa. Discernitur semen a cachexia,
quia crassius ut plurimum est.

Ex semine fit quando peccat vel
quantitate vel qualitate. Quantitate
peccat quando est nimis copia
collecta, quare uasa dilatantur, ut
contingit in ijs que sero nubant.
Qualitate peccat quando est nimis
frenuis et uasa sunt aperta, quod
etiam fit ob fruatum sementem.

Catarrhinia uenit vel ex utero, vel
ex toto corpore. Ex utero uenit
ob frigus uteri contractum interius
vel exterius vel ex passione. Vel
uenit ex toto corpore, et tunc habet
omnes hydroperic carnos.

Motus.

Fluor abortus

Motus. Et parum madosis sentiantur,
postea aliquo retardatur, tum magis
fluit, tum conqueruntur de dolore
casus lumborum et capitis. (Si illi
dolor non oratur ex nephritis; quod
ex urina faciliter constare potest)
Certum huius fluxus sigmoides est.
post fit humor fit flauus, tum in-
ridis et lentes instar lactis con-
creti. Ad salutem tendit atatu?
Ad mortem, tumor ventris; vel ex
nimio fluxu debilitantur. Tardè in-
cipit et definit. Malum est frequens.
Cura est difficilissima. Si ex semi-
nivis, quia dilatata sunt nec difficultate
curatur. Si ex catarrhynico,
prouidendum est toti corpori, ut in
cathexia et hydrope. Si ex utero
sufficiens ex Thoro et masticha.

Cap. 44 de abortu.

abortus

Abortus est exclusio foetus ante lo-
gistinum tempus.

Exoritur autem vel uitio cervicis
uteri, vel uitio foetus, vel uteri, vel
a nimis motu humoris, aut partic-
um corporis feminae.

Vitio cervicis fit quando nimis laxa
est et molles, ut in ijs que laborant
fluxu mulieris, vel qua sepe natant,
vel qua imprudente atrem admittunt.

Vitio foetus; quando uteru parvus
et foetus Magnus est. quando foetus
egrotat, tum enim ponderosus est utero,
vel quia Laborat magna copia san-
guinis, tum enim foetus obruitur, vel
quia deficit sanguis, tum non nutritur.

2. quando foetus nimis se mouet, quo-
dit, quando dolit et egrotat, vel
quando nimis est fluxus humorum
ex corpore in uterum, quod fit ex

abortus
~~~

Abortus

animi affectibus, ut ex ira, terrore.

In utero uitium est, quando fetus
est, vel nimis est sensibilis ut quando
laborant utero matricis. 2. Quando
uasa umbilicalia non bene adherent
cotyledonibus, vel etiam propter par-
nitatem uasorum umbilicalium, vel
 laxitatem cotyledonum.

In mouente uitium est, id mulier
si nimis mouet, quod fit vel cal-
entando, ab iectu vel rafsu que exia-
xit aut matrem corporis motum.

Motus. I. habent dolorem, et labo-
rant stranguria. discernitur autem
hic dolor a dolore nephriticus, qua
partes magis timent. postea con-
cedit mammilla, tum dolores fiunt
matrem in posterior parte et per os
facciam et coquondam: tandem agit
quedam

quodam excurrit: quo symptomata
 omnia simul, his, ferue definunt
 ac redent, postea itorum ortur
 dolor et sic foetus excluditur.

Abortus periculosior est quam partus.
 ad mortem definunt nimio fluxu, ad
 salutem, predilectionis.

Cura seu præcautio abortus consi-
 fit in sublatione causa. Quando abor-
 tus instat, mater et foetus reborandi
 ut aqua Camomomi et Saccharo pr-
 parum. Dolor Lumborum lenitur
 cum Euplastro ex Melilotto. Valde
 fumat ad foetus productionem Eu-
 plastrum ex Thoriace 3 iij. quod
 uentri superimponitur.

Caput 45

De Mola.

Conformatio vel obliteratur et di-

citur

dicitur sterilitas, vel immunitas,
et dicitur abortus, vel depravatus
et vocatur mola.

Mola est moles carnosa profecta
in utero copia venarum perfusa.
Dico pro fœtu quia habet secundi-
nas et via sa umbilicalia.

Causa proxima mola est inordinata
uniformum constitutio, propter quam
caro qua ex teruis generari debebat,
intervis generatur, et membrana
qua debebant intervallis generari, ge-
nerantur exterius.

Contingit Hoc vel feminis uitio,
vel sanguinis monstru.

Vitio feminis si nimis sit debili, unde
fundacula ex feminis facile compri-
muntur mola, quia feminis fibrae
coalescent.

Vitio sanguinis monstru quando
nimis copioso aut confortim affluit,
affluit.

Affluit uel ob copiam, uel ob animalia affectus.

Signa eadem ac ueri conceptus: in initio nisi quod reptio uermis uistar, mensis tertio aut hec domine septima, ut in foetu non animaduertitur.

postea gravior mola ad anteruora procumbit, quod et in foetu quidem accedit, sed tum motus foetus sentitur, domo doloris maiores in utero et Lumbis percipiuntur. Haec signa fallere possunt, sed certius si mens. proprio non exernantur.

N. mirum est quod in mulieribus hydropticis sentitur aliquod extrinsecum abdomine corpus brachij uistar quod fit ex opinione nostra, a membrana indurata et exsecata a salsi, uel aqua omentum distendit.

Euentus

Euentus. periculoso est malum
et mulieres magis in mola quam
in factu periclitantur.

Cura praeservatoria. Si aliquoties
mulier laborauerit mola; uxor &
maritus uti debent somnem augmenta-
bus, et femina sibi ab animi affe-
ctibus caueat quia potissima est
causa.

Cura nulla adhibenda nisi partus
tempus transcurrit: quia aliquando
signa mole adsumunt, cum tamen
est factus. Quare duodecimo mense
curatio primò instituenda est ipsi
qua parturi prouident, ut molas
uolumentur, detractione sabinæ,
borax, succinum, crocus. Si
haec non fuant, manu obstetricis
per partes abstracta.

de sterilitate

Caput 46.

Sterilitas.

De Sterilitate.

Sterilitas est conceipiendi ini-
potentia. sit autem. sit autem
uel seminis vel sanguinis menstrui
vel penis uitio.

Vitio seminis sit, quando vel int-
plum vel nullum est, vel non
venit ad uterum. Semen deest quod
non generatur, quod sit vel materiae
vel efficientis uitio. Semen ineptum
est si sit nimis crassum, vel aquo-
sum vel impurum. Quod vero
semen de sit, vel ineptum sit, ab
ipsius causis oritur sed magis
et nimis differentibus. Atque
hoc sit, vel uitio materiae vel
efficientis. Vitio materiae, si vel
deest

debet, ut post evacuationes, vel
prava est. Virtus in effervescere
est, si testis non bene elabora-
rant, vel partes concoctores non
bene preparant, ut venturulus
sopar, cor; vel ob frigus vel
calorem; quod admodum tamen
rarum est: quamvis male ser-
habentibus partibus concoctores
semen inoptum sit, vel deficit:
Semen tamen semine abundant,
quod mirum.

Testes etiam male elaborant
ob carum confricationem, et mala
conformatiōnēm.

Sterilitas etiam oritur qđo
semen est improportionatum;
hoc est cum semina non con-
veniunt in qualitatibus, vel

qđo

quando mas et foemina non si-
mul eodem tempore exerunt,
qua frequentissima est causa.

Non uenit semen ad uterum,
quando est paralysis membra
uirilis, uel semen depravatur
excoriatur, uel qd uteru non
benio recipit, ut quando aliqua
est angustia in orificio uteri.

In sanguine monstruo uitium
est, uel quando non est ob suppos-
sionem, uel qd nimis est aquo-
sus; ut contingit in fluxu mu-
sibri, uel nimis confertum ad
uterum fluit:

An utero uitium est quando ni-
mis est frigidus, raro nimis ca-
lidus aut seicus. Occlusio ute-
ri

interioris orificij sit ab excrobi-
oni mensicari, unde invertitur.

Signa: si a uterino sanguine
uploso, uidetur haec quando ex-
cretur impurior. Si a suffigidi-
tate uterina sentiuntur haec tunc
negat. Vaginae sunt ad venient.
C. uterini, &c praesertim consistit
in: ovariis & in arteria spirituosa;
percutiantur iuxta delicato, ut sunt
pistos eti. exuta galli, quae mate-
rebus suppeditant. Ad stimulatio-
nem infantur grano B Cauthau-
dum, pupillis nostris. Si in interio-
rum sunt uirga, baluca et suffumigia
adferuntur.

Cap. 41.

De difficulti partu.

Partus

Partus difficultas est molesta difficultas
 et tarda fœtus ab utero exclusio.
 Contingit hoc vel ratione mo-
 bilis, mouentis, vel uiarum.

Ratione mobilis fit quando fœtus
 habet amplos et extensos humeros,
 quod ex patre ita constituto ut
 plurimum contingere solet, vel qđo
 fœtus grandior est, vel male con-
 formatus, vel morduatur, ut primo
 cum pēdibus, aut duplicatus, aut
 alio modo proter naturam predit,
 aut cum fœtus nubecillas aut
 mortuus est, vel quando plures
 fœtus simul excent, tandem cum
 uasa arteria ad uterum hærent, quod
 accidit cum grandes ualde solidan-
 tibus usq; sunt ut olio - - -

Ratione uiarum, cum orificia

partus
difficultas

(272)

142

uteri angustiora sunt, quod fit
a timore aut schirro, a calculo
in nefis, a Duro Stercori in re-
cto intestino, vel cum secundinae
sunt minus crassae, ut fetus eas
perturpare non possit.
Euentus malum magnum est, et
matres faciliter moriuntur etiam
post partum, quia cum minus debi-
les factae sunt, fluxum lochiorum
non ~~ferunt~~ ferunt, et sic moriun-
tur, cum omnia se se bene habi-
re videntur.

Cura si ab angustia utiarum,
aperientibus utendum, quod optimo
in hoc casu praestat fomentum
ex apio, chrysopilio, meliloto. Fer-
ces ex uno educenda aut obste-
tricis titillatione manu facta, aut

celo fuci
cini foli
essime
primum
partus

Lev

leni suppositorio. Vina etiam ex-
eratur. Ubi hoc factum; si ma-
ter debilis sit, corroboranda uino
hisspanico, maluatico, aut aqua
cynamomi. Deinde ad ostium utriusque
danda borax, crocus, folia Lauri
aut cornuta aut umbilico appli-
cata. Si vero his remedii factus
non pridet, obstetrix experita
manum utero immittere debet, et
factum quantum potest, cum mi-
nimo doloris extrahere.

Contingit etiam saepè adesse fe-
bris culans, quæ suis contrarijs cu-
randa, nisi ingens ad sit periculum
a debilitate, deque corroboranti-
bus ex uino, Juscule aromatico
etc. primo utendum etiam si calda sint.

cap. qd.

arthritis

Caput 4°

De arthritis.

Arthritis. Arthritis est dolor articulorum
qui per interwalla recurrere aptus
natus est. ~~et per~~

Subiectum doloris quod affectur
in articulo, iste tendo, non ligamen-
tum; sed membrana et praeci-
pus periostium.

Dolor affectat has partes, quia
humor aeris certi generis est seru-
falsum et quod maximum accidit.
Humor hic ad partes uenit non
a capite, ut putat Fernelius,
quia Catarrhus e capite defen-
dens non potest in partibus interi-
oribus. Hunc affectum facit: quia
pruisquid.

articulorum
dolor

nullitans

accidit

arthritis

principiū eo uenit ad partes alias
allidit unde dispergitur ac prouide
quis uis perit sed uenit hic humor
ex uasis quam maxime tenuiorebus
et principiū arteriis: ita his hu-
mor exedit qui ē cordi pellitur.
Hic humor in uasis est proterna-
turalis qui ibi generatur, uel ma-
teria uel effluentis uito.

Vitio materia si quis admittat in
se tale serum falsum officidum,
ut et alimonta talia ut sunt, Ce-
rouisia acida, Vinum Rhenanum,
quod inde apparet qui a incipientibus
arthritide laborare post uim rhe-
nani haustum unum dolor subiungit.

Vitio Effuentis, quando sal et aci-
ditas maxime dissoluntur in sanguine
ut nimis

Vitio materia
falsa vel acidaVitio effuentis
salon et acerone
sanguinis dissol-
uentis

Arthritis.

ut nimis usi nonoris, uini, aromatum,
nimis studio et exercitio; quod
apparet in pastorebus et rusticis,
qui cum in Juuenili etate uochi-
monter laborant, et postea ditiones
facti, quieti sedent, hoc malo
corripuntur, qui a excrementa
qua transpirare debent, retinen-
tur.

ob ebullitione
sanguinis

Excrementa illa generantur plura
quam debent ob ebullitionem
sanguinis. Vixum est in uis, si
sunt apertiores, quod contingit
cum aliquoties aperta fuerit.

ob partium
affectione, debilitate.

Vixum est in partibus, cum sunt
debilos, quod fit ob uenoris et cas-
sia usum minimum, item si pedes mi-
nimum refrigerentur.

principia in articulis Quod autem circa articulos hic dolor
maximus.

arthritis

maxime horat, causa est, et
propter partium sensibilitatem, et
qui a uasa ibi sunt motor, magis
complurantur, et diu rancantur, ac
proinde sanguis ibi magis sistitur.
Intervallo ratio uidetur eadem qua
menstruorum.

Dixi serum cum aciditate, et
salsedine causam contentum esse,
qua magnus dolor adesse non po-
test nisi salsedo aut præcipue aci-
ditas adsit; nec matris illa acida
et salsa ad articulos peruenire po-
test nisi a sero dissolue; sed hoc
id esse indicant topi. Si sit Iphi-
as I. solit dolor oris circa os fa-
cium, aut spinam coxendicis aut
trochanterem interiorum extre-
morum. Dolor hic aliquo abit
aliquo uidit

aliquando redit: vero aut aut
unum ali tempore solent maximi
moueri ut et omnis arthritis, pos-
t haec accipiunt dolores intusissimos
et durant 3-4 mensos ubi se-
mel, iterum, tertio hoc redit
durat per totam uitam, quod exi-
un non possit ob partis densitatē
et profunditatem.

In podagra nigri primo impedi-
mentum sentunt in incessu, hoc
transit, post 3-4. aut 5 mensos
redit, et tunc forte dolor in hallu-
ce habent, sequente autem au-
tumno dolor nocturnus et in
cedro tunc nequunt: cum hoc
aliquoties habuerint, natus tunc
corripuntur, et in mitio 5 septuages-

Durat: si

Amicus quidam meus poda:
grā sapustule afflictus
Sanguisugam undam uel alte-
ram parti solenti protenus
applicat magne nunquam non
cum solamine

arthritis

si vero malum sit plenus, sex aut
septem. Vidi Ego met qui in mitio
in articulis lophos habuerint sive
doloris qui tandem postea ab maior-
em accidit resolutionem, maximo
doloris corripiabantur.

In moxi ipsius paroxysmi primo in-
hil in parte affecta videntur, postea
rubedo ortur, tum serotus tumor;
ubi tumor is factus est, incipit
desinere dolor et aliquo fibulae
superponitur, paroxysmus finitur,
ultimo pedes intumescunt hydro-
picorum more querum hoc sponte
deinde desinit.

Euentus. Arthritis est malum
curatu difficile: Non tamen soli
morari ante senectatem, insi-
asthma

asthma supernat.

arthritis

Ischias et cleis agro sunt intensissima mala inter arthritidos, ita ut dolor exasperet omnes dolores excepto calcui dolore.

Cura consistit in præcautione et morbi in paroxysmo curatione. In paroxysme si nihil adhibeamus, ægri postea molles uideant, si aliquid applicas, postea molles se habent. Si enim extrahant humorum eum resolunt, si repellunt, constringunt partes, unde humor datus retinetur, si tamen dolor minor est, debet sedari, quod fit uel uena sectione uel per fugacem; quia sanguinis ebullitionem prohibent; uel sudore quo materia discutitur. purgatores non

paroxysmos:

(282)

Lues uener.

paroxysmo augent. Extrinsecum
optimum est calofacere vel ad
fumum vel aqua calida in pa-
gentis parti applicatur. Optimum
est radix consolidae applicare
aut forma Cataplasmatis aut in-
guenti, quod primo extrahit, ul-
timo repellit. ad dolorum intensissi-
mum applicamus cataplasma ex
malva, althea et hyoscyamo.
Si dolor Ispadicus his non sedat,
neuritorum impendunt cumbas
quod dolorum sedat.

Caput 49

De Lue Venera.

Lues uenerea est morbus uenena-

venenatus, contagiosus sui generis,
 qui se prodit gonorrhœa, vel
 maculis vel pustulis, vel dolore
 capitis, ex impuro contrarium con-
 grossu. Dico morbus venenatus, quia
 polis alexipharmacis ut Theriaca
 curatur. pars affecta hic est vel
 totum corpus, vel aliqua pars.

Afficitur autem totum corpus vel
 aliqua pars ab humoribus non a
 spiritibus. Humores si generan-
 tur in nostro corpore propter
 contagium, vel ex impuro congre-
 sione vel ex salina, vel sudore,
 (quod humorum) contrarium.

Primo hoc malum contagium or-
 bum est ex Amboina; qui morbus
 illi est Endemicus et intus acies et

aqua

aque gratus; uerum illis locis non
ad eos facia est.

Motus primo solit fontis acrimonie
in exornanda vena; postea labo-
runt genitrix ea, aliquando tamen non,
sed hoc raro rarer est, postquam
ea aliquandiu laborauerint, (quia
multos sepius non admodum ducunt)
propter fluorē album) quo sepius
corripuntur malum ingrauefit,
et tum primo pustula præsistim
extra partes genitalis oriuntur, denuo
tuberculæ sive nodi hinc crusta,
qua in medio obscurè albent, in
marginē vero rubent, quibus apertis
molitus sibi habent: Tum dolor ca-
pitis uospero exacerbans et dolo-
res extremitatum brachiorum oriantur;
postea bulones etiam ad omni marginem

ridunt

magnitudinem, tandem lophi ad magnitudinem arteruli pollicis; ulti-
mo exalcorantur nares, et quod possimum, difficultissimum curatu est.

Lues Vener.

Fauces exalcorantur

Euentus. In emaciatis et debilibus malum est difficile curatu sape longo tempore durat: sape non ut in robustis, si ultra sex aut septem menses extundatur cura bona non est.

^{luidam} Cura. Purgantia et purgandi ad dunt mercurialia. Luidam sudores provocant, ut Thessalica, guaiaco, sassafras. Verum haec omnes cura aliquando surcent, sed certe non sunt. Melior quidem sed non fida cura est, squia facile reddit sudores in lecto pro lieve est in hili. Optima cura sit per mercurium, non per inguina ta aut emplastra exhibitum, aut

mitis

at
aut intus datum ad gr. 4 aut 5.
quod optimum facit mercurius praeci-
pitatus. Turbith mineralis.

Vlceræ et dolores dissipant curato
morbo, si vero crusta adfiant, mol-
uel oleum nitroli applicatur:
si nodi nolunt discedere, Emplas-
trum de rannis cum Mercurio duplii
applicandum.

C agut 50.

De Scorbuto s. scœ letyrbæ.

S.corbutum

Scorbutum uidetur esse morbus
qui describitur ab Hippocrate, Col-
lio Egineta sub magnis licetibus.

Vlceræ scorbuticorum et si non nisi pro-
priis remedii curantur, non tameni
sunt malignæ; quia ut vlceræ hy-
droperorum

Scorbutum

hydropterorum proprio remedio em-
plastico scilicet de mino, curantur.

Scorbuti subjectum est omnis ter-
pore nostri pars. Afficitur hi
humor existens in vasis majoribus, omnes corporis
in ~~ter~~ vasa his adhaerentibus

ut in Lino, Venera. Vitium humo-
ris in vasis majoribus est non com-
moda permixtio seu fermentatio
humorum; unde contingit ut par-
tes formos et crassa scorbutum mar-
uant. hoc contingit vel abun-
dantia humoris salvi et feco cras-
si, vel defectu humoris attenuan-
tis. Abundat autem crassus et
salvus, cum ultima virtus salvo,
crasso, et torostris ut Coronaria
crassa salitis carnis aut fume
curatis, aetate tali aut aqua vel
focundo quo adustio quedam in

partebatur

Subjectum
habet

Corporis
partes

affitas a vitioso
humore in majorib.
vasis existente
et virina vasa
afficiuntur

Vitium est crassi-
tis finali et
septentrum
a

Vita Crasso Salvo

Scorbutum.

(288)

partibus fit, qui ex parte fo-
bricula vel macrorum humorum alte-
nans qui deficit, est humor acridus,
deficit humoris
andi fermentantis
ob Lumen obstruit humor acridus deficit ob Lumen ob-
strum.

structum proscriptus; vicinassis; partes
undo appetit uitum maximum habent
in ventriculo et Lumen. In ventri-
culo quia fermentatio ibi bona o con-
tingit; undo et (uero) appetitu car-
ront: in initio tamen famoscent, sed
falsa fame, propter sal acer, postea
appetitum perdunt.

In initio pulsus
Langidus qui
sufum Langidior
erudit.
Sapor salsus in ore
Lassitudine singulariter
alborum timent et
reulerantur gingivae
de lassitudine et salsum saporum in
artibus. et habent: quaribz quoqz copia
sori est; secundum et expununt: pos-
tura

postea gingiva solent albire; u-
 rines sunt turbidæ, rubrae qua tarda
 deponunt sedimentum in fundo; ino-
 por 3 aliq[ue]d dies. Haec est quia
 quod tenue tantum est soro permis-
 tur unde non facile credet. Quare
 etiam si urina etiam ceteris sed mon-
 tum deponunt, molitoris coctionis est
 indicium. Ex his accipiunt apparet postea manula
lividæ apparet
 manula linda, quandoq[ue] rubra in facie
 pedes et alia corporis parte. Tum-
 pulent ures, stupore, terpore, tumi-
 tament furoris
 dangu accipiunt faciem et pedes, tan-et
pedes.
 dom caro fœdo ex gingivis succedit.
 Alterior dolor ingens circa umbilicum
 et maior sonor quam solit esse a
 retracto portentosus et nimis doloris.
 Eventus. Morbus est peritmax, et malum est
pertinacæ
 si sit in primo vel secundo gradu,
 ad 30 annos sepe agri laborant.

In ultime

ad salutem, voti
ad mortem carnis
ia aut hydro-
teminatur.

In ultimo gradu quando dolor in-
gens et excoecantia carnis magna-
facta est, fere morientur & aut 7
septembris. Si ad salutem, terminat
lysei aut per urinam aut per alii
excretionem, vel haemorrhagia, si ad
mortem, rachetica aut hydroptica sunt.

Curat^r bona
dieta
Causa item a
salti et aquosis
cibis item a Cibis
dyspeptis.

Cura proprius consistit in dieta
et caudant sibi a tali cibo &
prosperum salvo, non tamen minimum n-
tuntur oleibus ob aquositatem, ex-
cepto petroselinum, nasturtio, radibus
cichori. Vnum etiam sit ualde bo-
num et uetus parvus, impigrum off-
ad labores, utantur Cervisia clara
vel natura vel arcta quod fit si co-
heres tamariisi si infundantur per
uertonem quibus fecerit deponuntur. In
ipsa cura in situenda Louis uenose-
atio ad 3 p. vel 10. msi. ager sit
dubiles. postea preparandum est
corpus

Utransfusione item
preparabilis et

Corpus pro constitutione agri. Si
enim calidior, refrigerandum fulapis
et apozomatibus, in quibus indu-
tur antiscorbutica, ut cochlearia,
bekabunga, trifolium aquaticum,
actinella minima. Quorum duo
posteriora sunt optima, quia non
caldificant, et tamen sorum offe-
cius bonis est ut et cochlearia.

Bekabunga corrumpt ventriculum.

Tempore hysmalis, uti haec deficiunt,
usurpatim bacca juniperi. Medi-
camenta haec danda ut in succo qui
est migratus, vel in decocto seu la-
ctis seu ceruisie; Ut decoctum Ju-
niperi etiam bonum est. Si malu-
sit uale permax, ad trifolium
aquaticum ducentum, interea
utendum succo cytri uero qui in
pharmaco pulsis

Scorbutum.

(292)

pharmacopolis uix inuenitur, sed illa
 Nam purgantibus ex pomis Adami experimendus. Quando
 de Limonibus corpus ita præparatum est, purgari
 debemus Diatarrhano et parum adda-<sup>t pilulis
 chia tasteris
 ritis ducere
 huius</sup>
 tur confectionis hamoch nol absynter
 um etiam proponetur.

Sanguinis fluxus
 ex ore curatur
 exercatis roribus
 arie folijs

Symptoma quo scorbutum comitantur,
 curanda sunt; ac primum quidem san-
 guinis affluxus ex ore, si gingivæ
 attingantur, quod optime exercatis coch-
 learice folijs pulvinizatis paucæ salis
 et alumini curatur aut etiam gng-
 ivæ abstergantur uino rubro; si
 gingivæ sunt petrosæ, nitrum in suf-
 ficienti aqua soluitur, et ea aqua
 gingivæ lauontur, si rare incipit
 excoriatio, mol nol oleum nitroli
 optime conductit, quo raro confiran-
 da. ad dolores pedum nol connub-
 sient

Nam nitro aqua
 folijs

Excoecatio vero
 oboe nitroli

polypus

convulsiones flatulentes decoctum
Chamaemeli in circunfusia, aerum quia
hor ingratius, partes solent siccari
spiritu vini, et sic maculae evanesc-
ent.

pedum tumor
derecto chama-
meli vel spiritu
vini.

Caput 51.

De Polypo,

*P*olypus est fungosa exerosio-
nia in naribus a Lesione membrana-
rita. Membrana redditur a catar-
rho atri influente.

Motus et grandis, et loquela diffi-
cilioz redditur, postea emunctio san-
guinis et mox exorsientia carnis fungimus
superuenit. Si summa pars membrana
sit affecta, retrocedit dum caput

polypus
incipit

grandis
et
sanguinis
emunctio
ad posteriora

polypus.

297

153

ad posteriora fluctit, si media
non item, si infra, oculis videti
potest.

Initio
farcta est uera
in progressu
non item.

2°.

purgandum

2°:

paluus res. rubr.
rum Thoro est
aspergendum.

item

alio uitrioli
illuminandi

Radix chiripatur
cantus actuali non ex ferro aut
cantus artifici argenteo sed ex ferri bractea plana
obvoluta Belgis Blick.

cap. 52.

Caput 2.

Cancer.

De Cancero.

V

CANCER est tumor durus instar Cancer
cartilaginis pectoris. ~~ad~~ imponentum
quotidie capiens; quamquam et con-
tingat aliquando imponentum non
caperet et tum est schirus; durus...
et incremento a schirro differt. Tu-
mor hic caudicatus et aliquando
grani; aliquando cui est magnitu-
dine.

Causa proxima est sol et terra
concreta a quibus serum est for-
gatum: illa materia uideatur in
soloni constitutionem, quando ipsa
pars uol materia est canerosa. Pars
canerosa est ex constitutione que
postea exercitat et canorum facit.
materia

affinitur ex solu-
et terra.

Cancer.

Materia Canceris est sal et terra
in nostro corpore abundans ex multa
crasso, salso, morto &c.

Materia haec facit cohercum cu
quedam particula concrecent, reli
quam in vicinia manet sorsum,
et ideo circa Cancerum sunt fons,
et cum illis cancri ita increvit
ut circulationem impediatur, inflam
mationem et suppeditetur facit, qua
que medicus non debet Vereri aperte
re; sed tamen in fonsis viciniis aspi
cio faciendo, ~~et~~ postea inflamma
tio haec in abscessum aut ulcus
desinat, Ulcus canceris sum dicatur.
Si duratus haec circa uenas maiores
sit, istas instar podium Canceris
descendet ob circulationem impedi
tum, et hinc nomen cancer obtinet.

Si autem

(297)

Si autem prope membranam ^{accat} existat, summos dolores.

Cancer.

Motus. Cancer semper in pretius
abit, et cum ad mortem tendit,
haemorrhagiam existat cum-
pende uenae matores, uel ma-
cir, aut dolorebus erat.

Cura. Initio fecetur uena
et detur praeparans et purgans
molantholiam. Alius semper
sit aperta. Cum tumor
non creferit, quod raro pres-
tat abstinere, et cancre
ne dolores existentur. Si ex-
eat, appendicium tolli ne possit
au non. Si immobiles sit, et
partibus carnosis circa uasa

minima haecat, tollendus est. Tu
fissim⁹ autem omnium tollitur is
qui a contusione ortus sit, qui
non habet causam intus fonsenam.
si tollere non possumus, placamus do-
lores emplastio de Ramis cum mer-
cure et aliis Lenioribus discenti-
bus, si exsiccatus tam est, neq; met-
talicis sed fuligine fabronum aut plu-
bo usq;. contra dolores opiate opti-
ma sunt.

Je houe Zebaoth
Individua et sacra sanctæ

Trinitati

Decus in Eternum.

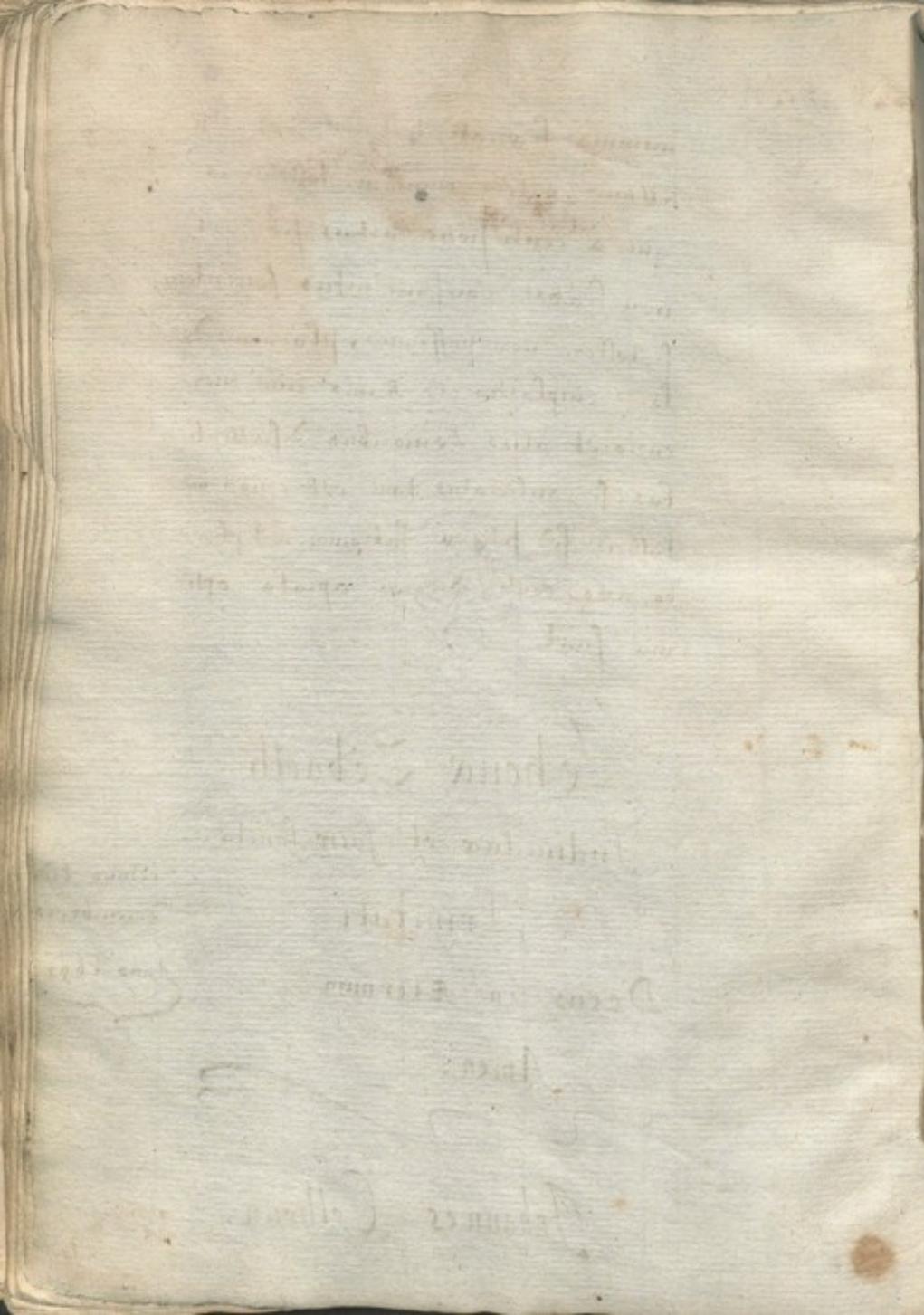
Amen.

Johannes Colhoun.

octavo Eidi

decembreis

Anno 1652

Gurgina Abbatiss^a Glasenensis

156

S. ual.

Quercus cui insist^a Ruocula: a Later^e ~~lubo~~^{Campana}
ad Radrem Salmo or^a exiens amulum
aurorum

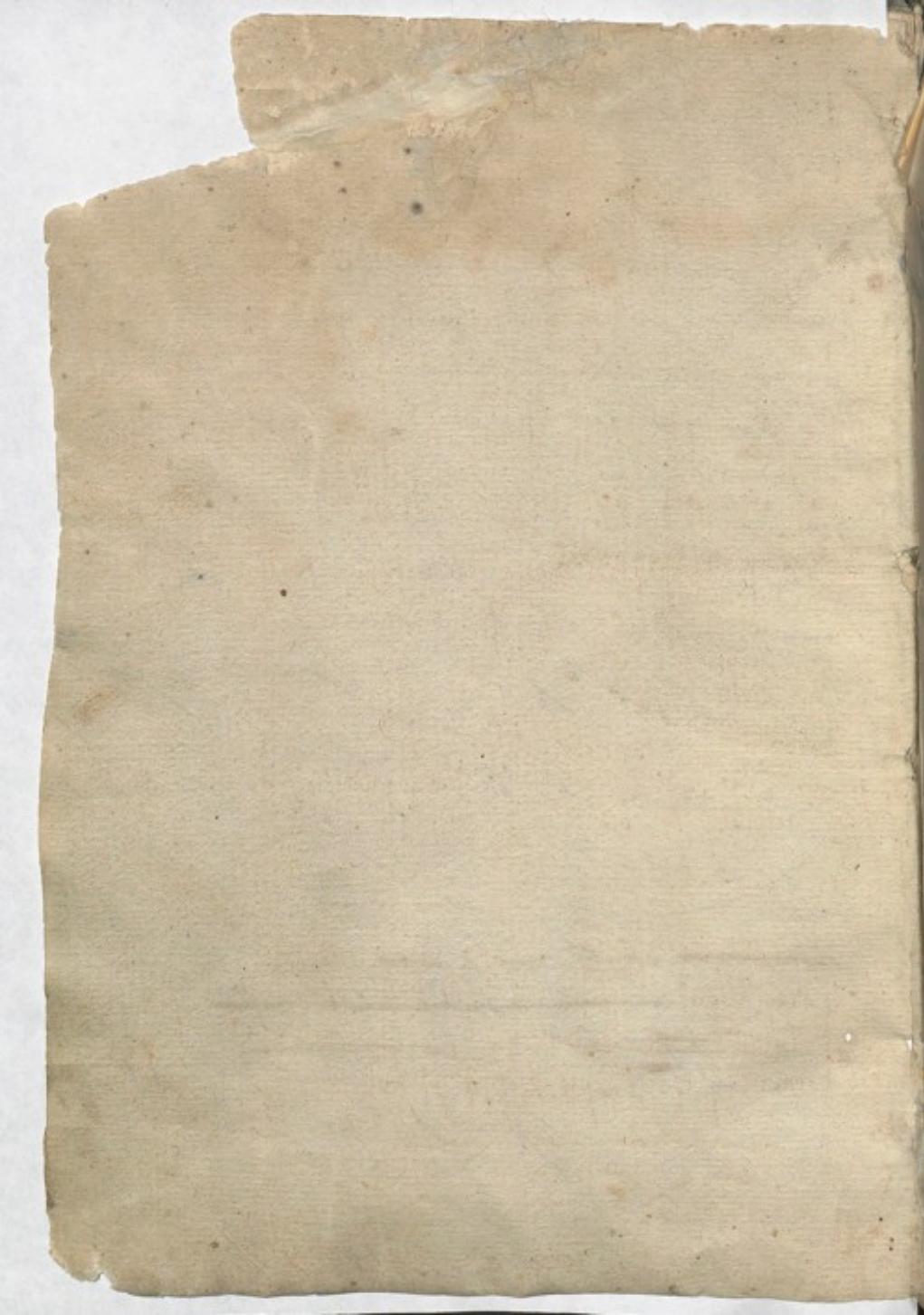
Salmo Maris, terrag; arbos, Avis aëris Vrbi
Promittunt, quicquid tina clementa ferunt.
Et Campana frequens celebet quod minimis aras
Vrbis) superisse polo non peritura ocel.
Neb*e* quis indubitet sociari aeterna Caducis
Annulus id pignus Contigiale notat.

Raptim effudit R. Magnus M.D.

Numerus climacteriorum usque ad diebus ad quem per
annos gradus (ad) eius trans scala graduata
ascendimus: qualis est numerus qui ex novem
milia annis resultat, nam annos ter sumpta
coacti terminum. Sequitur in se ductus nonena
zim. Nonarius a. novis sumptibus consistit
unum et octoginta, qui est numerus climacteri
orius. Hunc a numerum in binaria infra annis
maxime fundabilem esse a veteribus probatum
est, quippe qui raro sui vita, aut fortunam
pericolo soleat transmitti. Nec e. anno etatis
Plato philosophus, Diogenes Cynicus, Diogenes
Heracleotes, Eratosthenes geometra Nean
sum obierunt: Alii annum etatis sexagesimum
tertium impensis perirebant. Heracut qui
consistat ex septies tribus trii multiplicatis, qui
etiam climacteria vocabant. Vnde Augustus
Caesar nepotem latum natalem domum suum
celebrare habet, quod annum ullam omnibus
familias preuulsum esse fecit. Tunc etiam qui
annum uncequinguefimum maxime fundebant
partim

21 / 42 / 49 / .65 / 81, 84

~~27. C. i. l. a. 2. 1. 10. m. p. 1. g. g. r. o.~~
~~c. o. l. o. p. h. e. n. i. a. l. u. p. d. f. p. a. 3. j.~~
~~p. d. l. u. p. l. b. a. 3. j. m. i. f. m. s. t. h. a. 3. 1. 3.~~
~~c. o. r. i. 3. m. f. E. m. p. l. S. A.~~

Willa Gordan de

A Pitti minne

te m' fu' vattu'

rech de p' d' p' p' e'

meus faze fu' d' corso' ame

l'ompon' parrot' se faze' d'

d' faze' d' O' D' G' f' f' f'

monumento p' d' d' d' d' d' d' d'

monumento p' d' d' d' d' d' d'

Cona 90668

